

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**“ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ
ΚΑΙ
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ”**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΣΟΚΩΣΤΑΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΛΛΙΝΟΥ

ΙΩΑΝΝΑ ΠΟΛΙΤΗ

ΠΑΤΡΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1995

ΑΡΙΘΜΟΣ	1712
ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ	

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

“ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

ΚΑΙ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ”

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ: ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΟΥΤΣΟΚΩΣΤΑΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΑΛΛΙΝΟΥ

ΙΩΑΝΝΑ ΠΟΛΙΤΗ

ΠΑΤΡΑ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1995

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	5
1.1 Έννοια - Λειτουργία - Σκοπός	5
1.2. Φόρος Έννοια - Λειτουργία - Σκοπός	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο	
Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΦΟΡΟΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	9
2.1. Τακτικοί άμεσοι φόροι (τα κυριότερα τέλη)	9
2.1.1 Τακτικοί έμμεσοι φόροι	12
2.1.2. Έκτακτοι άμεσοι φόροι	12
2.1.3. Έκτακτοι έμμεσοι φόροι	13
2.2. Ρωμαϊκή περίοδος	13
2.2.1 Έσοδα από τα δημόσια κτήματα	13
2.2.2. Φόροι των επαρχιών	13
2.2.3. Τακτικοί έμμεσοι φόροι	14
2.2.4. Μονοπωλία	14
2.2.5 Τακτικοί άμεσοι φόροι	14
2.2.6. Έκτακτοι άμεσοι φόροι	14
2.3. Φορολογία - Φόροι στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία	15
2.3.1 Πίνακας 1: Τακτικοί - Άμεσοι	18
2.3.2 Πίνακας 2: Έκτακτοι - Έμμεσοι	20
2.3.3. Γλωσσάριο	20
2.4. Περίοδος τουρκοκρατίας	21
2.4.1 Δεκάτη	22
2.4.2. Κεφαλικός (τζιζιγιέ)	23
2.4.3. Άλλοι γεωργικοί φόροι	23
2.4.4. Άλλοι φόροι	24
2.4.5. Άμεσοι φόροι	25
2.4.6. Έμμεσοι φόροι	27
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ-ΦΟΡΟΙ ΑΠΟ ΤΟ 1880 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ	28
3.1. Φορολογία αροτριώντων κτηνών (1880)	28
3.2. Φορολογία έκτακτων κερδών (1915-1920)	28
3.3. Φορολογία γεωργικής παραγωγής (1927)	28
3.4. Φορολογία εγγείου προσόδου 1919	29
3.5. Φόρος υπερεισοδήματος 1919 - 1923	30
3.6. Φορολογία καθαρών προσόδων 1919	31
3.7. Φορολογία ινδικής κάνναβης 1906-1932	31
3.8. Φορολογία ζύδου και Βύνης	31
3.9. Φορολογία Θηραϊκής γης	32
3.10. Φορολογία εμπορικής ναυτιλίας 1949	32
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο	
Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΦΟΡΟΙ ΣΗΜΕΡΑ	33
Είδη Φόρων	33
4.1. Φόρος εισοδήματος	33
4.2. Φόρος προοδευτικός	34
4.3. Φόρος αναλογούν	35
4.4. Φόρος Αρνητικός	36
4.5. Φόρος διανεμητός	36
4.6 Φόρος παρακρατούμενος	37
4.7. Φόρος εισπραττόμενος (ή των τελωνείων)	37

4.8 Φόρος Αποδήμων	43
4.9 Φόρος Αυτοκινήτων	44
4.10. Φόρος Δωρεών	44
4.11. Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτων	44
4.12. Φόρος Ποσοτικός	45
4.13. Φόρος πραγματικός	45
4.14. Φόρος Προσωπικός	46
4.15. Φόρος στη Δαπάνη	46
4.16. Φόρος Υπέρ Τρίτων	47
4.17. Φόρου Επίπτωση	47
4.18 Φόρος Κληρονομιών	48
4.19. Φόρος κεφαλαίου περουσίας	49
4.20. Φόροι κατανάλωσης	49
4.21. Φόροι κυκλοφορίας αγαθών	49
4.22. Φόροι πολλαπλοί	49
4.23. Φορολογία διπλή ή αμφιλαγής	50
4.24. Φόρος προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α)	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο	
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ 1995	54
5.1. Πλεονεκτήματα Ν. 2214/94	56
5.2. Μειονεκτήματα Ν. 2214/94	57
5.3. Προβλήματα-Δυσχέρειες Φορολογούμενων-Εφοριακών	60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ	62
6.1 Παραδείγματα από την καθημερινή ζωή -Σύγκριση με άλλες χώρες	62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	
ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	67
Για να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η φοροδιαφυγή	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	
Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	80
8.1.1 Κύρια συμπεράσματα και προτάσεις	80
8.1.2. Στρατηγική και στόχοι της μεταρρύθμισης	83
8.1.3 Περίληψη προτάσεων	84
8.1.4 Ελεγχος	87
8.1.5 Οργάνωση και θέματα προσωπικού	87
8.1.6 Πληροφόρηση των φορολογούμενων	88
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9	
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10	
10.1 Ο σχεδιασμός των φορολογικών ελέγχων	96
10.2 Ανακατανομή των φορολογικών ελεγκτών	97
10.3. Επιλογή φορολογούμενων για έλεγχο	101
10.4. Οι ανθρωπίνι πόροι που διατίθενται για φορολογικούς ελέγχους	103
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ	104
11.2 Φορολογικές περιπτώσεις, αδικίες και ανισότητες οι οποίες θα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης και αξιολόγησης από μια επιτροπή που θα προτείνει μέτρα για τη θέσπιση και εφαρμογή ενός δίκαιου , αναπτυξιακού και κοινωνικά ευαίσθητου φορολογικού συστήματος	113
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12	
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ	117

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ -----	117
12.2 Η Ιταλία διδάσκει πως διώκεται η φοροδιαφυγή -----	127
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13	
ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ -----	129
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΛΥΤΕΡΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ -----	129
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14	
Το 1997 θα έχουμε σύγχρονο φορολογικό σύστημα! -----	138
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15	
15.1 Άρθρο 1 -----	142
Αντικείμενο Κώδικα βιβλίων και στοιχείων -----	142
15.2. Άρθρο 2 -----	142
Υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίων και στοιχείων -----	143
15.3. Ποιοι υποχρεούνται να υποβάλλουν δηλώσεις εισοδήματος -----	145
15.4. Πότε οι σύζυγοι υποβάλλουν χωριστή δήλωση. -----	147
15.5 Νέα έντυπα εφέτος με την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος 1995 ---	147
15.6. Πώς και πότε υποβάλλεται η δήλωση -----	148
15.7 Υπολογισμός και καταβολή της οφειλής -----	149
15.8 Διάθεση εντύπων φορολογίας εισοδήματος Φ.Π.Α. και Κ.Β.Σ. Ε.Γ.Κ. 1142744/ΠΟΛ. 1298/95. -----	150
16.1. Υποχρεώσεις από την φορολογία εισοδήματος -----	158
16.1.1. α) Υποχρεώσεις προσωπικών εταιρειών κοινοπραξιών και κοινωνιών -----	158
16.1.2. Υποχρεώσεις νομικών προσώπων -----	158
16.3 Αφορολόγητα αποθεματικά ΑΕ, ΕΠΕ ή Συνεταιρισμού που διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται -----	160
16.3 Υποχρεώσεις για όσους παρακρατούν φόρους -----	161
16.4.2. Τόκοι - Λοιπά εισοδήματα εκ κινητών αξιών -----	161
16.4.3. Επιχειρηματική αμοιβή διαχειριστών εταιριών Ε.Π.Ε. -----	162
16.4.4. Εισοδήματα από κινητές αξίες που αποκτούν στην Ελλάδα αλλοδαποί -----	163
16.4.5. Εργολήπτες τεχνικών έργων, ενοικιαστές δημοσίων κ.λ.π. προσόδων -----	164
16.4.6. Αμοιβές αντιπροσώπων, πρακτόρων, μεσιτών από αλλοδαπούς κ.λ.π. οίκους -----	164
16.4.7. Προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών από Δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, κοινωφελή ιδρύματα, οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, δημόσιες επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου. -----	165
16.4.8. Αμοιβές ελευθέρων επαγγελματιών και τρίτων -----	166
16.4.9. Αμοιβές Μισθωτών Υπηρεσιών (Μηνιαία προσωρινή δήλωση) -----	167
16.4.10. Επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις επί της παραγωγής -----	168
16.5. Αυτοτελής φορολογία ειδικών περιπτώσεων με παρακράτηση φόρου και εξάντληση φορολογικής υποχρέωσης -----	168
16.5.1. Υπεραπόδοση επενδύσεων των μαθηματικών αποθεμάτων -----	170
16.5.2. Κέρδος ή ωφέλεια από μεταβίβαση εταιρικού μεριδίου ή ολόκληρης επιχείρησης -----	170
16.5.3. Κέρδος ή ωφέλεια από επιχείρηση ή μεταβίβαση κάθε δικαιώματος που είναι συναφές με την αίτηση επιχείρησης -----	171
16.5.4 Αποζημίωση Ν. 2112/20 λόγω απολύσεως μισθωτών -----	171
16.5.5 Υποβολή δήλωσης από τις ποδοσφαιρικές Α.Ε. ή τα αθλητικά σωματεία και καταβολή του παρακρατηθέντος φόρου 10% πλέον εισφοράς ΟΓΑ 15% στο φόρο, στα χρωματικά ποσά του τρέχοντα μηνός που καταβλήθηκαν τον επόμενο μήνα σε ποδοσφαιριστές ή άλλους αμειβόμενους αθλητές, με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης (άρθρο 40 παρ. 4 Ν.Δ. 3323/55). -----	172
16.5.6 Επιδόματα πολύτεκνης μητέρας -----	172
16.5.7 Φορολογία αλλοδαπών επιχειρήσεων για αποζημιώσεις και δικαιώματα ταινιών, ραδιοφωνικών εκπομπών κλπ -----	173
16.5.8. Φορολογία αλλοδαπών επιχειρήσεων για λοιπές αποζημιώσεις και δικαιώματα -----	174
16.5.9 Φορολογία αλλοδαπών επιχειρήσεων για μελέτες, σχέδια και έρευνες -----	174
16.5.10 Φορολογία αλλοδαπών επιχειρήσεων για την εργολαβική κατασκευή τεχνικών έργων -----	175
16.5.11 Φορολογηθέντα αδιανέμητα κέρδη που διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται μετά την 12.5.1992- -----	176

Φορολογική συνείδηση και υποχρεώσεις φορολογουμένων

16.5.12 Εκμίσθωση κοινόχρηστων χώρων οικοδομών	176
16.6 Υποχρεώσεις από των κώδικα βιβλίων και Στοιχείων	176
16.6.1 Ισολογισμός	176
16.6.2 Μερίσματα Α.Ε.	177
16.6.3 Μετάθεση χρόνου λήξης διαχειριστικής περιόδου. Μέχρι 31 Μαρτίου	177
16.6.4 Υποβολή φορολογικών στοιχείων για διασταύρωση Μέχρι 25 Μαΐου	178
16.6.5 Υποβολή φορολογικών στοιχείων για διασταύρωση. Μέχρι 25 Μαΐου	178
16.6.6 Επιχειρηματική αμοιβή διαχειριστών- εταίρων Ε.Π.Ε.	178
16.6.7 Υπεραπόδοση επενδύσεων των μαθηματικών αποθεμάτων	178
16.7 Υποχρεώσεις από το φόρο κύκλου εργασιών	178
16.7.1 Ασφαλιστικές επιχειρήσεις	178
16.8. Χαρτόσημο δανείων	178
16.9 Υποχρεώσεις από άλλες διατάξεις	179
16.9.1 Εργολαβίες - υπεργολαβίες	179
16.9.2 Διάφορα συμφωνητικά	179
16.9.3 Μισθωτήρια συμβόλαια	180
16.9.4 Συντάκτες μελετών τεχνικών έργων	180
16.9.5 Αποζημιώσεις και αμοιβές οφειλόμενες βάσει δικαστικής ή διαιτητικής απόφασης ή οποιαδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο υποβάλλουν στην αρμόδια ΔΟΥ φορολογίας του δικαιούχου το σχετικό αντίγραφο της απόφασης ή εγγράφου.	180
16.9.6 Οργανώσεις, συλλογή, σωματεία, ιδρύματα, οργανισμοί κλπ. που πραγματοποιούν χορούς συγκεντρώσεις και δεξιώσεις	180
16.9.7 Κεφαλαιοποίηση υπεραξίας ακινήτων από αναπροσαρμογή με τον Ν. 2065/92	181
16.10 Δημοτικοί φόροι (Ν. 1080/80).	181
16.10.1 Εμπόριο πόσιμων(ιαματικών η μη) υδάτων.	181
16.10.1 Τέλος παρεπιδημούντων επί ακαθάριστων εσόδων CAMPINAS ενοικιαζομένων δωματίων	181
16.10.2 Τέλος παρεπιδημούντων επί ακαθάριστων εσόδων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων (ξενοδοχείο motels, baugolows κλπ.)	182
16.10.3 Τέλος επί ακαθάριστων εσόδων κέντρων, διασκεδάσεως εσπαστορίων κλπ.	183
16.11 Υποχρεώσεις από τον ΦΠΑ	183
16.11.2 Προκαταβολή φόρου	185
16.11.3 Υποβολή προσωρινής δήλωσης ΦΠΑ από υπόχρεους που διενεργούν ενδοκοινοτικές συναλλαγές	186
16.11.4 Υποβολή προσωρινής δήλωσης και απόδοσης ΦΠΑ επί οριστικής παύσης εργασιών	186
16.11.5 Υποβολή εκκαθαριστικής δήλωσης ΦΠΑ επί διακοπής των εργασιών	187
16.11.6 Μετάταξη επιτηδευμάτων σε άλλο καθεστώς ΦΠΑ.	187
16.11.7 Ένταξη αγροτών στο κανονικό καθεστώς.	188
16.11.8. Δήλωση οριστικής παύσης των εργασιών.	188
16.11.9. Δήλωση έναρξης εργασιών	188
16.11.10 Εξαγωγή αγροτικών προϊόντων	188
16.11.11.Δήλωση μεταβολών μετάταξης	189
16.11.12.Δηλώσεις έναρξης και παύσης ενδοκοινοτικών συναλλαγών	189
16.11.13. Ειδικές υποχρεώσεις υποκειμενικών στον Φ.Π.Α. που ενεργούν ενδοκοινοτικές	190
16.17.2. Ειδικός φόρος στις τηλεοπτικές διαφημίσεις	191
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17	
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	200

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

1.1 Έννοια - Λειτουργία - Σκοπός

Φορολογία. Οι νομικές διατάξεις και η διαδικασία επιβολής και είσπραξης των φόρων είναι υπέρ του κράτους και άλλων νομικών προσώπων επιβαλλόμενη με νόμο εισφορά μέρους του εισοδήματος των φυσικών και των νομικών προσώπων.

Αποτελεί οικονομικό και δημοσιονομικό σύστημα και είναι προκαθορισμένη και υπολογισμένη και δεν πρέπει να είναι επαχθής και αντιοικονομική. Από νομική άποψη είναι όλο το πλέγμα νόμων που σε μια ορισμένη στιγμή ρυθμίζουν και εξασφαλίζουν τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού, που κύρια πηγή έχει τους φόρους. Από οικονομική άποψη, είναι μια υποχρεωτική αφαίρεση εισοδήματος στα πλαίσια των παραγωγικών σχέσεων και συντελεί στην παγίωση και τη διάρκειά τους.

Η φορολογία δεν πρέπει να ταυτίζεται με τους φόρους. Βασίζεται στην αρχή της υποχρέωσης όλων των πολιτών να συνεισφέρουν στο κράτος για να μπορεί να εκπληρώνει τους σκοπούς του και να λειτουργεί. Είναι δεσμός απαραίτητα για την ύπαρξη του κράτους. Πραγματοποιείται από τη νομοθετική εξουσία, ολοκληρώνεται με τη βεβαίωση και την είσπραξη από την εκτελεστική εξουσία και διέπεται από το δημόσιο δίκαιο. Η διοίκηση και διαχείριση της φορολογίας γίνεται από τα κρατικά όργανα βέβαια με τις εξαιρέσεις τις απαλλαγές και τη νόμιμη φοροδιαφυγή οι φόροι δεν πληρώνονται από όλους τους πολίτες.

Η φορολογία απορρέει από την ανάγκη χρηματοδότησης έργων και υπηρεσιών για το γενικό συμφέρον.

Η επιβολή του φόρου γίνεται με νόμο, χωρίς τον οποίο δεν μπορεί να υπάρχει φορολογία. Από φοροτεχνική άποψη στηρίζεται στη φορολογική βάση, δηλ. το εισόδημα, την περιουσία και την καταναλωτική δαπάνη.

Η υποχρεωτικότητα και η έλλειψη κάθε αντιπαροχής είναι οι κύριοι άξονες της φορολογίας, ενώ τα τέλη έχουν αντάλλαγμα, υπηρεσίες ή δικαιώματα.

Φορολογική μονάδα είναι το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο που διαθέτει την παραπάνω βάση και συνεπώς υπόκειται στη φορολογία και είναι υπόχρεο στην καταβολή του φόρου.

Φορολογικός συντελεστής είναι το πηλίκο φόρου διά της φορολογικής βάσης. Ο φορολογικός συντελεστής είναι αναλογικός, όταν ο φόρος προσδιορίζεται στο ίδιο ύψος ανεξάρτητα από το μέγεθος της φορολογικής βάσης, και προοδευτικός, όταν ο φορολογικός συντελεστής αυξάνει ανάλογα με την αύξηση της φορολογικής βάσης.

Οι στόχοι της φορολογίας είναι ταμειευτικοί, οικονομικοί, αναπτυξιακοί και κοινωνικοπολιτικοί. Ο γερμανός οικονομολόγος Αντόλφ Βάγκνερ, ειδικός στα δημοσιονομικά θέματα, διατύπωσε το “νόμο της αυξανόμενης επέκτασης της οικονομικής δραστηριότητας του δημοσίου” (“Δημοσιονομία”, Λιγία 1890) και υποστήριξε ότι η φορολογία πρέπει να χρησιμοποιείται ως μέσο απάμβλυνσης των οικονομικών ανισοτήτων, ενώ ο Κένυς θεωρεί το φόρο ισχυρό μέσο σταθεροποίησης της οικονομίας. Με τα καθορισμένα οικονομικά κίνητρα και αντικίνητρα γίνεται προσπάθεια ανακατανομής των οικονομικών πόρων.

Δίκαιη κατανομή θεωρείται ο σεβασμός της αρχής της οριζόντιας φορολογικής ισότητας, δηλ. ομοίους συνθήκες οι φορολογούμενοι πρέπει

να έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση. Η λεγόμενη θεωρία του ανταλλάγματος αναφέρει ότι δύο πολίτες είναι σε όμοιες συνθήκες όταν απολαμβάνουν το ίδιο όφελος από τα δημόσια αγαθά και της δημόσιες υπηρεσίες. Σύμφωνα με τη θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας, σε όμοιες συνθήκες βρίσκονται εκείνοι που έχουν την ίδια οικονομική κατάσταση και τις ίδιες προσωπικές συνθήκες την ίδια δηλαδή φοροδοτική ικανότητα.

Η φορολογία επιβάλλεται σύμφωνα με ορισμένους κανόνες αναγνωρισμένους: δικαιοσύνης, οικονομικούς δημοσιονομικούς και κοινωνικοπολιτικούς. Πρώτος ο Ανταμ Σμιθ διατύπωσε τέτοιους κανόνες ενώ μεγαλύτερη συμβολή στην ανάπτυξη της δημοσιονομίας είχε ο Ρικάρντο, που έζησε σε πιο ώριμες οικονομικές συνθήκες. Η συμβολή του ήταν μεγάλη παρά τις στενότητες που του επέβαλε ο αστικός του ορίζοντας.

Η φορολογία πρέπει να είναι προκαταβολικά καθορισμένη και να κινείται μέσα σε λογικά πλαίσια, να τηρεί τους δημοσιονομικούς κανόνες για να μην είναι επαχθής και αντιοικονομική. Επίσης, πρέπει να τηρεί τις αρχές της ισότητας της καθολικότητας (πάνδημος φορολογία), της φοροδοτικής ικανότητας και της οικονομικής πραγματικότητας.

1.2. Φόρος Έννοια - Λειτουργία - Σκοπός

Φόρος. Τακτή εισφορά, ποσοστό της περιουσίας φυσικών ή νομικών προσώπων που καταβάλλεται στο κράτος κι έτσι γίνεται αναδιανομή των εισοδημάτων. Ο φόρος επιβάλλεται με συγκεκριμένο νόμο και αυτό αποτέλεσε κατάκτηση της αμερικάνικης επανάστασης. Μέχρι τότε ο φόρος επιβαλλόταν από τον άρχοντα "κατά το δοκούν". Για το φόρο και το ύψος του τηρούνται ορισμένες αρχές και ακολουθούνται ορισμένοι κανόνες, όπως η αρχή της αντοχής των φορολογούμενων. Ο φόρος καταβάλλεται χωρίς

αντάλλαγμα, χωρίς καμία αντιπαροχή, αν και υπάρχει μια αντιστοιχία φόρου και κρατικών υπηρεσιών, αντιστοιχία απαραίτητα και αυτονόητη. Η ετήσια περιοδικότητα και η προσωπική αρχή είναι, επίσης, χαρακτηριστικά του φόρου. Οι φόροι αποτελούν μορφή συμπληρωματικής επιβάρυνσης των εργαζομένων μέσω της αναδιανομής. Ο φόρος είναι συνεισφορά όλων των πολιτών για την κάλυψη και εξασφάλιση των δημοσίων δαπανών.

Ο φόρος πρέπει να είναι γενικός και ομοιόμορφος και οι φορολογικές απαλλαγές αντιβαίνουν την αρχή της καθολικότητας του φόρου. Είναι, επίσης απαραίτητο να επιβάλλεται σύμφωνα με γενικό και σταθερό κανόνα. Ο φόρος επιβάλλεται σε χρήμα και κατ'εξαίρεση, σε είδος.

Ο φόρος είναι η κυριότερη πηγή των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού κι έχει σκοπό την κάλυψη των δημόσιων δαπανών. Επίσης, χρησιμοποιείται ως μέσω ρύθμισης της διανομής του πλούτου. Μπορεί να έχει και τη μορφή υπερτιμής πωλούμενων ειδών ή παρεχόμενων υπηρεσιών. Το πλεονάζον της τιμής αποτελεί το φόρο.

Η διάκριση σε άμεσους κι έμμεσους φόρους βασίζεται στον τρόπο εισπραξης. Οι άμεσοι φόροι εισπράττονται με φορολογικούς καταλόγους και οι έμμεσοι με τιμολόγια. Αυτή, όμως, η διάκριση δεν είναι ουσιώδης. Ουσιαστικό είναι το στοιχείο της επιβάρυνσης. Με τον άμεσο φόρο επιβαρύνονται τα εισοδήματα ξεχωριστών ατόμων, το πρόσωπο στο μέτρο της φορολογικής του ικανότητας, ενώ με τον έμμεσο φόρο επιβαρύνεται το εμπόρευμα που πουλιέται, ο καταναλωτής, η μάζα του πληθυσμού με τη μικρή φοροδοτική ικανότητα. Ο έμμεσος φόρος δεν βασίζεται στην ιδιοκτησία και στο εισόδημα, αλλά στη δαπάνη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΦΟΡΟΙ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Η επιβολή φόρων έχει μακράιωνη ιστορία. Στην αρχαία Αθήνα, την πιο καλά συγκροτημένη ως τότε πολιτεία, η φορολογία είχε περίπου τις μορφές που διατηρούνται μέχρι σήμερα. Οι φόροι χωρίζονται σε τακτικούς και έκτακτους και καθεμία απ'αυτές τις κατηγορίες περιλάμβανε άμεσους ή έμμεσους φόρους.

2.1. Τακτικοί άμεσοι φόροι (τα κυριότερα τέλη)

- α) Πεντηκοστή.** Τέλος 2% πληρωνόταν στα λιμάνια της Αττικής για εισαγόμενα και εξαγόμενα φορτία, στην φόρτωση και εκφόρτωση. Ο όγκος του φαίνεται από μια περίπτωση που είχε φτάσει στα 36 τάλαντα.
- β) Ελλιμένιο.** Πληρωνόταν ίσως για το δικαίωμα ελλιμενισμού πλοίων και είναι άγνωστο το ποσοστό του.
- γ) Δεκάτη.** Τέλος 10% στην αξία του φορτίου από τα πλοία που διέπλεαν τον ελλήσποντο.
- δ) Επώνιο.** Τέλος στις πωλήσεις, που πλήρωναν στο δημόσιο οι αγοραστές
- ε) Διαπύλιο.** Εισπραττόταν στις πύλες της πόλης ή στην αγορά από τα εμπορεύματα που εισάγονταν στην Αθήνα για πώληση.
- στ) Μετοίκιο:** Προσωπικό τέλος που πλήρωναν οι μέτοικοι. Ο άντρας πλήρωνε 12 δραχμές το χρόνο και η γυναίκα χωρίς σύζυγο ή ενήλικους για 6 δραχμές. Απαλλασσόταν η μητέρα μετά την ενηλικίωση των γιων της, οι οποίοι και επιφορτίζοντας στο εξής το φόρο.
- ζ) Ξενικό.** Πρόσθετο τέλος, που πλήρωναν οι μέτοικοι για να μπορούν να

εργάζονται στην αγορά, δικαίωμα που δεν κάλυπτε το μετοίκιο.

η) Πορνικό. Επιβαλλόταν στις πόρνες. Το ποσοστό καθόριζαν οι αγορανόμοι.

θ) Μισθώματα των λαυρεωτικών μεταλλείων, που ανέρχονται στο 4 1/6% του εξαγόμενου μετάλλου

ι) Μισθώματα δημόσιων αγορών

ια) Μισθώματα δημόσιων σπιτιών.

Τους φόρους εισέπρατταν οι τελώνες, που τους αγόραζαν από την πολιτεία και πλήρωναν ξεχωριστά ένα ορισμένο ποσό.

Άλλη κατηγορία ήταν οι δικαστικές καταβολές, καθώς και τα πρόστιμα που επιβάλλονταν στον κατηγορούμενο ή τον κατηγορο, αν δεν έπαιρνε το πέμπτο των γήφων των δικαστών.

Όλες αυτές οι πρόσοδοι διαιρούνται σε δύο κατηγορίες: τις καταβολές (τακτικές πληρωμές από τέλη και μισθώματα, που ήταν από πριν γνωστές και χρησίμευαν ως βάση για τον προϋπολογισμό των δαπανών της διοίκησης) και τα προκαταβλήματα, που ήταν συμπληρωματικές πληρωμές από τις δικαστικές καταβολές και τα πρόστιμα.

Επίσης, η αθηναϊκή πολιτεία είχε μεγάλες προσόδους από τους φόρους των συμμάχων κατά την Α' (454-452 π.χ.) και τη Β' συμμαχία (378-338 π.χ.)

Στην Α' Συμμαχία οι σύμμαχοι ήταν αυτόνομοι και μη αυτόνομοι. Οι αυτόνομοι έδιναν έναν αριθμό εξοπλισμένων πλοίων και ήταν κύριοι του οίκου τους, διοικούνταν δηλ. όπως αυτοί ήθελαν, ενώ οι μη αυτόνομοι πλήρωναν τακτό ετήσιο φόρο και δεν είχαν όλη την ελευθερία στη διοίκηση

και την απονομή της δικαιοσύνης και οι δύο κατηγορίες ήταν φόροι υποτελείς, κατά το λεξιλόγιο των νεότερων χρόνων, με μειωμένη, όμως, αυτοτέλεια η δεύτερη κατηγορία. Το σύνολο των φόρων των υποτελών πόλεων ανέρχονταν στην αρχή στα 460 τάλαντα. Το 425 π.χ. ο φόρος αυτός ανέβηκε στα 1200 τάλαντα, πραγματικά όμως εισπράττονταν μόνο 800 τάλαντα. Κάθε τετραετία η βουλή καθόριζε το ποσό του φόρου που έπρεπε να πληρώσει κάθε σύμμαχο κράτος. Η απόφαση της βουλής κυρωνόταν από το δήμο (τάξη του φόρου). Εκτός από τους συνηθισμένους φόρους οι Αθηναίοι επιβάρυναν τους συμμάχους τους και με πρόσθετο φόρο, την επιφορά (άρχισε το 440 π.χ.) Αντίθετα, σ' άλλες πόλεις δινόταν ατέλεια. Οι πόλεις που απολάμβαναν την ατέλεια πλήρωναν μόνο την απαρχή, δηλ. το εξηκοστό του φόρου που πληρωνόταν στο ταμείο των ιερών χρημάτων της Αθήνας.

Τους φόρους τους έφεραν στην Αθήνα οι σύμμαχοι στα Μεγάλα Διόνυσια. Αυτούς υποδέχονταν οι ελληνοταμίας μπροστά στη Βουλή, οι οποίοι κατέγραφαν την εισφορά με όλα τα στοιχεία και τα ονόματα των κομιστών. Στις πόλεις που έστελναν μέρος του φόρου ή δεν έστελναν καθόλου, στέλνονταν από την Αθήνα οι εκλογείς, με ναυτική δύναμη για την είσπραξη των χρημάτων, από την τάξη των πεντακοσιομεδίων.

Το 413 π.χ. οι Αθηναίοι επέβαλαν την εικοστή, δηλ. τέλος 5% στην αξία των εισαγόμενων κι εξαγομένων από τις σύμμαχες πόλεις. Οι πρόσοδοι, όμως, από τη β' Συμμαχία ήταν λιγότερες από ότι στην Α'. Οι μικρότερες πόλεις με ετήσια καταβολή εξαγόραζαν την υποχρέωση της στρατεύσης, ενώ οι μεγάλες εξακολουθούσαν να παρέχουν στρατιωτική δύναμη. Τα χρήματα των μικρών πόλεων ονομάζονταν "συντάξεις", για ν' αποφεύγεται η κακόχη πια λέξη φόρος.

Οι συντάξεις προσκομίζονταν στην Αθήνα τακτικά και αν καθυστερούσαν, τις εισέπρατταν οι Αθηναίοι, με τη βία. Κατατίθεντο στο κοινό συμμαχικό ταμείο απ' όπου αντλούσαν για τις πολεμικές δαπάνες.

2.1.1 Τακτικοί έμμεσοι φόροι

Οι Αθηναίοι εκτός από τις τακτικές είχαν και τις έμμεσες προσόδους, από χρηματικές καταβολές εύπορων πολιτών. Οι υποχρεώσεις αυτές ονομάζονται λειτουργίες και τις πλήρωναν εκ περιτροπής όλοι οι εύποροι πολίτες. Οι λειτουργίες αυτές περιλάμβαναν την τριηραρχία (έκτακτη πρόσοδο), τη χορηγία, τη γυμνασιαρχία και την εστίαση. Τους υπόχρεους για την πληρωμή όριζε η ίδια η φυλή τους.

2.1.2 Έκτακτοι άμεσοι φόροι

Στην κατηγορία αυτή των εσόδων υπάγονται οι επιδόσεις και οι εισφορές.

- α) Επιδόσεις.** Εκούσια συνεισφορά σε χρήμα ή σε είδος για την πολεμική προετοιμασία και για την φρούρηση της χώρας ύστερα από έκκληση με γήφισμα της Εκκλησίας του Δήμου. Το ίδιο γινόταν και για τις δυσίες.
- β) Εισφορές.** Η εισφορά επιβαλλόταν για την πολεμική προετοιμασία και δεν απαλλάσσονταν από αυτής ούτε οι ορφανοί ούτε οι τριήραρχοι. Ο έκτακτος αυτός φόρος ήταν ανάλογος με την περιουσία του υπόχρεου. Επιβαλλόταν κάθε φορά με γήφισμα του δήμου. Δεν υπάρχουν περισσότερα στοιχεία για το φόρο στον 5 αι. π.χ. Συμπεραίνετε ότι μέχρι το 380 π.χ. η κατανομή βασιζόταν στην κατάταξη που έκανε ο Σόλωνας. Το 378 π.χ. έγινε νέα κατανομή και οι υπόχρεοι κατατάσσονταν σε συμμορίες. Τα κύρια ποσά εισέφεραν οι 300 πλουσιότεροι κάθε συμμορίας.

2.1.3. Έκτακτοι έμμεσοι φόροι

Σ'αυτήν την κατηγορία φόρων υπαγόταν η τριηραρχία, λειτουργία που επιβαλλόταν στους πολίτες.

2.2. Ρωμαϊκή περίοδος

Στην αρχαία Ρώμη. Τα έσοδα του ρωμαϊκού κράτους προέρχονταν από τα δημόσια κτήματα, τους φόρους των επαρχιών, τους τακτικούς έμμεσους φόρους τα μονοπώλια, τους τακτικούς άμεσους φόρους και τους έκτακτους άμεσους φόρους.

2.2.1 Έσοδα από τα δημόσια κτήματα.

Το Ρωμαϊκό κράτος είχε στην κυριότητά του εδάφη, από κατακτήσεις, μεταλλεία, περιοχές αλιείας και δάση απ'αυτά είχε εκχωρήσει κομμάτια γης σε Ρωμαίους πολίτες, τα *datum assignatum*. Τα υπόλοιπα τα μίσθωνε με διαφορους τρόπους και διάφορη διάρκεια και εισέπρατε το μίσθωμα.

2.2.2. Φόροι των επαρχιών

Όταν οι Ρωμαίοι δημιουργούσαν ρωμαϊκή επαρχία σε μια περιοχή που κατακτούσαν, ένα τμήμα του εδάφους της περιερχόταν στην κυριότητα του ρωμαϊκού κράτους και το υπόλοιπο έμενε στην νόμη των κατοίκων, με τον όρο να πληρώνουν στο Ρωμαϊκό κράτος φόρο ίσο με το ένα δεκατο των προϊόντων σε είδος (*decuma*), ή χρηματικό ποσό που καταβαλλόταν μια φορά (*stipendium vatigat certum*). Το πρώτο σύστημα εφαρμόστηκε στην Σικελία και στην Ασία και το δεύτερο σ' όλες τις άλλες επαρχίες, στις οποίες περιλήφθηκαν τα αυτοκρατορικά χρόνια και η Σικελία και η Ασία.

Εκτός από την δεκάτη, η σύγκλητος μπορούσε να επιβάλει κατά πειόδους στις επαρχίες την παροχή ορισμενων ειδών σε καθορισμένη τιμή. Η

καταβολή των φόρων δε γινόταν από άτομα, αλλά κατά επαρχίες και αυτές κατένειμαν το συνολικό ποσό στους φορολογούμενους. Τα αυτοκρατορικά χρόνια, οι φόροι που επιβάλλονται σε κάθε επαρχία καθορίζονταν ανάλογα με τη φορολογική αντοχή των κατοίκων. Γι' αυτό ο Αύγουστος εγκαινίασε τη γενική απογραφή των κατοίκων της αυτοκρατορίας. Στο ρωμαϊκό δημόσιο ταμείο κατατίθεντο και το περίσυμα από τις προσόδους των επαρχιών (vestigalia).

2.2.3. Τακτικοί έμμεσοι φόροι

Τέτοιοι φόροι ήταν οι λιμενικοί, οι τελωνειακοί, της αγοράς κ.τ.λ.. Όλοι αυτοί οι δασμοί ονομάζονταν ελλιμένα τέλη (portoris).

2.2.4. Μονοπωλία.

Από το 508 π.χ. το κράτος είχε το μονοπώλιο του άλατος. Αργότερα είχε το μονοπώλιο της κοπής των νομισμάτων. Επίσης, είχε έσοδα από τα πρόστιμα, από τις δημοσιεύσεις, από τα παράβολα (sacramenta) κ.α.

2.2.5 Τακτικοί άμεσοι φόροι:

Όλοι αυτοί οι φόροι επιβλήθηκαν από τον Αύγουστο και ήταν: το 1% στις δημοπρασίες (Cente ima rerum venalium), το 4% στις πωλήσεις δούλων (vicesima), παλιός φόρος από το 357 π.χ. και το 5% στις κληρονομίες (hereditates)

2.2.6. Έκτακτοι άμεσοι φόροι

Τον καιρό της ελεύθερης πολιτείας υπήρχε νόμος, σύμφωνα με τον οποίο δεν μπορούσαν να φορολογηθούν τα κτήματα κανενός πολίτη. Η ισχύς αυτού του νόμου αναστελλόταν σε καιρό πολέμου, οπότε επιβαλλόταν φορολογία, σε ποσοστό ανάλογα με τις ανάγκες της στιγμής, πάνω στις περιουσίες. Θεωρητικά αυτό ήταν αναγκαστικό δάνειο, που προοριζόταν να

επιστραφεί, πράγμα που συνέβη μερικές φορές για όλο ή μέρος του δανείου η επιστροφή γινόταν από τα λάφυρα. Από το 167 π.χ. ο φόρος αυτός σταμάτησε, γιατί η φορολόγηση των επαρχιών ήταν βαριά και κάλυπτε τις στρατιωτικές δαπάνες.

2.3. Φορολογία - Φόροι στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία

Μετά την μεγάλη οικονομική κρίση, που δοκίμασε την υστερορωμαϊκή αυτοκρατορία κατά τη διάρκεια του 3ου αι. και τα οικονομικά μέτρα που πήραν οι Διοκλήτιανός και ο Κωνσταντίνος Α', με την καθιέρωση του φορολογικού συστήματος του "ζυγοκεφάλου" (λατ. *capitatio-jugatio*) καθόλη σχεδόν τη διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, για πάνω από 1000 χρόνια, λειτούργησε και άνθισε ένα εκπληκτικά πολύπλοκο και δαιδαλώδη σύστημα φόρου, που τα μεσαιωνικά κείμενα αποδίδονται με τους όρους "τέλη", "τελέσεις", "τελέσματα", "δημόσια (τέλη)", "δοσίματα" κ.α.

Σε σημαντική ποικιλία πηγών, είτε συλλογικών (δημόσιων εγγράφων, φορολογικών κατάστιχων, κτηματολογίων) είτε ατομικών (αναφορών επώνυμων υπαλλήλων, χρονικογράφων κ.τ.λ.), συναντούμε ένα ποικιλόμορφο και καταπιεστικό σύστημα- μηχανισμό ανηλεούς απομύζησης των φορολογούμενων, οι οποίοι αναφέρονται ως "τελεσταί", "τελούντες", "συντελεσταί", ("οι τελούντες εν χρέεσιν"), σε αντίθεση με τους καταπιεστικούς φοροεισπράκτορες του κράτους, που ονομάζονται "αναγραφείς", "απογραφείς", "φορολογούντες", "πράκτορες" κ.α. Όπως μαθαίνουμε από τις πηγές οι τελευταίοι ήταν μόνιμα επί ποδός, κυριολεκτικά "χτενίζοντας" τα Βυζαντινά αστικά και επαρχιακά κέντρα, για τη συλλογή των απαραίτητων για το κρατικό θησαυροφυλάκιο ("το σαλέλλλων") πόρων. Πρέπει δε να τονιστεί, ότι οι φορολογήσεις αυτές

εφαρμόζονται κυρίως, στις μικρομεσαίες και κατώτερες κοινωνικές τάξεις (τους "πένπτας"), φέροντας πολλές φορές μεγάλους επαρχιακούς πληθυσμούς στα πρόθυρα της απόγνωσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι καταπιέσεις, που ο μητροπολίτης Αθηνών, Μιχαήλ Χωνιάτης, αναφέρει σε λόγο του προς τον αυτοκράτορα Αλέξιο Γ' Άγγελο στα τέλη του 12ου αι., τις οποίες υφίσταντο από τους φοροεισπράκτορες της Κωνσταντινούπολης οι Αττικοβιοιωτοί. Αντίθετα, φαίνεται βέβαιο ότι συνήδως τα ανώτερα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα (οι "δυνατοί") και οι μοναστηριακές περιουσίες απολάμβαναν σημαντικού βαθμού φοροαπαλλαγές.

Οι φόροι ("τέλη") στο Βυζάντιο μπορούν, σε γενικές γραμμές, να υποδιαιρεθούν σε τακτικούς - άμεσους (πιν.1), σε έκτακτους και σε έμμεσους (πιν.2).

Σύμφωνα με τα ρωμαϊκά πρότυπα, τα αναλογούντα στις διάφορες κατηγορίες πολιτών ποσά "τελών" καθορίζονταν από ειδικές φορολογικές επιτροπές αναγραφών και πραιτόρων, οι οποίοι διενεργούσαν "απογραφάς" πληθυσμών, κατά κανόνα κάθε δεκαπενταετία (κατ' "ιδικτιώνα"), αν και οι μαρτυρίες των πηγών φανερώνουν ότι στην πραγματικότητα, οι απογραφές αυτές γίνονται αρκετά αραιότερα. Όπως παρατηρεί ο κ. Βαρζός με βάση τις παραπάνω απογραφές συντάσσοντας κάθε χρόνο από το "γενικό σέκρετον" της Κωνσταντινούπολης τα "ακρόστοιχα" (φορολογικοί κατάλογοι), των οποίων τα "ισοκώδικα" (=αντίγραφα) αποστέλλονται στις επαρχίες, για την εύρυθμη και απρόσκοπτη είσπραξη των "τελών" από τους υπηκόους της αυτοκρατορίας. Οι μελέτες των ειδικών γύρω από τα οικονομικά του Βυζαντίου επιστημόνων φανερώνουν ότι δύο ήταν οι κύριοι τρόποι

είσπραξης φόρων στο Βυζάντιο: α) ο άμεσος, δηλ. απευθείας από τις δημόσιες οικονομικές υπηρεσίες, διαμέσου των φορεισπρακτόρων (“φορολόγων”, “αναγραφών”, “πραιτόρων”, “υποδεκτών”, “σύνδικων” και β) ο έμμεσος, με ειδική δηλ. ανάθεση σε πολίτες, αποκαλούμενους “τελώνας”, οι οποίοι αναλάμβαναν το ρόλο του “ενοικιαστή” στην περίπτωση πάντως που οι τελευταίοι έκαναν κατάχρηση του ρόλου τους και υπεξαίρουσαν ποσά για τον εαυτό τους, ήταν υπόλογοι στο κράτος με αρκετά Βαριά ποινές, που έφταναν μέχρι τη φυλάκιση και την εξορία.

Βασική κατηγορία φόρων αποτελούσαν οι γεωργικοί - αγροτικοί φόροι, που πληρώνονταν μαζικά κατά κτήματα και όχι κατά κεφαλή, σε χρήμα και όχι σε είδος. Οι μεγαλογαιούχοι συχνά αναγκάζονταν να πληρώνουν και τους φόρους των αγροτών, που εργάζονταν στα κτήματα τους δηλ. ως “εναπογράφων” που είχαν τη δυνατότητα σε περιπτώσεις ευνοϊκής νομοθεσίας υπέρ των κατώτερων στρωμάτων - να γίνουν κύριοι των κτημάτων αυτών, εάν οι προαναφερόμενοι μεγαλογαιούχοι αρνούσαν ή αδυνατούσαν να καταβάλουν τους φόρους, που τους αντιστοιχούσαν.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα έμμεσου φόρου (πιν. αρ. 2) είναι η “αγγαρεία”, που αποτελούσε, στην ουσία, εξαναγκασμό των πολιτών για δωρεάν παροχή εκ μέρους τους εργασίας σε δημόσια πολιτικά και στρατιωτικά έργα. Στην υστεροβυζαντινή περίοδο, παρά τις κατά περιόδους ενέργειες για φοροελαφρύνσεις, η στυγνή φορολόγηση των πολιτών της Βυζαντινής επικράτειας έφτασε στο έσχατο σημείο της, ιδιαίτερα την εποχή της δυναστείας των Αγγέλων (1185-1204).

Την εποχή αυτή, οι πολυάριθμοι φοροεισπράκτορες στους οποίους προστέθηκαν τώρα “απαιτηταί”, “δεκατισταί” και “φορολογούντες”) έκαναν

τη ζωή στη Βυζαντινή ύπαιθρο ιδιαίτερα δυσχερή σε σημείο ώστε να παρουσιάζονται περιπτώσεις, κατά τις οποίες ολόκληροι επαρχιακοί πληθυσμοί να πηγαίνουν με το μέρος εντόπιων, κινηματιών ή να προτιμούν την ξένη κατάκτηση (Α. Σαββίδη "Βυζαντινά Στασιαστικά και Αυτονομιστικά κινήματα...1189-1240" διδακτορική διατριβή, πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης 1985).

2.3.1. Πίνακας Ι: Τακτικοί - Άμεσοι

- **Κεφαλικός** ρωμαϊκής προέλευσης καταβαλλόταν από όλους τους κατοίκους της αυτοκρατορίας εκτός από:
 - α) Τους δούλους (που αποτελούσαν "τμήμα" των κτημάτων γαιών στις οποίες ήταν προσδεμένοι)
 - β) Τους συγκλητικούς
 - γ) Τους στρατιωτικούς
 - δ) Τους άγαμους
 - ε) Τις μοναχές
 - στ) Τους ζωγράφους - εικονογράφους

Αν και σταδιακά μειώθηκε η εφαρμογή του εντούτοις ποτέ δεν καταργήθηκε ολοκληρωτικά.
- **Στρατιωτικός** χορήγηση εξοπλισμού και συντήρηση από εύπορο πολίτη η ομάδα (3-4) φτωχότερων πολιτών για ένα στρατιώτη.
- **Καπνικόν** οικοδομικός φόρος για κάθε "καπνοδόχο" ή "εστία" δηλ. για μια οικογένεια (οικία). Οι συλλέκτες του αναφέρονται ως "καπνικάριοι".
- **Συνωνή** φορολόγηση ανάλογα με τον αριθμό των ζώων που χρησιμοποιούνταν για την καλλιέργεια ενός κτήματος.

- **Αερικόν** η ακριβής φύση του φόρου αυτού αποτελεί γρίφο, αφού δεν υπάρχουν σαφείς πληροφορίες στις πηγές οι 4 επικρατέστερες ερμηνείες:
 - α) Φόρος οικοδομών
 - β) Αυθαίρετη εισφορά καταβαλλόμενη κατά κεφαλή ή κατά "παράθυρο" για δικαίωμα αναπνοής του αέρα (!!!).
 - γ) Έκτακτη πρόσοδοι σε χρήμα για αντιμετώπιση έκτακτων πολεμικών αναγκών (περίπτωση στην οποία ο φόρος αυτός πρέπει να θεωρείται έκτακτος.
 - δ) Σύμφωνα με το σαρκαστικό προκείμενο ("Ανέκδοτα") ο Ιουστινιανός Α' που επέβαλε το φόρο αυτόν, τον ονόμασε έτσι εκ των προτέρων καυχώμενοι ότι τον εισέπραττε σαν "από τον αέρα" (!).
- **Φόρος άλατος**
- **Εδαφονόμιον** φόροι κληρονομιών και μεταβίβασης ακινήτων περιουσιών
- **Εννόμιον** φόροι για τους βοσκότοπους και το δικαίωμα βοσκής των κοπαδιών.
- **Ζευγαριατικόν** φόρος για τα ζώα που δεν χρησιμοποιούταν στο όργωμα π.χ. χοίρους ("χοιροδεκατία"), καθώς και για τους μελισσοκόμους ("μελισσονομία").
- **φόρος παρθενοφορίας** φόρος για δικαίωμα τέλεσης γάμων
- **Χρυσάργυρον** Εφαρμόστηκε από το Μ. Κωνσταντίνο σε συμπλήρωση του *capitatio - jugatio* του Διοκλητιανού, και αποτελούσε επαχθή φόρο εργασίας (επιτηδεύματος) που έπληττε καίρια τους μικρομεσαίους βιοτέχνες και επαγγελματίες, καθώς και τους άπορους. Η κατάργηση του από τον Αύγουστο Α' το 498, ανακούφισε πολύ τους πληθυσμούς της αυτοκρατορίας.

2.3.2. Πίνακας 2: Έκτακτοι - Έμμεσοι

- **Επιβολή** ρωμαϊκής πρωτοβυζαντινή εποχή
- **Αλληλέγγυων** αλληλέγγυα φορολογική ευθύνη, εξέλιξη της επιβολής στη μεσοβυζαντινή και υστεροβυζαντινή περίοδο.
- **Αλαμανικόν** έκτακτος φόρος επί Αλεξίου Γ' Αγγέλου στα τέλη του 12ου αι. για να αντιμετωπιστεί η απειλή του αυτοκράτορα Ερρίκου ΣΤ' της Γερμανίας
- **Καταναλωτικοί** φόροι για την αγοραπωλησία δούλων
- **Αγγαρεία**
- **Τελωνειακοί** φόροι για την εισαγωγή - εξαγωγή εμπορευμάτων από και προς το εξωτερικό. Οι γνωστότεροι:
 - α) "Κομμέρκιον" (τελωνειακός δασμός)
 - β) "Σκαλιατικόν" (λιμενικός)
 - γ) "Διαβητικόν" (διαμετακόμισης εμπορευμάτων).
- **Χαρτιατικόν** φόρος "χαρτοσήμου" για την αντικατάσταση των φορολογικών καταλόγων (του "κτηματολογίου") Θεσπίστηκε στις αρχές του 9ου αι. από τον Νικοφόρο Α'.
- **Φόρος Βιομηχανίας - Βιοτεχνίας**
- **Φόρος για ανεύρεση και εκμετάλλευση Λατομείων**
- **Φόρος για Ανακάλυψη Θησαυρών ή χαμένων περιουσιών.**

2.3.3. Γλωσσάριο

"αναγραφείς"	
("απογραφείς")	= φορολόγοι
"απόχνη" ή "αμεριμνία"	= υποχρεωτική απόδειξη του φοροεισπράκτορα προς το φορολογούμενο
"εναπόγραφοι"	= μικροκτηματίες εργαζόμενοι στα κτήματα των μεγαλογαϊούχων.

“κανονικάριος”	= κρατικοί ελεγκτές για την κανονική καταβολή ή την επίσπευση της καταβολής των χρεωστούμενων φόρων.
“ποδοκόπιων”	= “αμοιβή” φοροεισπρακτόρων από τους φορολογούμενους (ένα μπιληρήσιο ανά 1 χρυσό νόμισμα - solidus) η καταβολή αυτής αργότερα κατέληγε στο δημόσιο ταμείο.
“πραίτορες”	= φορολόγοι
“εύνδικοι”	= φορολόγοι
“υποδέκτες”	= φορολόγοι (μεταγενέστερα χρόνια Βυζαντίου).

2.4. Περίοδος τουρκόκρατίας

Στους πρώτους αιώνες οι φόροι υπάγονταν σε δυο κατηγορίες: τους προβλεπόμενους από το σερί (ιερό νόμο των Μουσουλμάνων) και τους επιβληθέντες κατά καιρούς από τους σουλτάνους. Στους πρώτους ανήκαν: ο κεφαλικός (χαράτσι) φόρος και η δεκάτη και τους δεύτερους όλοι οι άλλοι φόροι.

Για όλους τους φόρους τηρούνταν στην Κωνσταντινούπολη γενικό κτηματολόγιο και φορολογικοί κατάλογοι, που αντίγραφά τους στέλνονται κάθε χρόνο στις πρωτεύουσες των συντζαμίων (επαρχιών) για είσπραξη κατά τους γνωστούς και από παλιά καθιερωμένους τρόπους. Επιτροπή δημογερόντων και προκτιρών της κοινότητας καθόριζε το ποσό για το οποίο ήταν υπόχρεο το κάθε άτομο. Το φόρο τον εισέπρατταν στις υποδημόσιες γαίες οι σπαχήδες και οι ζαίμες, που ήταν προϊστάμενοι στις φορολογικές περιφέρειες (τιμάρια), στις οποίες υποδιαιρούνταν το σουντζάκι. Στις άλλες γαίες οι φόροι εισπράττονται από τους ενοικιαστές φόρων. Ο φορολογούμενος μπορούσε να καταφύγει στον καδή για παράπονα.

Οι γεωργικοί φόροι ήταν ο σημαντικότερος πόρος του τουρκικού κράτους.

Οι γαίες χωρίζονταν: α) στις υποδημόσιες, β) στις γαίες τέλειας ιδιοκτησίας των Μουσουλμάνων και γ) στις φορολογούμενες. Υπήρχαν, ακόμη και γαίες του στέμματος (δημόσιες) τα βακούφικα, γαίες κοινής χρήσης (βοσκές), και νεκρές, που δεν ανήκαν σε κανένα.

α) Υποδημόσιες (εραζί μιριέ, έρσι μεμλεκέτ) ήταν εκείνες που ανήκαν σε μη Μουσουλμάνους, που υποτάχτηκαν χωρίς αντίσταση και διατήρησαν την περιουσία τους. Οι περιουσίες εκείνων που αντιστάθηκαν, δημεύονταν. Το 1/5 το έπαιρνε ο Σουλτάνος και το υπόλοιπο διανεμόταν στους στρατιωτικούς που συμμετείχαν στον πόλεμο. Οι κάτοχοι αυτής της γης πλήρωναν τον κεφαλικό φόρο, τη δεκάτη και όλους τους άλλους φόρους.

β) Ιδιοκτησίες των Μουσουλμάνων (μουλκ, το 4/5 των παραπάνω). Πλήρωναν μόνο τη δεκάτη και γι' αυτό λέγονταν και δεκατισμένες (ασοριγιέ). Σ' αυτήν την κατηγορία υπαγόταν και η γη των εξισλαμισμένων Χριστιανών.

γ) Φορολογούμενη γη (χαρατζιέ) - Ανήκε στους Μουσουλμάνους, χωρίς να είναι γαλκ. Στους μεταγενέστερους χρόνους αγοράστηκαν από μη Μουσουλμάνους. Πλήρωναν διπλό έγγειο φόρο: δεκάτη και στρεμματικό.

2.4.1. Δεκάτη

Βάρυνε τα κτήματα κι όχι τα πρόσωπα. Τα κτήματα των Μουσουλμάνων πλήρωναν κανονικά το 1/10 της σοδειάς για τη γη που αρχικά παραχωρήθηκε σ' αυτούς (μουλκ). Οι μη Μουσουλμάνοι καμιά φορά πλήρωναν παραπάνω από το δέκατο και ανάλογα με τη γονιμότητα του εδάφους το 1/8 μέχρι το μισό της παραγωγής. Γη Χριστιανού που περιεχόταν στην κυριότητα Μουσουλμάνου εξακολουθούσε να πληρώνει τον ίδιο φόρο που πλήρωνε και προηγούμενα με το Χριστιανό.

2.4.2. Κεφαλικός (τζιζιγιέ)

Το φόρο αυτόν πλήρωναν όλοι οι Μουσουλμάνοι. Οι επιβαρυνόμενοι μ' αυτόν χωρίζονταν σε τρεις κατηγορίες: Στην πρώτη ανήκαν οι πιάσ ευπόροι, που πλήρωναν 48 ντιρέμ (δραχμές) που η καθεμία είχε αξία 4 άσπρα) αυτοί που ανήκαν στη δεύτερη κατηγορία πλήρωναν 24 ντιρέμ, ενώ οι φτωχοί 12 ντιρέμ. Την εποχή του σουλτάνου Αχμετ Β' (1691 - 1695), η πρώτη κατηγορία πλήρωνε 4 ολλανδικά δουκάτα, η δεύτερη 2 και η τρίτη 1. Στις αρχές του 19ου αι. ο κεφαλικός φόρος ελαττώθηκε στο τέταρτο και πλήρωναν 12 γρόσια, 6 και 13 αντίστοιχα (12 γρόσια = 1 ολλανδικό δουκάτο).

2.4.3. Άλλοι γεωργικοί φόροι

Ταπού (το εδαφονόμιο των Βυζαντινών). Φόρος μεταβίβασης ακινήτων ίσος με το εισόδημα ενός χρόνου που υπολογιζόταν στο δέκατο της αξίας του κτήματος. Ρέμοι τσιφτ (το εδαφικό τέλος των Βυζαντινών ή σε ζευγαριάτικο). Καταβάλλονταν 30-42 άσπρα ανάλογα με την γονιμότητα του εδάφους. Νεμεπάκ. Καταβολή 6-12 άσπρα από εκείνους που είχαν γη μικρότερη από μια ζευγιά. Το φόρο αυτό πλήρωναν οι παρακεντέδες (χωρικοί που δεν ασχολούνταν με τη γεωργία, αλλά με άλλες δουλειές). Ντένιμ ακτσεσί, στρεμματικός φόρος. Πληρωνόταν για γη που ανήκε σ' άλλο τσιφλίκι απ' αυτό που ήταν εγκαταστημένος ο φορολογούμενος, για μικρά κομμάτια γης. Ο φόρος αυτός ήταν ένα άσπρο για 2-4 στρέμματα. Επίσης, τον πλήρωναν και για τους κήπους και τους αμπελώνες, εκτός από τη δεκάτη Σαλαριγιέ (ιπποφορβή). Ήταν ο φόρος που επιβαλλόταν, πέρα από τη δεκάτη, στο κριθάρι, το κεχρί και τη βρόμη. Εκτός από τη δεκάτη, ο υπόχρεος έδινε σε είδος ή σε χρήμα το 1/3 της ετήσιας παραγωγής (2 1/2-8 κιλά). Ρέμοι οτλάκ, το εννόμιο ή νόμιστρο και των Βυζαντινών. Οι μη γεωργοί που είχαν

κοπάδι έδιναν ένα κριάρι ή ένα πρόβατο στα 300 κεφάλια, ανάλογα με την ποιότητα του κοπαδιού. Ρέμσι γιασλάκ, φόροι στο ξηρό χορτάρι που σοδειαζόταν από τα θεινά λιβάδια. Ανερχόταν στο δέκατο ή ένα άσπρο κατά κάρο. Το χορτάρι της αγρανάπαυσης δεν φορολογούνταν. Ρέμσι κισλάκ, το εννόμιο των φθινοπωρινών χορτολιβαδιών των βυζαντινών, ήταν φόρος διαχείρισης των κοπαδιών. Η αντιστοιχία ήταν ένα πρόβατο ή 50 άσπρα στα 300 κεφάλια. Ρέμσι αγνάμ και ρέμσι αγγίλ (προβατονόμιο ή μαντριάτικο). Μισό άσπρο για κάθε πρόβατο. Τον πλήρωναν και μόνιμοι ποιμένες και νομάδες. Οι μόνιμοι ποιμένες πλήρωναν και 6-12 άσπρα μαντριάτικα για κοπάδι 300 προβάτων. Αργότερα μειώθηκε σε 5 άσπρα. Ρέμσι κουβάν (το μελισσονόμι). Πληρωνόταν τον Ιούλιο σε είδος, το δέκατο της παραγωγής ή σε χρήμα, μισό μέχρι δύο άσπρα το μεσισσοκόφιο. Ρέμσι ντιγγιρμεν (φόρος στους μύλους). Επιβάλλονταν 60 άσπρα το χρόνο στο νερόμυλο που δούλευε όλο το χρόνο και 30 άσπρα αν δούλευε 6 μήνες. Οι ανεμόμυλοι πλήρωναν 15 άσπρα. Ρέμσι αρουσάν (ο φόρος παρθενοφθορίας των βυζαντινών). Τον πλήρωνε εκείνος που έδινε την κόρη του σε γάμο, 60 άσπρα για παρθένα και 40 για χήρες. Οι άποροι πλήρωναν το μισό.

2.4.4. Άλλοι φόροι

Φόρος επιβαλλόταν ακόμη για τις οικοδομές, για επιτήδευμα, για το αλάτι, ενώ υπήρχαν και οι φόροι αποβάθρας, εγκλημάτων, κληρονομιάς κ.α. Επίσης οι τελωνειακοί δασμοί (το δέκατο της αξίας των εμπορευμάτων, αλλά πολύ λιγότερο για τους Μουσουλμάνους. Περιοχές όπως η Κρήτη και άλλες δεν πλήρωναν όλους τους φόρους ή πλήρωναν λίγο ή καθόλου, έμεναν δηλ. αφορολόγητες.

Αυτό το σύστημα διατηρήθηκε μέχρι τα μέσα του 19ου. αι. Το 1854, ο

σουλτάνος Αβδούς Αζιζ υποσχέθηκε κι έγιναν τροποποιήσεις ώστε στα τελευταία χρόνια του σουλτανικού καθεστώτος, τα έσοδα του κράτους προέρχονταν από τους άμεσους και έμμεσους φόρους.

2.4.5. Άμεσοι φόροι

α) Δεκάτη, ο κυριότερος φόρος, φόρος της γεωργικής παραγωγής, επαχθής και αναχρονιστικός. Οι καλλιεργητές παρέδιδαν στους γαιοκτήμονες το 10% της ακαθάριστης γεωργικής παραγωγής, που αποτελούσε το κυριότερο έσοδο για τον πληθυσμό. Ήταν φόρος βαρύς, αλλά υποφερτός και εύκολος εισπρακτός. Στο δέκατο προστίθετο ποσοστό υπέρ της Γεωργικής Τράπεζας, για τους στρατιωτικούς εξοπλισμούς και για τη δημόσια εκπαίδευση, ώστε τελικά έφτανε το 12 1/2%.

Οι πρόγονοι μας, υπόδουλοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, θωρούσαν τη δεκάτη ληστρικό φόρο. Μετά το 1821 έγινε μεγάλη εκστράτεία για τη κατάργηση του, που έμεινε χωρίς αποτέλεσμα. Το 1862 κατατέθηκε νομοσχέδιο που απορρίφθηκε με την επιμονή των μεγαλογαιοκτημόνων. Τελικά, καταργήθηκε το 1880, από την Κυβέρνηση του Χαρ. Τρικούπη. Διατηρήθηκε, έμμεσα, με διάφορες μορφές και καταργήθηκε οριστικά το 1927. Σήμερα διατηρείται σε υποανάπτυκτες χώρες του τρίτου κόσμου.

β) Κτηματικός. Τον πλήρωναν οι γεωργοί και οι κτηματίες και οριζόταν με βάση την αξία της γης σε 4% για τη γη που δεκατιζόταν και 10% για τη γη που δεν πλήρωνε δεκάτη. Η εκτίμηση γίνεται από επιτροπή. Στις οικοδομές επιβαλλόταν φόρος 4-10% κι επιπλέον 5% για τη δημόσια εκπαίδευση και 6% για τους στρατιωτικούς εξοπλισμούς.

γ) Φόρος στα ζώα. Ήταν 4-5 1/2 γρόσια το κεφάλι για τα πρόβατα και

τα γίδια, 10 για τις καμήλες, 3 1/2 για τα γουρούνια. Ακόμη 6% επιπλέον του φόρου για τους εξοπλισμούς.

δ) Στρατιωτικός φόρος. Αντικατέστησε τον κεφαλικό και βάρυνε τους μη Μουσουλμάνους. Πριν το 1912 καταργήθηκε και δεσπίστηκε πληρωμή με απαλλαγή από τη στρατιωτική θητεία 50 τουρκικών λιρών.

ε) Φόρος επιτηδεύματος. Επιβάλλονταν σ'όλες τις πόλεις και τα χωριά με πληθυσμό πάνω από 2.000 κατοίκους. Μέχρι το 1910 εξαιρούνταν η Κωνσταντινούπολη. Ήταν πάγιος ή αναλογικός. Υπήρχαν και επιπρόσδετα ποσοστά για τις στρατιωτικές δαπάνες.

στ) Φόρος οδοποιίας. Αρχικά ήταν υποχρέωση προσωπική εργασίας τεσσάρων ημερών, ενώ αργότερα καταβαλλόταν σε χρήμα. Εξαιρούνταν οι κληρικοί, οισ τρατιωτικοί κ.τ.λ.

ζ) Φόροι μεταλλείων. Τα μεταλλεία παραχωρούνταν με φερμάνι του σουλτάνου και οι φόροι που πλήρωναν ήταν 50-200 λίρες, ανάλογα με τη σπουδαιότητα τους. Επιπλέον ο ανάδοχος πλήρωνε 10 γρόσια το τζερίπ, δηλ. τα 10 στρέμματα κι επιπλέον 1-20% χρόνο ανάλογα με το βάθος και το είδος του μεταλλεύματος. Για τα λατομεία πληρώνονταν φόρος εκμετάλλευσης 5-100 λίρες, καθώς και 10 παράδες το στρέμμα και 5% στην αξία του υλικού που εξορυσσόταν.

η) Φόρος δασών. Στα ιδιωτικά δάση ο φόρος ήταν 10% επί της αξίας της ξυλείας που υλοτομούνταν, 20 παράδες κάθε 100 ομάδες καυσόξυλο και 1 γρόσι σε 100 ομάδες ξυλοκάρβουνα. Στα δημόσια δάση 10-25% επί της αξίας της ξυλείας και 2-12% στα κάρβουνα. Τα γύρω χωριά απαλλάσσονταν από τους φόρους αυτούς.

2.4.6. Έμμεσοι φόροι

α) Τελωνειακοί δασμοί, που αντιστοιχούσαν στο 11% της αξίας του εμπορεύματος. Από το φόρο αυτόν απαλλάσσονταν οι διπλωμάτες, οι μονές και τα φιλανθρωπικά ιδρύματα, οι μηχανές και τα εργαλεία. Ο εξαγωγικός δασμός ανέρχονταν στο 1% επί της αξίας του εμπορεύματος.

β) Φόρος οينوπνευματών, που αντιστοιχούσε στο 11% στην αξία του εισαγόμενου οينوπνεύματος κ.τ.λ.

γ) Φόρος αλιείας. Επιβάλλονταν 10 γρόσια για την άδεια, 20% για τα θαλασσινά αλιεύματα και για τα λιμνίσια και τα ποταμίσια 10%

δ) Φόροι κυνηγιού: Επιβάλλονταν για την ετήσια άδεια 40 γρόσια για την Κωνσταντινούπολη, 20 γρόσια για τις πρωτεύουσες των νομών και 10 για τα λοιπά μέρη.

ε) Φόρος καπνού (10%) που εισπράττονταν από την εταιρεία του μονοπωλίου καπνού, αφού κανείς δεν μπορούσε να καλλιεργήσει καπνό χωρίς την άδειά της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ-ΦΟΡΟΙ ΑΠΟ ΤΟ 1880 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

3.1. Φορολογία αροτριώντων κτηνών (1880)

Φορολογία που εισήχθη το 1880, επί Τρικούπη, σε αντικατάσταση του φόρου σε είδος της έγγειας παραγωγής, της δεκάτης. Επιβαλλόταν στα ζώα καλλιέργειας (βόδια, αγελάδες, άλογα, μουλάρια κ.τ.λ.) όσα χρησιμοποιούσαν οι γεωργοί στο άροτρο με τεκμήριο την ακαδάριστη πρόσοδο των δημητριακών πουπολογιζόταν στο μέσο όρο παραγωγής κάθε δήμου μιας πενταετίας και διαιρούνταν με τον αριθμό των ζώων του δήμου. Το ππλίκο ήταν τα κιλά (1 κιλό=10 οκάδες) που αροτρούσε το κάθε ζώο και ανάλογος ήταν ο φόρος από 2,40-30 δρχ.

3.2. Φορολογία έκτακτων κερδών (1915-1920)

Η εξαιρετική προσωρινή φορολογία μεγάλων κερδών που επιβλήθηκε στον Α' Παγκόσμιο πόλεμο στις διάφορες χώρες. Στη χώρα μας επιβλήθηκε το 1917 αναδρομικά από το 1915, και καταργήθηκε το 1922. Το 1922 εφαρμόστηκε και πάλι ως πρόσθετη και προσωρινή φορολογία στα έκτακτα κέρδη.

3.3. Φορολογία γεωργικής παραγωγής (1927)

Φορολογία που είχε επιβληθεί ως "φόρος επί της ακαδάριστου γεωργικής παραγωγής" το 1927, σαν προσωρινός ετήσιος φόρος, κατά δήμο ή κοινότητα για το σύνολο των συγκομιζόμενων μέσα στο οικονομικό έτος προϊόντων. Το ποσοστό ήταν 2 1/2% και με τα πρόσθετα ποσοστά δεν μπορούσε να υπερβεί το 3%. Τον εισέπραττε η κοινότητα σε χρήμα. Η συνολική επιβάρυνση καθοριζόταν από επιτροπή που προέβλεπε ο νόμος. Η εφαρμογή αυτής της φορολογίας είχε ανασταλεί.

3.4. Φορολογία εγγείου προσόδου 1919

Η φορολογία που επιβάλλεται στις προσόδους από γαίες με το αιτιολογικό της φοροδοτικής ικανότητας. Υποστηρίχτηκε να προτιμηθεί η φορολόγηση του κεφαλαίου κι όχι της προσόδου για να φορολογούνται και τα απρόσοδα κεφάλαια και ο φόρος να είναι παραγωγικότερος και αποδοτικότερος. Οι απρόσοδες όμως περιουσίες δωρήθηκαν ελάχιστες σε σχέση με το συνολικό πλούτο και δε δικαιολογούνταν φόρος κεφαλαίου. Κρίθηκε σκοπιμότερο η φορολογία να επιβάλλεται κατά δύο τρόπους: γενικά πάνω στην πρόσοδο του αποκτημένου πλούτου και ως εξαίρεση επάνω στην αξία του πλούτου. Για τη φορολογία των γαιών είναι γνωστό ότι η γη υπήρξε η κυριότερη μορφή πλούτου, πηγή προσόδου και φορολογίας. Τα δεδομένα εκείνα, όμως, άλλαξαν με την τεράστια ανάπτυξη των άλλων κλάδων της οικονομίας και ο έγγειος φόρος έχασε την παλιά του σημασία.

Η πρωτόγονη μορφή της εγγείου φορολογίας εμφανίζεται στην δεκάτη, που θεωρήθηκε λείψανο του τουρκικού φορολογικού συστήματος και αντικαταστάθηκε το 1880 με τη φορολογία των αροτριώντων κτηνών, που καταργήθηκε το 1910 και αντικαταστάθηκε το 1911 με την επιβολή φόρου πάνω στο εισόδημα των σπειρομένων γαιών, μα δεν εφαρμόστηκε και εξακολούθησε με προσωρινό χαρακτήρα η προηγούμενη φορολογία των αροτριώντων κτηνών, που καταργήθηκε, οριστικά, το 1919 και εισήχθη η φορολογία των καθαρών προσόδων. Τότε καταργήθηκαν και τα φορολογικά συστήματα των Νέων Χωρών που ήταν υπολείμματα της Τουρκοκρατίας. Επίσης καταργήθηκαν και οι ειδικές φορολογίες της εγγείου παραγωγής που υπήρχαν σε διάφορα τμήματα του κράτους. Έτσι, ενοποιήθηκε η φορολογία σε όλο το κράτος και κατά κατηγορίες. Ο φόρος τη Β' κατηγορίας των καθαρών προσόδων επιβαλλόταν στα εισοδήματα που προέκυπταν από μίσθωση, τα κέρδη, όμως, από γεωργικές επιχειρήσεις της κατηγορίας Ε' δεν κατορθώθηκε να φορολογούνται και το σύστημα απέτυχε στην εφαρμογή

του. Γι' αυτό το 1921 καταργήθηκε η φορολογία των γεωργικών επιχειρήσεων και αντικαταστάθηκε από τη φορολογία της γεωργικής παραγωγής. Το 1925 εφαρμόστηκε το "στρεμματικό δικαίωμα", που χωρίς να εφαρμοστεί καταργήθηκε το 1926 και επιβλήθηκε ξανά έγγειος φόρος στο σύνολο των συγκομιζόμενων γεωργικών προϊόντων και εισπραττόταν με ενοικιάσεις. Αλλά και αυτός δεν εφαρμόστηκε και καταργήθηκε πάλι το 1926, ενώ το 1927 αντικαταστάθηκε με το στρεμματικό δικαίωμα.

Τον Ιούνιο του 1927 εισήχθη η φορολογία στα συγκομιζόμενα γεωργικά προϊόντα, που και αυτής η εφαρμογή ανεστάλη. Η γεωργική παραγωγή έμεινε αφορολόγητη και σε αυτό συντέλεσε και η οικονομική κρίση.

Η νομοθεσία συντελούσε στην κατάτμηση της εγγου ιδιοκτησίας, ενώ προκαλούν μεγάλη εξασθένηση της φορολογίας. Στη χώρα μας υπήρχαν "Φόροι στην έγγειο παραγωγή", όπως ο φόρος στην ακαθάριστη γεωργική παραγωγή που ανεστάλη η εφαρμογή του, ο φόρος του λαδιού και των ελιών, ο φόρος των σύκων, ο φόρος της σταφίδας, ο φόρος στον παραγόμενο καπνό, ο φόρος των κουκουλιών, του οπίου, του αφιοπόσπορου και των διάφορων δασικών προϊόντων, η φορολογία των βοσκούμενων γαιών, η φορολογία των ανώνυμων εταιρειών, που ασκούσαν γεωργικές επιχειρήσεις. Η συχνή μεταβολή της νομοθεσίας και η ασυδοσία δημιούργησαν φορολογική ανωμαλία και ανισότητα. Η πολυνομία των ειδικών φορολογιών, αντίθετα με την αρχή της ομοιομορφίας και καθολικότητας των φόρων, χειροτέρευε την κατάσταση. Η πολυνομία και η νομοθετική και φορολογική αστάθεια οφείλονται σε νοσηρά φαινόμενα της δημόσιας ζωής μας (ρουσφέτι, μικροπολιτικά κ.τ.λ.)

3.5. Φόρος υπερισοδήματος 1919 - 1923

Φόρος που επιβλήθηκε στην Ελλάδα το 1919, με το νόμο "περί

φορολογίας της αυτομάτου υπερτιμήσεως της ακινήτου ιδιοκτησίας”. Καταργήθηκε το 1923, αφού, άλλωστε, απέτυχε η εφαρμογή του

3.6. Φορολογία καθαρών προσόδων 1919

Φορολογία που απορρέει από την αρχή ότι η πρόσοδος είναι η δικαιότερη βάση της φορολογίας. βασικό είναι ότι η φορολογητέοι πρόσοδοι επαναλαμβάνεται κανονικά κάθε χρόνο, έχει δηλ. περιοδικότητα κανονική και διαρκή πηγή. Φυσικά απαιτείται και η εκμετάλλευση της πηγής από ενέργεια προσώπου. Στη χώρα μας εισήχθη το 1918 σ’ όλη την επικράτεια, καταργώντας τις προηγούμενες φορολογικές διατάξεις και περιλάμβανε: αναλυτικό φόρο κατά κατηγορία προσόδων, συνθετικό φόρο, συμπληρωματικό επί της συνολικής καθαρής προσόδου, για τη δικαιότερη ρύθμιση της κατανομής των φορολογικών βαρών.

Το 1993 έγιναν τροποποιήσεις και συμπληρώσεις της φορολογίας

3.7. Φορολογία ινδικής κάνναβης 1906-1932

Φορολογία που επιβλήθηκε το 1906 και συμπληρώθηκε το 1924 και το 1925 για την παρεμπόδιση της καλλιέργειας ινδικής κάνναβης. Το 1920 νομοθετικά απαγορεύτηκε αυτή η καλλιέργεια και συνεπώς, καταργήθηκε ο παραπάνω φόρος. Το 1929 κυρώθηκε σχετική διεθνής σύμβαση για το όπιο και σε αυτό το νομοθέτημα περιλήφθηκαν διατάξεις περιοριστικές για την χρήση κ.τ.λ. της ινδικής κάνναβης. Το 1932 με το νόμο για το μονοπώλιο τωναρκωτικών, η ινδική κάνναβη και τα συσκευάσματα της συμπεριλήφθηκαν στο μονοπώλιο και απαγορεύτηκε η καλλιέργεια, κατοχή και εξαγωγή της.

3.8 Φορολογία ζύθου και Βύνης

Φόρος κατανάλωσης για την μπίρα που παραγόταν στην Ελλάδα.

Επιβαλλόταν στη Βύνη, εισαγόμενη και ντόπια. Η εισαγόμενη μπίρα υπαγόταν στο τελωνειακό δασμολόγιο που επέβαλλε εισαγωγικό τέλος.

3.9 Φορολογία Θηραϊκής γης

Η φορολογία της μεταφερόμενης διά θαλάσσης ή εξαγόμενης Θηραϊκής γης, καθώς και της γης που παίρνουν τα πλοία για σαβούρα από τη Θήρα, τη Θηρεσία και το Ασπρονήσι. Επιβαλλόταν υπέρ του δημοσίου και του λιμενικού τομεία θήρας. Τελικά, παρέμεινε μόνο για το δεύτερο δικαιούχο, το λιμενικό ταμείο.

3.10. Φορολογία εμπορικής ναυτιλίας 1949

Όλες οι επιβαρύνσεις από φόρους και τέλη της εμπορικής ναυτιλίας και ειδικότερα ο φόρος στις καθαρές προσόδους της, που επιβλήθηκε με το νόμο 1640 του 1949 και τις τροποποιήσεις που επακολούθησαν. Με τη φορολογία αυτή σχετίζονται τα: τέλη αγκυροβολίας, τέλη κομίστρων εμπορευμάτων που μεταφέρονται με πλοία, τέλη στα εισιτήρια των ατμοπλοίων, δικαιώματα από τη δοκιμασία των ατμολεβήτων ειδικό και πρόσθετο τέλος στις βενζινάκατους, φόρος επιτηδεύματος ιδιοκτητών μηχανοκίνητων πλοίων, φορτηγίδων, ιστιοφόρων και τρίτων που τα εκμεταλλεύονται (ο τελευταίος αυτός φόρος αντικαταστάθηκε με το φόρο καθαρής προσόδου).

Τα ναυτιλιακά διπλώματα των ελληνικών εμπορικών πλοίων, τα έγγραφα αναγνώρισης εμπορικού πλοίου ως εθνικού, τα ναυτολόγια κ.τ.λ., όπως και τα τέλη ναυτικής υποθήκης συμπεριλήφθηκαν και αυτά στη φορολογία εμπορικής ναυτιλίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΦΟΡΟΙ ΣΗΜΕΡΑ

Είδη Φόρων

4.1. Φόρος εισοδήματος

Φόρος του οποίου διακρίνονται τρεις τύποι 1) ο τύπος του προσωπικού φόρου στο συνολικό εισόδημα, ως ενιαίος φόρος, 2) ο τύπος του αναλυτικού φόρου εισοδήματος, 3) ο μεικτός τύπος του φόρου εισοδήματος.

Ο πρώτος επιβάλλεται στο συνολικό εισόδημα έχει προσωπικό χαρακτήρα και είναι προοδευτικός για τα φυσικά πρόσωπα. Είναι φόρος με μεγάλη διάδοση σ' όλα τα φορολογικά συστήματα, αλλά προϋποθέτει άρτια φοροτεχνική οργάνωση και ανεβασμένο επίπεδο φορολογικής συνείδησης των πολιτών. Ο τύπος αυτός εισήχθη στην Ελλάδα το 1955 για τα φυσικά πρόσωπα και το 1958 για τα νομικά πρόσωπα.

Ο δεύτερος τύπος επιβάλλεται στις προσόδους που διακρίνονται ανάλογα με την πηγή προέλευσης τους. Είναι φόρος πραγματικός και εφαρμόζεται εύκολα, αλλά έχει τα μειονεκτήματα των πραγματικών φόρων και πολλές φορές καταλήγει σε αδικίες. Σήμερα αυτός ο φόρος δεν εφαρμόζεται αμιγής, αλλά με στοιχεία του μικτού τύπου.

Ο μεικτός φόρος εισοδήματος συνδυάζει τα πλεονεκτήματα των δύο άλλων τύπων, είναι δε αναλυτικός και συνθετικός μαζί. Στον αναλυτικό φόρο υπάγονται οι πρόσοδοι από κάθε πηγή, χωριστά και τη συνέχεια, στο άθροισμα επιβάλλεται συμπληρωματικός φόρος, με προοδευτικούς συντελεστές. Ο μεικτός αυτός τύπος εφαρμοζόταν και στην χώρα μας, από το 1219 μέχρι 1955.

Ο φόρος εισοδήματος έχει μεγάλη εφαρμογή στη σύγχρονη δημοσιονομία και ήταν γνωστός, σε διάφορες μορφές και στην αρχαιότητα και το Μεσαίωνα, είχε δε ως αντικείμενο το ακαθάριστο κι όχι το καθαρό εισόδημα. Η σύγχρονη μορφή του, ως προοδευτικού και προσωπικού φόρου, θεωρείται η δικαιότερη και καλύτερη μορφή και εφαρμόζεται σε όλα τα προηγμένα κράτη.

4.2. Φόρος προοδευτικός

Φόρος, ο συντελεστής του οποίου αυξάνει προοδευτικά. Η αύξηση του συντελεστή συμβαδίζει με την αύξηση της φορολογητέας ύλης. Π.χ. σε εισόδημα 300.000 δρχ. ο συντελεστής είναι 10%, σε εισόδημα 400.000 ο συντελεστής είναι 15% σε εισόδημα 500.000 ο συντελεστής είναι 20% κ.τ.λ.

Τα κυριότερα συστήματα προοδευτικού φόρου 1) Το σύστημα της κλιμακωτής προόδου. Η φορολογητέα ύλη μοιράζεται σε κλιμάκια, που σε καθένα αντιστοιχεί διαφορετικός συντελεστής και ο φόρος αποτελείται από το άθροισμα των ξεχωριστών ποσών φόρου, που αντιστοιχούν στα κλιμάκια. 2) Το σύστημα της απόλυτης προοδευτικότητας 3) το σύστημα της προοδευτικότητας, συνδυαζόμενο με έκπτωση ελάχιστου ποσού συντήρησης που είναι αφορολόγητο. Εκπίπτει το αφορολόγητο και το υπόλοιπο φορολογείται με προοδευτική κλίμακα.

Πλεονεκτήματα: Θεωρείται πιο δίκαιος από τον αναλογικό, γιατί ανταποκρίνεται στη φοροδοτική ικανότητα του πολίτη, αποδίδεται σ' αυτόν κοινωνικοπολιτική λειτουργία (επιδιορθωτικός αδικιών από άλλους φόρους ιδιαίτερα κατανάλωσης).

Μειονεκτήματα: Παρεμποδίζει την ανάπτυξη της παραγωγής και την ιδιωτική πρωτοβουλία, δεν αφήνει περιθώρια αποταμίευσης, παρουσιάζει

μεγάλες δυσκολίες στην εφαρμογή του, δεν μπορεί να εφαρμόσει σ' όλους του φόρους, αλλά περιορίζεται στο φόρο εισοδήματος και το φόρο περιουσίας.

Τον προοδευτικό φόρο υποστηρίζουν οι σοσιαλιστές, ως μέσο κοινωνικής δικαιοσύνης.

Τέλος, ο προοδευτικός φόρος περιλαμβάνει το φόρο εισοδήματος και το φόρο κληρονομιών, δωρεών και προικών, καθώς και το φόρο ακίνητης περιουσίας (Ν. 1249/1982).

4.3. Φόρος αναλογούν

Ο φόρος που έχει σταθερό συντελεστή, άσχετα από την ποσοτική αυξομείωση της φορολογητέας ύλης. Π.χ. σταθερός συντελεστής 10%, φορολογήσιμο εισόδημα 400.000= 40.000 φόρος, για φορολογήσιμο εισόδημα 600.000=60.000 φόρος κ.ο.κ. Δηλ. η αυξομείωση του φόρου εξαρτάται από το ύψος της φορολογητέας ύλης, ενώ ο συντελεστής μένει σταθερός.

Ο φόρος αυτός είναι απλός και έχει ομοιομορφία στην εφαρμογή του. Ανταποκρίνεται στην αρχή της καθολικότητας, ενώ ο προοδευτικός πλήττει, κυρίως, τα μεγαλύτερα εισοδήματα, γιατί συνδυάζεται με αφορολόγητο ποσό. Είναι περισσότερο αποδοτικός από τον προοδευτικό γιατί έχει μεγαλύτερη βάση, δεν προκαλεί αντιδράσεις και αφήνει περιθώρια αποταμίευσης στις ανώτερες εισοδηματικές τάξεις, γιατί στο επίπεδο αυτό η επιβάρυνση είναι μικρότερη από ό,τι στον προοδευτικό.

Οι οπαδοί της προοδευτικής φορολογίας κατηγορούν τον αναλογικό φόρο ότι παραβιάζει την αρχή της φοροδοτικής ικανότητας, τη φορολογική δικαιοσύνη και την αρχή της ισοπολιτείας.

Στη χώρα μας οι φόροι κατανάλωσης είναι αναλογικοί, ενώ οι φόροι εισοδήματος και περιουσίας προοδευτικοί.

4.4. Φόρος Αρνητικός

Φόρος αμερικάνικης προέλευσης, που μεταφυτεύτηκε στην Αγγλία, με την ονομασία "reverse income tax" και από εκεί στη Δ. Ευρώπη και άλλα κράτη. Το φόρο αυτό πρότεινε ο οικονομολόγος Milton Friedman, σε αντικατάσταση της παροχής επιχορήγησης σε όσους Αμερικανούς πολίτες δεν είναι εισόδημα ή είχαν ανεπαρκή και χαμηλό. Αντίστοιχα με το φόρο που καταβάλλει ο πολίτης, ανάλογα με το ύψος των εισοδημάτων του (θετικός φόρος), έχει το δικαίωμα να επιχορηγηθεί με ποσό ανάλογο με τη μετριότητα του εισοδήματος του, για στοιχειώδη διαβίωση, και ο πολίτης που δεν έχει εισόδημα (αρνητικός φόρος). Αυτή είναι η αρχή που διέπει τον αρνητικό φόρο.

Ο αρνητικός φόρος συναντά αντιδράσεις και περισσότερο εφαρμόζεται ως βοήθεια στους μη εισοδηματίες με τη μορφή εκπτώσεων από το φόρο εισοδήματος, ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος και τα οικογενειακά και άλλα βάρη.

4.5. Φόρος διανεμητός

Φόρος, για τον προσδιορισμό του οποίου ο φορολογικός νόμος καθορίζει ένα ορισμένο ποσό που πρέπει να εισπραχθεί από τους φορολογούμενους και που κατανέμεται στα διάφορα εδαφικά διαμερίσματα της χώρας μας - νομούς, δήμους και κοινότητες και στους φορολογούμενους, ανάλογα με τη φορολογητέα ύλη.

Ο διανεμητός φόρος εξασφαλίζει στο δημόσιο τη βεβαιότητα ότι θα αποδώσει. Εμποδίζει τη φοροδιαφυγή, δεν έχει ελαστικότητα και προϋποδέτει γνωστούς μεταξύ τους τους φορολογούμενους.

Τα σύγχρονα φορολογικά συστήματα απομακρύνονται από το διανεμητό φόρο.

4.6 Φόρος παρακρατούμενος

Σύστημα φορολογίας, στο οποίο ο οφειλόμενος φόρος καταβάλλεται από τρίτο πρόσωπο στο δημόσιο. Έχει τα εξής πλεονεκτήματα για το δημόσιο: ασφαλή είσπραξη αφού έχει εισπραχθεί κατά την καταβολή της φορολογητέας ύλης στο δικαιούχο και φορολογούμενο, γρήγορη είσπραξη, απλοποίηση και αποφυγή πολύπλοκων διατυπώσεων. Είναι, επίσης, ευνοϊκή για το φορολογούμενο η τμηματική προείσπραξη του φόρου. Εφαρμόζεται προπαντός στις αγγλοσαξονικές χώρες. Στην Ελλάδα εφαρμόζεται σε μεγάλη κλίμακα (κινητές αξίες, μισθωτές υπηρεσίες και ελεύθερα επαγγέλματα).

4.7. Φόρος εισπραττόμενος (ή των τελωνείων)

Ο φόρος που επιβάλλεται στα γεωργικά προϊόντα κ.τ.λ. που εξάγονται ή που μεταφέρονται διά ξηράς ή θαλάσσης στην επικράτεια του κράτους. Εισπράττεται κατά την εξαγωγή ή τη μεταφορά και αντιστοιχεί στο φόρο εγγείας προσόδου. Ο φόρος εισπραττόμενος διακρίνεται από τα τέλη εξαγωγής-εισαγωγής.

4.8 Φόρος Αποδήμων

Φόρος που βαρύνει ημεδαπούς που διαμένουν, κατά περιόδους ή μόνιμα στην αλλοδαπή. Στη συνδυαστική φορολογία των καθαρών προσόδων προτάθηκε η παρακολούθηση των φορολογουμένων, που τα ταξίδια τους, στην αλλοδαπή είναι ενδεικτικά εξόδων. Το ζήτημα σχετίζεται με την φορολογική κατοικία: Θεωρείται ότι διέμεινε στην Ελλάδα για μια χρονική περίοδο όποιος, έχοντας κατοικία στο εξωτερικό, κράτησε στη διάθεση του διαίτημα για διαμονή του. Το άθροισμα των επιμέρους χρονικών διαστημάτων παραμονής στην Ελλάδα, πρέπει να ισούται με το μέγεθος της περιόδου.

4.9 Φόρος Αυτοκινήτων

Ο φόρος που επιβάλλεται στους κατόχους ΙΧ αυτοκινήτου, που είναι ετησίως και αναλόγως προς τα κυβικά και την ηλικία του και που αναπροσαρμόζεται ετησίως.

4.10. Φόρος Δωρεών

Φόρος που συνδέεται, συνήθως, με το φόρο κληρονομιών ή μεταβίβασης περιουσίας από αιτία χαριστική μεταξύ συγγενών, που αποτελεί δωρεάν εν ζωή ή δωρεά αιτία θανάτου. Η προσπάθεια φορολόγησης αποβλέπει να προλάβει φοροδιαφυγή. Η παραχώρηση κινητής περιουσίας με πρόθεση δώρισης, ακόμη και αν δεν καταρτίστηκε δημόσιο ή ιδιωτικό έγγραφο, αποτελεί άτυπη δωρεά και υπάγεται σε φορολογία δωρούμενων περιουσιών, κατά το νόμο 118/1973. Μεταγενέστερα, ορίστηκε ότι και τα προσύμφωνα συνάπτονται ενώπιον του συμβολαιογράφου.

4.11. Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτων

Φόρος, που επιβάλλεται στην αξία των μεταβιβαζόμενων ακινήτων. Είναι φόρος αποδοτικός και γι' αυτό εφαρμόζεται σ' όλα τα κράτη. Ο συντελεστής είναι, συνήθως, αναλογικός και σε λογικό επίπεδο, για να μην καταλήγει στη δήμευση των ακινήτων.

Υπέρ του φόρου υποστηρίζεται ότι η αξία των ακινήτων ανεβαίνει διαρκώς, αποτελεί ασφάλιστρο προς το κράτος, για τις υπηρεσίες του προς το κράτος, για τις υπηρεσίες του προς το φορολογούμενο, ενώ η βεβαίωση και η είσπραξη του είναι εύκολη.

Εναντίον του φόρου διατυπώνεται ότι δίγει την ακίνητη περιουσία, είναι επαχθής και προκαλεί την εκποίηση ακινήτων για την πληρωμή του, έχει τα μειονεκτήματα του φόρου κυκλοφορίας και του φόρου του κεφαλαίου.

4.12. Φόρος Ποσοτικός

Φόρος, το ποσοστό του οποίου προσδιορίζεται από το νόμο και είναι, συνεπώς, γνωστός στους φορολογούμενους. Άγνωστο είναι το ολικό ποσό του φόρου, γιατί αυτό εξαρτάται από την ποσότητα της φορολογητέας ύλης.

Ο ποσοτικός φόρος είναι εύκολος στον υπολογισμό, διευκολύνει την ύπαρξη φόρων κατανάλωσης και προσωπικών φόρων και παρακολουθεί την αύξηση της φορολογητέας ύλης. Μειονέκτημα είναι η αβέβαιη απόδοση του για το δημόσιο. Γι'αυτό, το προϋπολογισμένο έσοδο αποτελεί μόνο πρόβλεψη.

Εφαρμόζεται πλατιά σε όλες τις χώρες και είναι προτιμότερος από το διανεμητό.

4.13. Φόρος πραγματικός

Φόρος, που βαρύνει τη φορολογητέα ύλη, άσχετα από την οικονομική και προσωπική κατάσταση του φορολογούμενου. Φορολογούμενοι με το ίδιο εισόδημα πληρώνουν τον ίδιο φόρο ανεξάρτητα από τα άλλα στοιχεία τους.

Ο φόρος αυτός βεβαιώνεται εύκολα, είναι λιγότερο πιεστικός και επιτρέπει διαφορισμό της φορολογητέας ύλης. Είναι αντίθετα, άδικος για το φορολογούμενο, γιατί είναι άκαμπος. Επιβάλλεται σε φανερά εισοδήματα ή κεφάλαια και συνεπώς, μέρος της φορολογητέας ύλης διαφεύγει.

Υποστηρίζεται ότι είναι αναγκαία η συνύπαρξη δύο φόρων, του πραγματικού και του προσωπικού, γιατί αλληλοσυμπληρώνονται, ενώ δίνεται προτίμηση στο προσωπικό φόρο.

4.14. Φόρος Προσωπικός

Φόρος που επιβάλλεται σε πρόσωπο ανάλογα με την οικονομική του κατάσταση. Είναι αντίθετος προς τον πραγματικό και δικαιότερος από αυτόν. Επιτρέπει την καδιέρωση αφορολόγητου ποσού, την απαλλαγή των μικτών εισοδημάτων και την εισαγωγή της προοδευτικής φορολογίας.

4.15. Φόρος στη Δαπάνη

Φόρος που επιβαρύνει τη χρήση του εισοδήματος και προσλαμβάνει διάφορες μορφές, του φόρου κύκλου εργασιών, του φόρου της προστιθέμενης αξίας, του φόρου στις συναλλαγές, στην κατανάλωση και κυκλοφορία των αγαθών κ.τ.λ. Ο άμεσος φόρος πλήττει την κατοχή του εισοδήματος ενώ ο φόρος στο δαπανώμενο εισόδημα καταβάλλεται από το φορολογούμενο, όταν αυτός αγοράζει ένα αγαθό. Επίσης, διακρίνεται από το φόρο εισοδήματος, που επιβάλλεται είτε στο παραγόμενο ή αποταμιευόμενο εισόδημα είτε στο καταναλωνόμενο και δαπανώμενο.

Υπήρξαν πολλοί υποστηρικτές του φόρου στο δαπανώμενο εισόδημα, τόσο ξένοι όσο και Έλληνες, όπως ο Π. Δερτιλής και Ξ. Ζολώτας. κύριο επιχείρημα είναι ότι ο φόρος αυτός ενισχύει το πνεύμα της αποταμίευσης, που χρησιμοποιείται για επενδύσεις παραγωγικές, ενώ έχει τα μειονεκτήματα των έμμεσων φόρων, στην πράξη είναι δυσχερής η εφαρμογή του και δεν αποτελεί ένδειξη μεγαλύτερης φοροδοτικής ικανότητας.

Διακρίνονται δύο μορφές 1) ο άμεσος φόρος εισοδήματος, που προσδιορίζεται από τις δαπάνες διαβίωσης και 2) ο έμμεσος φόρος στο εισόδημα που καταναλώνεται ή δαπανάται (φόρος κατανάλωσης γενικά), που επιβαρύνει τα αγαθά σε κάθε στάδιο κυκλοφορίας. Το πρώτο είδος έχει καθιερώσει και η ελληνική νομοθεσία, ως συμπληρωματικό τρόπο εξεύρεσης της φορολογητέας ύλης. Όταν είναι δύσκολος ο προσδιορισμός του εισοδήματος, υπεισέρχεται ο τεκμαρτός υπολογισμός. Έτσι, ο φόρος αυτός είναι προσωπικός και προοδευτικός. Η δεύτερη μορφή προϋποθέτει την ανυπαρξία άμεσου φόρου εισοδήματος και επιβάλλεται φόρος είτε στο καταναλώμενο εισόδημα, με τη μορφή γενικού φόρου κατανάλωσης είτε με τη μορφή πολλαπλών φόρων κατανάλωσης. Ο πιο συνηθισμένος φόρος κατανάλωσης είναι ο φόρος του κύκλου εργασιών, που ισχύει σε όλα τα

κράτη ως φόρος στην προστιθέμενη αξία ή ως γενικός φόρος κατανάλωσης ή συναλλαγών, σε κάθε συναλλακτική φάση, χωρίς έκπτωση.

4.16. Φόρος Υπέρ Τρίτων

Φόρος που επιβάλλεται όχι προς όφελος του κράτους, αλλά ενός νομικού προσώπου ή οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης για εξασφάλιση των δαπανών λειτουργίας του. Είναι υποχρεωτικός, όπως και οι άλλοι φόροι και διαφέρει από τα διοικητικό τέλη. Τα έσοδα του είναι έσοδα από το φόρο τρίτων και έσοδα από κοινωνικές εισφορές υπέρ τρίτων.

4.17. Φόρου Επίπτωση

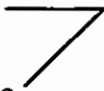
Η επίρρηση του φόρου από τον υπόχρεο σ'άλλο πρόσωπο, που του υφίσταται οριστικά. Το φαινόμενο αυτό αποκλήθηκε "αντανάκλαση του φόρου" και είναι από τα πιο δύσκολα ζητήματα της δημοσιονομίας. Ο άμεσος φόρος θεωρείται ότι επιπίπτει στον ίδιο το φορολογούμενο, χωρίς να μεταβιβαστεί σε άλλον. Απόκειται στο νομοδότη το αμεταβίβαστο των φόρων από τους φορολογούμενους σ'άλλα πρόσωπα. Επίσης, παρατηρήθηκε το φαινόμενο της διπλής επίπτωσης, ότι δηλ. οι έμμεσοι φόροι, ενσωματωμένοι στις τιμές, επιδρούν και στο ημερομίσθιο των εργατών.

4.18 Φόρος Κληρονομιών

Φόρος που επιβάλλεται στους κληρονόμους αποβιώσαντος, με κυμαινόμενο συντελεστή, ανάλογα με το βαθμό συγγένειας κληρονόμων και αποβιώσαντος. Είναι φόρος κεφαλαίου ή περιουσίας και συνήθως, προοδευτικός. Ανήκει στην κατηγορία των άμεσων φόρων. Ξεχωρίζουν τρεις τύποι: 1) Φόρος στις κληρονομικές μερίδες, 2) φόρος στην κληρονομική ομάδα, που επιβάλλεται στο σύνολο της κληρονομιάς, χωρίς να παίρνει υπόψη το βαθμό συγγένειας και 3) φόρος δυαδικός ή μεικτού τύπου, που αποτελεί συνδυασμό των δύο προηγούμενων.

Ο πρώτος είναι προσωπικός και προϋδευτικός και το βάρος του εξαρτάται από το βαθμός συγγένειας κληρονόμων και κληρονομούμενου. Ο δεύτερος είναι, επίσης, προσωπικός, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το βαθμό της συγγένειας. Ο μεικτός ή δυαδικός τύπος συναντάται σε μερικές χώρες και προτιμάται, γιατί εξουδετερώνει τα μειονεκτήματά του ενός με τα πλεονεκτήματα του άλλου.

Οι γνώμες για το φόρο κληρονομιών είναι διχασμένες. Τα κατά είναι ότι δίδει τα θεμέλια της ιδιοκτησίας και της οικογένειας, πλήττει την παραγωγή, φθείρει το κεφάλαιο, περιορίζει την αποταμίευση και τα κίνητρα οικονομικής δραστηριότητας. Επίσης, αποθαρρύνει τη δημιουργία πλούτου. Τα υπέρ είναι ότι ο φόρος λαμβάνει υπόψη τη φοροδοτική ικανότητα, πλήττει τον άκοπο πλουτισμό, υπηρετεί τη φορολογική δικαιοσύνη και την αρχή της ισοπολιτείας, συμβάλλει στην άμβλυνση των κοινωνικών αντιθέσεων και γενικά θεωρείται από τους δικαιότερους φόρους. Στην Ελλάδα εισήχθη το 1919 και εφαρμόστηκε ως το 1973, οπότε αντικαταστάθηκε από το ΝΔ118/1973 του οποίου η εφαρμογή συνεχίζεται.

Φόρος Ενιαίος Δεν Βρίσκει Απήχηση
Φόρος Ουδέτερος

4.19. Φόρος κεφαλαίου περυσίας

Στην Ελλάδα εφαρμόστηκε σε διάφορες περιστάσεις: το 1923 για τις έκτακτες ανάγκες που προκάλεσε η Μικρασιατική Καταστροφή, το 1975 σε 5 χρόνια όμως καταργήθηκε γιατί απέτυχε, ενώ το 1982 επανήλθε κ.τ.λ.

4.20. Φόροι κατανάλωσης

Η αρχαιότερη μορφή φορολογίας, συμπληρωματική των άμεσων φόρων. Οι εν λόγω φόροι διακρίνονται σε φόρους στα είδη πρώτης ανάγκης και σε

φόρους σε είδη πολυτελείας. Περιλαμβάνουν το γενικό φόρο κατανάλωσης με κυριότερη μορφή το φόρο κύκλου εργασιών και τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης. Εκτός από το φόρο στα είδη πολυτελείδας οι υπόλοιποι επιβαρύνουν το κόστος των ειδών αυτών και συνεπώς τους καταναλωτές.

4.21. Φόροι κυκλοφορίας αγαθών

Οι φόροι που επιβάλλονται στην κυκλοφορία των αγαθών: φόροι κύκλου εργασιών, φόροι στις μεταφορές και φόροι στις συναλλαγές γενικά. Οι φόροι κυκλοφορίας αγαθών ανήκουν στους έμμεσους φόρους και για την επιβολή τους υπάρχουν διάφορες απόψεις. Η δικαιολογία είναι ότι οι έμμεσοι φόροι δεν είναι αρκετοί για να καλύψουν τις δημόσιες ανάγκες κι έτσι οι φόροι κυκλοφορίας αγαθών παρουσιάζονται ως συμπληρωματικοί των άμεσων φόρων.

4.22. Φόροι πολλαπλοί

Σύστημα πολλών και διάφορων φόρων με παράλληλη εφαρμογή για την εξουδετέρωση των μειωνεκτημάτων του καθε φόρου χωριστά. Συνήθως ένας και μοναδικός φόρος θεωρείται άδικος, γιατί η οικονομική ζωή είναι πολύπλοκη γι' αυτό επικρατούν οι πολλαπλοί φόροι και ο διαχωρισμός των φόρων κατά κατηγορίες. Η πολλαπλή φορολογία είναι "αντιδιορθωτική" και με την εφαρμογή της πετυχαίνεται η φορολογική ισοπολιτεία.

4.23. Φορολογία διπλή ή αμφιλαψής

Διπλή ή πολλαπλή φορολογία στην περίπτωση που το ίδιο πρόσωπο υποβάλλεται δύο ή περισσότερες φορές στον ίδιο φόρο και για το ίδιο αντικείμενο, είτε μέσα στα όρια του ίδιου κράτους - εσωτερική διπλή φορολογία είτε σε διάφορα κράτη - διεθνής διπλή φορολογία. Είναι επαναληπτική φορολογία.

Η επανειλημμένη φορολόγηση του ίδιου αντικειμένου παρουσιάζει

πολλά μειονεκτήματα, γι' αυτό και υπάρχει η τάση της αποφυγής της.

Συνεπάγεται δυσβάστακτη οικονομική επιβάρυνση σε βάρος του επιχειρηματικού πνεύματος. Επίσης, δημιουργεί ανισότητες στους φορολογούμενους.

Με το πρόβλημα της διπλής φορολογίας και της διαφυγής ασχολήθηκαν διάφοροι διεθνείς οργανισμοί, το Ινστιτούτο Διεθνούς Δικαίου κ.τ.λ., καθώς και ο ΟΗΕ μεταπολεμικά. Το φορολογικό τμήμα του γραφείου Οικονομικών Υποθέσεων του ΟΗΕ δημοσιεύει εργασίες που περιλαμβάνουν διακρατικές συμβάσεις για αποφυγή της διπλής φορολογίας και της φοροδιαφυγής. Με αυτά τα προβλήματα ασχολείται και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ). Η μέριμνα αυτή του ΟΗΕ είχε μεγάλο αντίκτυπο στα διάφορα κράτη. Οι μέθοδοι που εφαρμόζονται από τα διάφορα κράτη είναι τέσσερις:

α) Μέθοδος έκπτωσης του φόρου. Από το φόρο που αναλογεί στο φορολογούμενο εισόδημα εκπίπτει ο φόρος που καταβλήθηκε στο εξωτερικό και έτσι αποφεύγεται η διπλή φορολογία. Στη χώρα μας εφαρμόζεται στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων και την φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων.

β) Μέθοδος εξαίρεσης ή απαλλαγής. Το κράτος όπου παράγεται το εισόδημα χορηγεί απαλλαγή σε πρόσωπα που αποκτούν το εισόδημα αυτό ή επιβάλλει φόρο μόνο στα εισοδήματα που προέρχονται από τη χώρα και εξαιρεί εκείνα που προέρχονται από το εξωτερικό.

γ) Μέθοδος της διαίρεσης ή κατανομής. Το εισόδημα χωρίζεται σε δύο μέρη, κατανεμόμενο ανάμεσα στη χώρα προέλευσης του και στην χώρα που κατοικεί ο φορολογούμενος. Καταβάλλεται φόρος και στις δύο χώρες, ανάλογα με το μέρος του εισοδήματος που αναλογεί στην καθεμία:

δ) Μέθοδος της ταξινόμησης. Τα εισοδήματα ταξινομούνται ανάλογα με

την πηγή προέλευσης τους και φορολογούνται είτε από τη χώρα προέλευσης είτε από τη χώρα κατοικίας του εισοδηματία. Έτσι, στους πραγματικούς φόρους, εφαρμόζεται συνήθως η φορολογία στην πηγή, ενώ στους προσωπικούς φόρους η αρχή της φορολογίας στην κατοικία.

Για την αποφυγή της διπλής φορολογίας, εκτός από τα μέτρα που παίρνουν τα διάφορα κράτη, παρατηρείται η τάση να συνάπτονται σχετικές διμερείς συμβάσεις. Και οι διμερείς όμως συμβάσεις δεν λύνουν το πρόβλημα. Πιστεύεται ότι το μειονέκτημα αναπληρώνεται με πολυμερείς συμβάσεις, πράγμα που πρακτικά είναι δυσχερές.

Είναι σχεδόν αδύνατο να αποφευχθεί η διπλή φορολογία, γιατί υπάρχουν πολλαπλοί φόροι που συναντώνται, καθώς και πολλές φορολογικές εξουσίες. Πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο η διπλή φορολογία. Γι' αυτό και στους κόλπους της κοινωνίας των εθνών είχε δημιουργηθεί ειδική "φορολογική επιτροπή"

4.24. Φόρος προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α)

Φόρος που επιβαρύνει μόνο την καταναλωτική δαπάνη, ενώ απαλλάσσει όλες τις άλλες κατηγορίες δαπάνης στην οικονομία, περιδωροποιώντας τις από τη φορολογική και δημοσιονομική πολιτική. Στηρίζεται αποκλειστικά στην "αρχή του κοινού φορολογικού συστήματος". Από τον Ιανουάριο του 1987, εφαρμόζεται και στην Ελλάδα ο Φ.Π.Α. με εντολή της ΕΟΚ, κατ'εφαρμογή του άρθρου 245 παρ. 3 "περίπτωση της πράξης προσχώρησης". Δεν πρόκειται για καινούργιο φόρο, αφού το μοντέλο είναι παλιό και έρχεται να αντικαταστήσει μια σειρά έμμεσων φόρων (το Φ.Κ.Ε. και το χαρτόσημο). Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται στο στάδιο της παραγωγής και μεταποίησης των προϊόντων, καθώς και σε ορισμένες παροχές υπηρεσιών (Ο Φ.Κ.Ε.) το χαρτόσημο επιβάλλεται σε κάθε συναλλαγή μέχρι και το στάδιο του χονδρικού εμπορίου (παραγωγός - χονδρεμπόριο - λιανεμπόριο).

Από τα σοβαρότερα πλεονεκτήματα, που παρουσιάζει ο Φ.Π.Α. είναι η ουδετερότητα στη φορολογική επιβάρυνση των προϊόντων, ανεξάρτητα από το στάδιο που περνάει το προϊόν, σε αντίθεση με το χαστόσημο, που επιβαρύνει τόσες φορές ένα αγαθό όσο είναι τα χέρια που αλλάζει, μέχρι να φτάσει στο λιανεμπόριο. Η ουδετερότητα επιτυγχάνεται με την ταυτόχρονη χρέωση του Φ.Π.Α και έκπτωση του φόρου, που πληρώθηκε σε όλα τα προηγούμενα στάδια. Επίσης, δεν φορολογούνται οι εξαγωγές και οι επενδύσεις και περιορίζεται η φοροδιαφυγή, με την ύπαρξη τιμολογίου και άλλου αποδεικτικού φορολογικού στοιχείου. Τέλος, το μεγαλύτερο μειονέκτημα είναι η προσαρμογή των λιανεμπόρων στη συμμετοχή της είσπραξης έμμεσων φόρων, σε βάρος των καταναλωτών. Το όλο σύστημα του Φ.Π.Α., από πρώτη εκτίμηση, βοηθά και εξυπηρετεί τα συμφέροντα του κεφαλαίου και αυτών που παρέχουν τις υπηρεσίες του εμπορίου, δηλ. των ενδιάμεσων μεταξύ παραγωγής και κατανάλωσης.

Λειτουργία: Το χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι ότι επιβαρύνει μόνο την προστιθέμενη αξία από καθεμία επιχείρηση ξεχωριστά και όχι τη συνολική αξία πώλησης των προϊόντων της επιχείρησης, όπως συμβαίνει με τους σωρευτικούς φόρους δαπάνης π.χ. το χαρτόσημο. Στην πράξη, για τον υπολογισμό του φόρου εφαρμόζουμε τους συντελεστές (6%, 18% παλαιότερα και 36%) πάνω στις συνολικές πωλήσεις της επιχείρησης, αλλά αφαιρούμε το φόρο που έχει καταβληθεί από την επιχείρηση, για την αγορά πρώτων υλών, υπηρεσιών κ.τ.λ.

Μετά τον υπολογισμό, γνωρίζουμε ότι το ποσό φόρου, που καταβάλλει η επιχείρηση στο δημόσιο, είναι το ποσό που αντιστοιχεί στην προστιθέμενη αξία της. Από το φόρο προστιθέμενης αξίας αφαιρείται ο φόρος, που κατέβαλε για την αγορά κεφαλαιουχικών αγαθών. Το μέτρο αυτό αποτελεί κίνητρο για νέες επενδύσεις.

Ο Φ.Π.Α παρουσιάζει κατά τους υποστηρικτές τους τρία σημαντικά

πλεονεκτήματα: α) Οι επιχειρήσεις πληρώνουν φόρο μόνο για την αξία που προσθέτουν στα εμπορεύματα τους β) Ο Φ.Π.Α. αναγράφεται χωριστά στο τιμολόγιο πώλησης, γιατί μόνο με αυτόν τον τρόπο μπορεί ο αγοραστής να γνωρίζει το ποσό φόρου που έχει ενσωματωθεί προηγούμενα στο προϊόν, που αγοράζει, για να πραγματοποιήσει την έκπτωσή του από το ποσό φόρου, που οφείλει για τις πωλήσεις του. Με τους σωρευτικούς φόρους είχαμε δυσμενείς επιπτώσεις στην ανταγωνιστικότητα των εξαγωγών μας στο εξωτερικό, γ) απαλλάσσει όλα τα κεφαλαιουχικά αγαθά κι αυτό οπωσδήποτε οδηγεί στην αύξηση των επενδύσεων, που είναι απαραίτητες για την πρόωθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.

Στην περίπτωση αυτή, το Δημόσιο πληρώνει κι από πάνω την επιχείρηση με χρήματα των φορολογούμενων πολιτών που είναι οι καταναλωτές του προϊόντος της επιχείρησης.

Οι λόγοι που συντέλεσαν στην επιλογή του Φ.Π.Α. είναι οικονομικοί και δημοσιονομικοί. Στους πρώτους, εξασφαλίζεται η καθαρότητα (ισοζύγιο) των φόρων από τις εξαγωγές και τις εισαγωγές ανάμεσα στα κράτη όταν κατασκευάζεται ένα προϊόν σε μια χώρα, τότε αυτή, που το αγοράζει, καταβάλει Φ.Π.Α. Με την πώληση του εισαγόμενου προϊόντος, ο καταναλωτής θα πληρώσει το Φ.Π.Α δηλ. το φόρο και το κέρδος του εισαγωγέα. Έχει καθοριστεί ο Φ.Π.Α. δηλ. το φόρο και το κέρδος του εισαγωγέα. Έχει καθοριστεί ο Φ.Π.Α. να είναι ενιαίος για όλα τα κράτη.

Οι καινοτομίες του Φ.Π.Α. είναι σημαντικές, διότι δεν επιβαρύνονται με φόρο οι εξαγωγές και το κεφαλαιουχικά αγαθά. Υποστηρίζεται, επίσης ότι δύο όμοια προϊόντα που πουλιούνται στο εμπόριο, ανεξάρτητα αν είναι εγχώρια ή εισαγόμενα, πουλιούνται με το ίδιο Φ.Π.Α. στον καταναλωτή.

Τέλος, ο Φ.Π.Α βοηθά, κατά τους υποστηρικτές του την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των εγχώριων προϊόντων, καθώς δίνονται κίνητρα για επενδύσεις, εξαιτίας της κατάργησης της επιβάρυνσης με φόρους των κεφαλαιουχικών αγαθών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ 1995

Τα τεράστια ελλείμματα των κρατικών προϋπολογισμών, κυρίως την τελευταία 15ετία, δημιούργησαν ένα κρατικό χρέος, που ξεπερνά σήμερα το 130% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (Α.Ε.Π).

Η μαύρη τρύπα, λοιπόν δημιουργήθηκε και διαιωνίζεται από μειωμένη εισροή εσόδων, με βασική αιτία τη φοροδιαφυγή και κατά κύριο λόγο, από κακοδιαχείριση, χαριστικές παροχές σε κρατικές επιχειρήσεις (Ολυμπιακή Αεροπορία, γεωργικοί συνεταιρισμοί, προβληματικές επιχειρήσεις κ.λ.π.) με ολοένα χαλαρότερη λειτουργία των εισπρακτικών υπηρεσιών του κράτους κ.λ.π.

Σήμερα το 75% της οικονομικής δραστηριότητα της χώρας το διαχειρίζεται το κράτος και μόνο το 25% βρίσκεται σε ιδιωτικά κέντρα, με μια τέτοια σύνθεση στη διαχείριση της εθνικής οικονομίας διερωτάται κανείς ποιος είναι υπεύθυνος για τα τεράστια, ελλείμματα, ο δημόσιος ή ο ιδιωτικός τομέας;

Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση το κράτος προσπαθεί να προλάβει τη χρεοκοπία της χώρας, δεσμοδετώντας φορολογικά μέτρα με τα οποία πιστεύει ότι θα λύσει το πρόβλημα.

Τα μέτρα αυτά αφορούν τον ιδιωτικό τομέα, με τη μορφή των αντικειμενικών κριτηρίων, κατά τη γνώμη των επικεφαλής του Υπουργείου Οικονομικών, τα μέτρα αυτά είναι επαναστατικά, με την έννοια ότι όλοι οι ελεύθεροι επαγγελματίες θα πληρώσουν το φόρο που έχει προκαθοριστεί το κράτος, άσχετα αν αποδίδεται ή όχι η φορολογική δικαιοσύνη ανάμεσα στα μέλη της ίδιας της τάξης των ελεύθερων επαγγελματιών.

Έτσι εφέτος για πρώτη φορά σε εφαρμογή του νόμου 2214/1994 το κράτος επιχειρεί ένα τολμηρό εκσυγχρονισμό του φορολογικού μας συστήματος με την αντικειμενικοποίηση του τρόπου υπολογισμού του φορολογητέου εισοδήματος, βάσει κριτηρίων, τα οποία η κοινή πείρα έχει αναδείξει ως πρόσφατα και αξιόπιστα για το σκοπό αυτό.

Σύμφωνα λοιπόν με τον νόμο 2214/94 ως κριτήρια για τον υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματα δεσπίστηκαν η μισθωτική αξία των ακινήτων που χρησιμοποιούνται για την άσκηση του επαγγέλματος ή της δραστηριότητα στην οποία (μισθωτική αξία) θα προστίθεται ένα ελάχιστο τεκμαρτό εισόδημα του επαγγελματία, που θα υπολογίζεται με βάση ανάλογα εισοδήματα που αποκτούν μισθωτοί που εργάζονται στον ίδιο και ανάλογο κλάδο.

Το άθροισμα των ποσών που θα προκύπτει από τη χρήση αυτών των κριτηρίων θα αποτελεί την φορολογική βάση, η οποία θα προσαρμόζεται ανάλογα με την εμπορικότητα και το είδος του επαγγέλματος ή της δραστηριότητας, τα χρόνια άσκησης του επαγγέλματος και τον τρόπο άσκησης του.

Το εισόδημα που προσδιορίζεται μ' αυτό τον τρόπο, αποτελεί το φορολογητέο εισόδημα, εκτός εάν το εισόδημα που δηλώνεται από το φορολογούμενο με βάση τα βιβλία του είναι μεγαλύτερο.

Είναι προφανές λοιπόν ότι από τη φύση του το νέο σύστημα έχει μια πολυπλοκότητα αφού φιλοδοξεί να καλύψει τις ιδιαιτερότητες 200 και πλέον επαγγελμάτων.

5.1. Πλεονεκτήματα Ν. 2214/94

α) Ομάδες επαγγελματιών που δεν υπάγοντο στην φορολογία ή κατέβαλλαν ασήμαντα ποσά θα υποχρεωθούν εφέτος με τα αντικειμενικά κριτήρια να πληρώσουν πολλαπλάσια.

β) Το υπουργείο Οικονομικών υπολόγιζε να εισπράξει με την εφαρμογή των αντικειμενικών κριτηρίων και του "πόθεν έσχες" περίπου 230 δισ. δρχ. ο φόρος αυτός ο οποίος επιβάλλεται σαν αντικειμενικός, αντικειμενικό κριτήριο, θα ανέλθει περίπου στα 450-500 δισεκ. δρχ. και ουσιαστικά θα δώσει μια τάση αύξησης στους εμμέσους φόρους περίπου 30% κατά τους υπολογισμούς του Υπουργείου Οικονομικών.

Το ποσοστό αύξησης των άμεσων φόρων και η ιστορία δείχνει ότι ποτέ οι άμεσοι φόροι δεν είχαν αυξηθεί περισσότερο από μία έως δύο μονάδες παραπάνω από τον πληθωρισμό. Εάν λοιπόν, λάβουμε υπόψη τον φετινό πληθωρισμό ο οποίος είναι γύρω στο 10% - 11% θα έπρεπε η αύξηση των άμεσων, των εισπράξεων από του άμεσους φόρους να είναι της τάξεως 12% - 13%. Προβλέπουν αυτοί 30%.

γ) Η φοροδοτική ικανότητα προσδιορίζεται με κριτήρια αντικειμενικά

δ) Τα δημόσια έσοδα προγραμματίζονται και εισπράττονται αμέσως κατά τη διάρκεια της χρήσεως, σε μηνιαία βάση.

ε) Θα καταργηθεί ο δαπανηρός, σήμερα, φοροελεγχτικός μηχανισμός

στ) Θα εξοβελισθούν οι σχέσεις αμοιβαίου εκμαυλισμού φορολογούμενων και ελεγχόντων

ζ) Διευρύνεται η φορολογική βάση

η) Ανακατανέμεται το φορολογικό βάρος μεταξύ μισθωτών και των άλλων εισοδηματικών ομάδων

δ) Εγκαταλείπει τις παραδοσιακές και αναποτελεσματικές μεθόδους αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής και προστρέχει στο “κομπιούτερ”, με τα αντικειμενικά κριτήρια τα στοιχεία μαζί με το σχετικό πρόγραμμα επεξεργασίας τους μπαίνουν στον κομπιούτερ του Υπουργείου Οικονομικών. Το πάτημα ενός κουμπιού βγάζει το φορολογητέο εισόδημα των ελευθέρων επαγγελματιών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

ι) Με τον νέο σύστημα το φορολογητέο εισόδημα αυτών που φοροδιαφεύγουν θα διπλασιαστεί γιατί με την αντικειμενικοποίηση του φορολογητέου εισοδήματος προκύπτει ένας ελάχιστος φόρος, από τον οποίο είναι πρακτικά αδύνατο να ξεφύγουν οι ελεύθεροι επαγγελματίες και μικρομεσαίοι.

5.2. Μειονεκτήματα Ν. 2214/94

α) Τα αντικειμενικά κριτήρια, όπως καθορίζονται από τις σχετικές διατάξεις του νομοσχεδίου, για τη σύλληψη της φορολογητέας ύλης των χιλίων τριακοσίων (1300) περίπου επαγγελματικών ομάδων, ενώ κατά τη γνώμη μας και καταρχήν, ως ιδέα, είναι σωστή και ήδη θα έπρεπε να έχουν θεσπιστεί εδώ και χρόνια, εν τούτης επιβάλλονται επί δικαίων και αδίκων και δημιουργούν τριγμούς στον κοινωνικό ιστό. Τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόμιν, πλην εξαιρέσεων, μόνο αντικειμενικά δεν μπορούν να χαρακτηριστούν, αφού ο υποκειμενικός παράγοντας υπεισέρχεται ως κύριος συντελεστής στις σχέσεις των ανθρώπων ακόμα και τις οικονομικές.

Έτσι ως προς το κριτήριο επιφάνειας της επαγγελματικής στέγης όπως και αυτό της μισθωτικής αξίας, θα πρέπει να τονιστεί ότι κάθε άλλο παρά αποτελεί ασφαλή τρόπο μέτρησης εισοδήματος.

Η πράξη έχει αποδείξει ότι οι επιχειρήσεις που λειτουργούν στον ίδιο δρόμο αλλά σε διαφορετικά “πεζοδρόμια”, σε καταστήματα ίδιας ή μεγαλύτερης επιφάνειας παρουσιάζουν τεράστιες διαφορές στα έσοδα τους έτσι π.χ. στην Καλλιθέα στην οδό Σιβιτανίδου, που είναι ένας από τους εμπορικότερους δρόμους, τα καταστήματα, που είναι στη δεξιά πλευρά του δρόμου, καθώς βγαίνουμε από το σταθμό του Ηλεκτρικού και μέχρι το ύψος της πλατείας Κύπρου, περίπου έχουν σχεδόν τη διπλάσια κίνηση από τα καταστήματα που βρίσκονται στην απέναντι πλευρά του δρόμου.

Αυτό οφείλεται στο γεγονός της ύπαρξης τριών δρόμων από τη μία πλευρά (αριστερά), εκ των οποίων ο ένας, που συνδέει την Καλλιθέα και Ταύρου, με αερογέφυρα, είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος λόγω της κίνησης των οχημάτων, ενώ από την άλλη πλευρά οι πεζοί πρέπει να διασχίσουν μόνο δύο δρόμους, εκ των οποίων ο ένας με σηματοδότηση, που διευκολύνει τη διάβαση.

Προτιμούν λοιπόν, το δεξιό πεζοδρόμιο βγαίνοντας από το σταθμό του ηλεκτρικού και λίγο πριν από την πλατεία περνούν στο απέναντι (πεζοδρόμιο) Γι' αυτό το λόγο άλλωστε τα καταστήματα της δεξιάς πλευράς, ανεξαρτήτως μισθωτικής αξίας, “κόβουν” πραγματικά πολλή μεγαλύτερα ενοίκια.

6) Το νομοσχέδιο φαίνεται να πλήττει περισσότερες επιχειρήσεις που έχουν ανάγκη από μεγάλους χώρους, για να λειτουργήσουν και αυτές που “δίπλα” στο κατάστημα πώλησης χρειάζονται και αποθηκευτικούς χώρους π.χ. συνεργεία αυτοκινήτων, φανοποιεία - βαφεία αυτοκινήτων ανταλλακτικά αυτοκινήτων και κυρίως μεταχειρισμένα, μάντρες και εκθέσεις αυτοκινήτων, δίκυκλων κ.λ.π.

εκθέσεις αυτοκινήτων, δίκυκλων κ.λ.π.

γ) Επίσης το νομοσχέδιο και στο θέμα της επιφάνειας της επιχειρηματικής στέγης, υπάρχει ασάφεια και ως προς τον όρο ημιυπόγειο. Αναφέρεται το υπόγειο, το ισόγειο, οι όροφοι, όμως το ημιυπόγειο πουθενά. Εκτός αν υπόγειο και ημιυπόγειο θεωρούνται το ίδιο πράγμα, οπότε οι κατέχοντες επιχείρηση που λειτουργεί σε υπόγεια βρίσκονται σε μειονεκτική φορολογική θέση έναντι αυτών που λειτουργούν σε ημιυπόγεια.

Στην πράξη η κατάσταση είναι εντελώς διαφορετική ή ο τζίρος της επιχείρησης πέρα από όλα αυτά με τα υπόγεια, ισόγεια κ.λ.π. εξαρτάται και κατά ένα πολύ μεγάλο βαθμό από την "επιχειρηματικότητα" του επαγγελματία. Έτσι ισόγειο κατάστημα τυποποιημένων προϊόντων, στον ίδιο δρόμο με ημιυπόγειο κατάστημα, επίσης, τυποποιημένων προϊόντων (διαφορετικό πεζοδρόμιο - καμιά σχέση με τη Σιβιτανίδου, που αναφέρθηκε παραπάνω), με τη μισή επιφάνεια από το πρώτο, έχει κίνηση εργασιών διπλάσια. Στη θεωρία του τεκμαρτού όμως θα εμφανιστεί ο πρώτος επιχειρηματίας ότι πραγματοποιεί μεγαλύτερο εισόδημα. Κατά τη γνώμη μας αυτό είναι μια αδικία του συστήματος".

5.3. Προβλήματα-Δυσχέρειες Φορολογούμενων-Εφοριακών

Η γενική αντικειμενικοποίηση της φορολογικής λειτουργίας φαίνεται να αποσκοπεί σε δύο βασικές δυσχέρειες. Μια εξωγενή ή μια εσωτερική ενδογενή. Η εξωγενής δυσχέρεια συνίσταται στην αντίδραση των τάξεων, όπως είναι φυσικό αρνούνται να απωλέσουν αμαχητί το κεκτημένο της φορολογικής ασυδοσίας. Την αντίδραση αυτή ενισχύει και το κατεστημένο

των ελεγκτικών υπηρεσιών, που βεβαίως αρνούνται να στερηθούν τα σημαντικά σήμερα αποθέματα, εν τούτοις, ωφελήματα.

Η υπερκέρραση της εξωγενούς αυτής δυσχέρειας συνδέεται άρρηκτα με την εσωτερική αδυναμία του προσδιορισμού των βασικών όρων του υπό κυοφορία συστήματος. Τούτο δε για τον προφανή λόγο εάν οι όροι της υποδιαμόρφωσης φορολογικής τομής γίνουν σαφείς αλλά και δελητικοί, όπως μπορούν να είναι κατά ανάγκη οι αντιρρήσεις θα υποχωρήσουν.

Πρέπει, πλέον, να έχει γίνει δεκτό ότι μοιραία όλοι οφείλουμε να πληρώνουμε κάποιο φόρο. Αντίστοιχα, άλλωστε, φαινόμενα αντίδρασης συνόδευσαν την αντικειμενικοποίηση του Φ.Μ.Α (Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτων). Διότι όμως η χρήση των κριτηρίων υπήρξε εύστοχη η αντίδραση κόπασε και η υποδοχή υπήρξε τελικά καθολική.

Πρόκειται για ένα εντελώς νέο σύστημα και δυστυχώς οι υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών δεν ήταν έτοιμες να το στηρίζουν τεχνοκρατικά με στοιχεία και κριτήρια όσο το δυνατό πιο απλά και ευέλικτα για το μεγάλο πλήθος των φορολογούμενων.

Ασφαλώς γι' αυτό το λόγο οι ερμηνευτικές εγκύκλιοι διαδέχονται η μία την άλλη...

Από την προχειρότητα όμως ή την ανετοιμότητα των υπηρεσιών του υπουργείου οικονομικών δεν μπορούμε αμέσως να βγάλουμε συμπεράσματα για την αξία του συστήματος. Κανένα νέο σύστημα, κανείς, νέος δεσμός δεν γεννάτε χωρίς ωδίνες. Η εμπειρία που θα αποκτήσουν εφέτος οι εφορίες και οι φορολογούμενοι θα οδηγήσει το 1996 σε

περισσότερες απλοποιήσεις και πάντως, το νέο σύστημα θα κριθεί από την απόδοση του και όχι από τα παράπονα των φοροφυγάδων ή των εφοριακών που έχασαν τη δυνατότητα να διαπραγματεύοντα με τους φορολογούμενους το ποσό του φόρου που θα πληρώσουν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

6.1 Παραδείγματα από την καθημερινή ζωή -Σύγκριση με άλλες χώρες

Συχνά τώρα τελευταία πολλοί ασχολούνται με το πως θα παταχθεί η φοροδιαφυγή και κανείς δεν προσπαθεί να εξετάσει τους λόγους για τους οποίους ο Έλληνας φορολογούμενος και κυρίως ο ελεύθερος επαγγελματίας - αλλά όχι μόνον αυτός - δεν αποδίδει τους φόρους που του αναλογούν.

Κάποιος αναγνώστης οικονομικού περιοδικού ζήτησε: "Να αφεθεί σε ιδιώτες η σύλληψη της φοροδιαφυγής - δηλ. να βάλουν το λύκο να προσέχει τα πρόβατα. Σημειώνει όμως τα παρακάτω ότι όσοι έχουν τον τρόπο να φοροδιαφεύγουν χαρακτηρίζονται ως οι "ζύπνιοι της κοινωνίας μας" και ότι ακόμη "μπορούν και χρησιμοποιούν άλλους μηχανισμούς για καλύτερους όρους ζωής σε οικιστικά, εκπαιδευτικά θέματα και γενικά προωθεί τα συμφεροντά του".

Τα καλύτερα οικόπεδα τα έχουν καρπωθεί δημόσιοι οργανισμοί για να στεγαστούν οι κρατικοδίαιτοι, από στρατηγούς και λοχαγούς έως καθηγητές και δασκάλους. Οι τελευταίοι όντως κακοπληρωμένοι, ενώ οι μόνοι που επιδοτούνται για να πάνε τα παιδιά τους σε π.χ. ιδιωτικούς σταθμούς είναι οι υπάλληλοι των περισσότερων ΔΕΚΟ και όχι τα παιδιά των ελεύθερων επαγγελματιών. Αυτά για να ξεκαθαρίσουμε με τις ανακρίβειες και στη συνέχεια θα αναφέρουμε τους λόγους που οδηγούν στη

φοροδιαφυγή χρησιμοποιώντας παραδείγματα από την καθημερινή ζωή.

α) Πηγαίνουν να πληρώσουν το λογ/μο του ΟΤΕ στις 13.15 και το κατάστημα του ΟΤΕ έχει κλείσει στις 13.00 για το κοινό και μετά παίρνουν φωτιά οι καφετιέρες και τα σταχτοδοχεία. Ενώ οι αντίστοιχες υπηρεσίες στη Σουηδία ανοίγουν στις 9.00 και κλείνουν στις 18.00. Ετσι βέβαια εξηγείται γιατί οι κρατικοδίαιτοι του ΟΤΕ αφηνιάζουν ότι μπορεί να αρχίσουν να δουλεύουν αν μετοχοποιηθούν και οι αργόμισθοι συνδικαλιστές τους. Θα πάγουν να χρηματοδοτούνται από τα ντόπια μονοπώλια, που κινδυνεύουν να χάσουν τα φιλέτα τους. Ρωτά λοιπόν ο κάθε εργαζόμενος αυτής της χώρας γιατί πρέπει να δουλεύει αυτός για να ξεκουράζονται κάποιοι άλλοι.

β) Σε εφημερίδα της 30-11-94 χρυσοί μισθοί σε ημέτερους - αυτό ισχύει για όλους τους ημέτερους-αμείβονται από 1 έως 2,5 εκατομ. το μήνα ορισμένοι στην Εμπορική τράπεζα. Ετσι τίθεται το ερώτημα από πολλούς γιατί να πληρώνει γι'αυτούς ο σκληρά εργαζόμενος ελεύθερος επαγγελματίας.

γ) Επίσης στη Σουηδία οι γονείς όταν δουλεύουν αφήνουν τα παιδιά τους σε σταθμούς όπως συμβαίνει και στην Ελλάδα. Η μόνη διαφορά είναι ότι οι σταθμοί εκεί είναι κρατικοί και οι γονείς δεν πληρώνουν τίποτα. Αυτή η σύγκριση γίνεται για να δείξουμε ότι ο Σουηδός γνωρίζει ότι τα λεφτά πάνε στις τσέπες κρατικών λειτουργών.

δ) Το καλοκαίρι που πέρασε αποφασίσθηκε από το ΥΠΕΘΟ να δοθεί στους ξενοδόχους της Μακεδονίας ένα επίδομα για τις ζημιές που υπέστησαν λόγω του Γιουγκοσλαβικού. Ξαφνικά και ενώ οι επιταγές ήταν έτοιμες να δοθούν αλλάζει η απόφαση, άγνωστο πως και επιδοτούνται οι

μεγάλες τουριστικές μοναδες, οι χρεοκοπημένες εξ ιδία ευθύνης - κάνουν τα δάνεια πολυτελείς επαύλεις - ενώ οι νομοταγείς που πολλοί πούλησαν τις περιουσίες τους για να γλυτώσουν από τα χρέη είναι τα κορόιδα της υπόθεσης. Το συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι το επίσημο κράτος επιβραβεύει τους κομπιναδόρους και δίνει το σύνθημα "κλέψε, θα σε επιδοτήσω".

ε) Το ότι διευθυντικά στελέχη ή Δ.Σ., των ΔΕΚΟ αμοίβονται με ποσά υψηλά θα ήταν παραδεκτό αν αναλάμβαναν και τις ευθύνες τους όταν τις χρεωκοπούν. Το Δ.Σ. της ΔΕΠ-ΕΚΥ ΑΕ αμοίβονται πλουσιοπάροχα και το ίδιο συνέβαινε την τελευταία πενταετία με το προηγούμενο Δ.Σ. έναν ανύπαρκτο και ανίκανο Δ.Υ. που του έδωσαν να διευθύνει μια εταιρεία που σκοπό είχε να ανακαλύψει υδρογονάνθρακες ενώ ο ίδιος σε γραπτά κείμενά του ανέφερε ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχουν τέτοια. Πως λοιπόν τέτοιοι άνθρωποι αναλαμβάνουν τέτοιες εταιρίες; Ο άνθρωπος αυτός δεν χρειάζεται να λογοδοτήσει πουθενά παρά αύξησε το εισοδημά του και έφυγε από την εταιρεία. Άφησε όμως πίσω του μια κατεστραμένη εταιρία η οποία είχε από τα πλέον ικανά ανθρώπινα δυναμικά και με ικανή τεχνική υποστήριξη, οι οποίοι όμως ατυχούν στο να έχουν ικανούς καπετάνιους.

Η νέα διοίκηση αφού πρώτα αύξησε το μισθό από 180.000 που έπαιρνε στο υπουργείο σαν Δ.Υ σε 1088.000 και επειδή δεν περίμενε ότι θα δονηθεί να αγοράσει και Mercedes στη ζωή της, από τις πρώτες αποφάσεις του Δ.Σ ήταν ότι χρειάζεται μια καινούρια Mercedes, ενώ η εταιρία εξακολουθεί να πηγαίνει προς το χειρότερο. Για να ικανοποιήσει δε τους αυλοκόλακες που πάντα περιτριγυρίζουν σε τέτοιες περιπτώσεις έδωσε απλόχερα δέσεις και επιδόματα ευθύνης, σε μισθούς ανευθυνότητας και είναι οι ποιο πολλοί

ικανοποιημένοι χωρίς να τους ενδιαφέρει ότι πρόχωρούν χωρίς σκοπό και στόχους.

Στη ΔΕΠ Α.Ε όπου μισθοί 500.000-1.000.000 είναι κάτι το φυσιολογικό, στο τέλος του χρόνου τους δίνουν δύο μισθούς ακόμη σαν πριμ παραγωγικότητας. Τώρα τι παραγωγικότητα μπορεί να έχει μια εταιρία που δουλειά της είναι να εισάγει πετρέλαιο για τις ανάγκες τους κράτους μόνο οι ίδιοι το ξέρουν.

Πιστεύουν λοιπόν ότι θα είναι αδύνατο να πειστούν όλοι οι υπόλοιποι εργαζόμενοι, που πολλές φορές ρισκάρουν τα κεφαλαιά τους, να πληρώσουν φόρους για να τα παίρνουν κάποιοι αργόμισθοι, οι οποίοι συν της άλλης προξενούν και έξοδα στο κράτος.

ζ) Σύμφωνα με στατιστικά δεδομένα η πλειοψηφία των Ελλήνων δεν χρησιμοποιεί την Ολυμπιακή Αεροπορία για τις μετακινήσεις. Η εταιρία αυτή είναι χρεοκοπημένη εξ' αιτίας κυρίως του υπέρογκου αριθμού υπαλλήλων, άνευ αντικείμενου οι ποιο πολλοί - και εξαιτίας των υπέρογκων μισθών.

Τώρα γιατί αυτοί που την αποφεύγουν αλλά και αυτοί που τη χρησιμοποιούν να πληρώνουν π.χ για τα ταξίδια των υπαλλήλων είναι κάτι που δεν το χωρά ο νους του Έλληνα φορολογούμενου.

Έτσι αν ο Έλληνας φορολογούμενος πειστεί ότι τα χρήματα που θα πληρώσει για φόρους θα ωφελήσουν το κοινωνικό σύνολο και αυτόν τον ίδιο, όταν θα δει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες λειτουργούν, τα νοσοκομεία και γενικά η ιατρική περίθαλψη είναι σε κατάσταση να τον περιθάλγει όταν και εάν το χρειαστεί και δεν πάνε για νόμιμο ή παράνομο πλουτισμό των

Φορολογική συνείδηση και υποχρεώσεις φορολογουμένων

κρατικών λειτουργιών τότε θα εμπιστεύεται το κράτος και θα αρχίσει να πληρώνει τους φόρους που του αναλογούν χωρίς να χρειαστεί να τον κυνηγά η οικονομική αστυνομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Για να καταπολεμηθεί αποτελεσματικά η φοροδιαφυγή

Ένα χρόνιο πρόβλημα του ελληνικού φορολογικού συστήματος, το πρόβλημα της αποτελεσματικότητας του φοροσυλλεκτικού μηχανισμού αν και κεντρικό εν τούτοις παρακάμφθηκε από τις ελληνικές Κυβερνήσεις. Οι λόγοι ήταν πολλοί και ασφαλώς όχι μόνο τεχνικοί. Ήταν και πολιτικοί. Αυτή η “αναποτελεσματικότητα” προέκυπτε από τη μακρά ελληνική παράδοση να μην εφαρμόζονται οι νόμοι από τα τρίσβαθα του ελληνικού πελατειακού συστήματος, από τη φύση της ελληνικής δημόσιας διοίκησης κ.λπ.

Όμως τα τελευταία χρόνια δύο-τρία βασικά στοιχεία του ζητήματος άλλαξαν δραματικά (η τελωνειακή ένωση στη Ε.Ε., η οποία εξαφάνισε τον μισό και πλέον ΦΠΑ, η παραγωγή κάθε χρόνο ελλειμμάτων, η κοινωνική αντίδραση στην προκλητική και αύξουσα φοροδιαφυγή με αποτέλεσμα να επιβάλλεται άμεση και ριζική αντιμετώπιση.

Καθώς το ύψος της φοροδιαφυγής εξαρτάται από την καλή ή κακή λειτουργία του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, κανένας νόμος και καμία πολιτική βούληση δεν μπορεί να αποδώσει, αν δεν αποκτήσει η χώρα μας μηχανισμό αποκάλυψης των φοροφυγάδων και είσπραξης αυτών που οφείλουν.

Η αποτελεσματική λειτουργία του φοροεισπρακτικού μηχανισμού αποτελεί απαραίτητα προϋπόθεση για την επιτυχή επιβολή οποιαδήποτε φόρου.

Ο φοροεισπρακτικός μηχανισμός αποτελεί το συνδετικό κρίκο μεταξύ

της φορολογικής νομοθεσίας και της φορολογικής βάσης και προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό το ύψος των φορολογικών εσόδων και την πραγματική φορολογική επιβάρυνση. Το ύψος της φοροδιαφυγής εξαρτάται από την καλή ή κακή λειτουργία του φοροεισπρακτικού μηχανισμού. Ακόμα και βεβαιωμένα έσοδα δεν εισπράττονται εγκαίρως λόγω αδυναμιών του.

Η σημασία της καλής οργάνωσης ή λειτουργίας του φοροεισπρακτικού μηχανισμού στη χώρα μας είναι μεγάλη, όπου και το μέγεθος της φοροδιαφυγής είναι τεράστια και επί δεκαπέντε έτη ο κρατικός προϋπολογισμός παρουσιάζει μεγάλα ελλείμματα. Επιπλέον υπάρχουν ή μικροοικονομικές συνέπειες, όπως τα θέματα της φορολογικής ισότητας και της νόθευσης του ανταγωνισμού.

Η σύγχρονη οικονομική θεωρία δέχεται ότι η απόφαση του φορολογούμενου να φοροδιαφύγει ή όχι αποτελεί συνάρτηση τριών κυρίως παραγόντων:

- α)** Της πιθανότητας αποκάλυψης της φοροδιαφυγής
- β)** Του ύψους της ποινής που θα επιβληθεί σε περίπτωση αποκάλυψης της φοροδιαφυγής και
- γ)** Του ύψους του (οριακού) φορολογικού συντελεστή που αντιμετωπίζει ο φορολογούμενος.

Βεβαίως υπάρχουν και άλλοι “ποιοτικοί” παράγοντες, όπως το αίσθημα της φορολογικής δικαιοσύνης, οι σχέσεις κράτους και φορολογούμενων, η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος, η διάρθρωση της Οικονομίας κ.λ.π.

Οι φορολογικοί συντελεστές στη χώρα μας δεν διαφέρουν ουσιαστικά

από αυτούς άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου η φοροδιαφυγή είναι ελάχιστη. Ούτε και το ύψος των ποινών αποτελεί πρόβλημα.

Μάλιστα οι ποινές στην Ελλάδα ίσως είναι και αυστηρότερες σε ορισμένες περιπτώσεις. Το πρόβλημα εστιάζεται στην πιθανότητα εντοπισμού της φοροδιαφυγής, η οποία πιθανότητα στην χώρα μας είναι εξαιρετικά μικρή.

Η πιθανότητα αποκάλυψης της φοροδιαφυγής προσδιορίζεται από το ανθρώπινο δυναμικό και τους άλλους πόρους (π.χ. ηλεκτρονικοί υπολογιστές, κτίρια, εξοπλισμός, οχήματα) που θα διατεθούν για τη διοίκηση του φορολογικού συστήματος.

Επηρεάζεται όμως και από "ποιοτικές μεταβλητές" όπως "καλή οργάνωση και λειτουργία των φορολογικών αρχών και η ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού.

Τη στιγμή αυτή στη χώρα μας υπάρχει άμεση και επιτακτική ανάγκη να αυξηθεί η πιθανότητα εντοπισμού της φοροδιαφυγής και αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί μόνο με ουσιαστική βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας του φοροεισπρακτικού μηχανισμού.

Αν και η ουσιαστική βελτίωση απαιτεί χρόνο, υπάρχουν σημαντικά περιθώρια και για άμεσα αποτελέσματα. Στην Αργεντινή π.χ. εκτιμάται ότι αύξηση εσόδου ίση με 2,3 εκατοσπαιίες μονάδες του ΑΕΠ επιτευχθεί το πρώτο χρόνο της προσπάθειας βελτίωσης φοροεισπρακτικού μηχανισμού.

Οι απαραίτητες προϋποθέσεις για να επιτύχει και να αποκτήσει μόνιμο χαρακτήρα η προσπάθεια αναδιοργάνωσης του φοροεισπρακτικού μηχανισμού και γενικότερα του Υπουργείου Οικονομικών είναι τρεις.

- α)** Η απλοποίηση του φορολογικού συστήματος
- β)** Η ύπαρξη ενός ολοκληρωμένου προγράμματος με ξεκάθαρες προτεραιότητες, το οποίο λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις υπάρχουσες αδυναμίες και τους περιορισμούς σε έμψυχο και άψυχο υλικό και
- γ)** Η απαρέγκλιτη προσήλωση στο σκοπό της αναδιοργάνωσης, τόσο εκμέρους της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου (πολιτική βούληση) όσο και από την πλευρά μιας επιτελικής ομάδας ανωτέρων στελεχών του υπουργείου οικονομικών. Πρέπει να υπάρχει μια μικρή ομάδα στελεχών οι οποίοι είναι αποφασισμένοι να φέρουν σε πέρας ένα τέτοιο έργο.

- Διαχρονική εξέλιξη του προβλήματος

Όσον αφορά τη διαχρονική εξέλιξη το πρόβλημα είναι πολύ πιο οξύ σήμερα από ότι στο παρελθόν για δύο κυρίως λόγους:

- Τον πληθωρισμό ή
- Την προσχώρηση της χώρας μας στις (τότε) Ευρωπαϊκές Κοινότητες

α) Στη διεθνή βιβλιογραφία γίνεται δεκτό ότι ο πληθωρισμός επιτείνει τα τυχόν υπάρχοντα προβλήματα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού για δύο λόγους.

Αφ'ενός οι φορολογικές μεταβολές είναι πολύ πιο συχνές και οι φορολογικές αρχές πρέπει να καταβάλουν προσπάθεια και χρόνο για την αφομοίωση τους και αφετέρου οι φορολογούμενοι, λόγω του πληθωρισμού, βρίσκονται αντιμέτωποι με υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές και έχουν μεγαλύτερο κίνητρο να φοροδιαφύγουν.

β) Η προσχώρησης της χώρας μας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες το 1980

επέφερε βαθιές και εκτεταμένες μεταβολές στο φορολογικό μας σύστημα. Το φορολογικό μας σύστημα ήταν σε μεγάλο βαθμό προσανατολισμένο στην φορολόγηση του εισαγόμενου, είτε με δασμούς, είτε με ειδικούς φόρους κατανάλωσης (οι οποίοι όμως ουσιαστικά αφορούν μόνο εισαγόμενα).

Η επιβολή των φόρων αυτών ήταν σχετικά εύκολη, αφού στην πλειονότητά του εισπράττονταν στα τελωνεία (tax uadle) και οι δυνατότητες φοροδιαφυγής ήταν περιορισμένες.

Από το 1979, όμως άρχισαν οι ραγδαίες μεταβολές στο φορολογικό μας σύστημα και η υιοθέτηση φόρων για τους οποίους ο φοροεισπρακτικός μηχανισμός δεν ήταν προετοιμασμένος.

Έτσι από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 άρχισαν να έρχονται στο φως οι λανθάνουσες αδυναμίες του φοροεισπρακτικού μηχανισμού. Σήμερα το φορολογικό μας σύστημα βασίζεται, περισσότερο από κάθε άλλη περίοδο τα τελευταία 50 χρόνια, σε φόρους οι οποίοι αποκτούν σοβαρούς ελεγκτικούς μηχανισμούς, όπως ο Φ.Π.Α, η φορολογία εισοδήματος κ.λ.π. Με την εισαγωγή του Φ.Π.Α, οι φορολογικές αρχές είναι υποχρεωμένες να ελέγχουν περίπου 800 χιλιάδες επιχειρήσεις, ενώ με το προηγούμενο καθεστώς (ΦΚΕ), έλεγχαν μόνο 150 χιλιάδες περίπου επιχειρήσεις, γιατί ο ΦΚΕ σταματούσε στο χονδρεμπόριο και δεν περιλάμβανε το τελευταίο στάδιο, των λιανικών πωλήσεων.

Σύμφωνα με τη σχετική θεωρία, κάθε φορά που γίνεται μια μεγάλη φορολογική μεταβολή θα πρέπει να συνοδεύεται και από ανάλογη διοικητική αναδιάρθρωση.

Η βελτίωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού δεν ήταν ανάλογη του

μεγέθους του προβλήματος. Αντίθετα η έμφαση δόθηκε στην έμμεση αντιμετώπιση του προβλήματος. Στη χρήση δηλ. τεκμηρίων και άλλων μεθόδων τεκμαρτού προσδιορισμού του εισοδήματος, του κύκλου εργασιών ή του φόρου.

Η ύπαρξη τεκμηρίων χρονολογείται στη χώρα μας από το 1952.

Αναθεωρήθηκαν και ενισχύθηκαν το 1962, το 1974 ή το 1976.

Το 1979 έγινε επίσης μια σημαντική επέκταση τους. Με εξαίρεση το τεκμήριο του αυτοκινήτου, τα υπόλοιπα τεκμήρια δεν φαίνεται να απέδωσαν.

Τα τελευταία χρόνια έχουμε το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού της αξίας των ακινήτων και τέλος, την προσπάθεια του τεκμαρτού προσδιορισμού του εισοδήματος των αυτοαπασχολουμένων (Ν2214/1994). Η αποτελεσματικότητα του τελευταίου αυτού μέτρου θα φανεί τα επόμενα χρόνια.

Ετσι σήμερα μπορεί να πει κανείς με βεβαιότητα ότι η ύπαρξη και η επέκταση των τεκμαρτών ή έμμεσων τρόπων προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης, αποδεικνύουν με τον καλύτερο τρόπο τις αδυναμίες και την ανεπάρκεια του φοροεισπρακτικού μηχανισμού.

Σε χώρες με αναπτυγμένο φοροεισπρακτικό μηχανισμό (π.χ U.S.A) δεν υπάρχουν τεκμήρια.

Τα τεκμήρια θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν έως ότου να βελτιωθεί ο φοροεισπρακτικός μηχανισμός ή στη συνέχεια βαθμιαία να καταργηθούν. Τίποτε δεν είναι δυνατό να υποκαταστήσει έναν άρτιο φοροεισπρακτικό μηχανισμό.

Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι το τελευταίο χρόνο καθιερώθηκε μία

πρακτική και λήφθηκαν ή προαναγγέλθηκαν μέτρα τα οποία όταν ολοκληρωθούν, θα βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, όπως, τα ελεγκτικά κέντρα, η οικονομική αστυνομία, το πρόγραμμα μηχανογράφησης του υπουργείου Οικονομικών (Taxis) και η ένταση των ελέγχων.

Τα περισσότερα από αυτά τα μέτρα θα αποτελέσουν το περιεχόμενο του υπό κατάρτιση νομοσχεδίου.

Εάν θα ήθελε να διακινδυνεύσει κανείς να δώσει έναν ορισμό, πιθανότατα θα ήταν ο εξής: φοροεισπρακτικός μηχανισμός: "Ο τρόπος οργάνωσης και λειτουργίας και το σύνολο των μεθόδων και ενεργειών των φορολογικών αρχών που αποβλέπουν στην βεβαίωση ή είσπραξη των φορολογικών εσόδων και στην αποκάλυψη και συμμόρφωση των φορολογούμενων οι οποίοι παραβαίνουν την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία".

Είναι ένα νέο αντικείμενο που ξεκίνησε στη δεκαετία του 1980 στο πλαίσιο προσπάθεια πολλών λατινοαμερικανικών κυρίως χωρών, αλλά και της Ισπανίας, της Πορτογαλίας και της Ιταλίας, να αυξήσουν τα φορολογικά τους έσοδα.

Υπάρχει μάλιστα και ένα κέντρο το "Inter - American Center of Tax Administrators" το οποίο προώθησε την έρευνα προς αυτή την κατεύθυνση.

Το 1991 το κέντρο αυτό, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Δημοσιονομικών Σπουδών της Ισπανίας, πραγματοποίησε και ένα Συνέδριο στη Σεγκόβια με θέμα "Tax Administration". Φυσικά και οι διεθνείς οργανισμοί και ιδιαίτερα το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), στο πλαίσιο παροχής τεχνικής βοήθειας προς τις Λατινοαμερικανικές χώρες, συμμετείχαν στη

διαμόρφωση του νέου αυτού αντικειμένου.

Εξάλλου, τα τελευταία χρόνια υπάρχει γενικότερο ενδιαφέρον για θέματα φοροδιαφυγής, για αυτό και το ετήσιο συνέδριο του Διεθνούς Ινστιτούτου Δημοσίων Οικονομικών το 1993, ήταν αφιερωμένο στη φοροδιαφυγή, τη διαφθορά και την παραοικονομία.

Πάντως μέχρι σήμερα το θέμα του "Tax Administration" εντοπίζεται στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ειδικά για τη χώρα μας τα τελευταία 7-8 χρόνια έχει τονιστεί σε διάφορα επίπεδα, ότι απαιτείται η βελτίωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού. Ίσως για αυτό και το 1992 ζήτησε τη βοήθεια του (ΔΝΤ) στο θέμα αυτό.

Το θέμα της βελτίωσης του φοροεισπρακτικού μηχανισμού δεν εξαντλείται με την ίδρυση της "Οικονομικής Αστυνομίας" (ή του "Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος").

Η βελτίωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού περιλαμβάνει πάρα πολλά πράγματα, ένα μόνο από τα οποία είναι και η συνένωση των χωριστών υπηρεσιών που υπάρχουν σήμερα (ΥΠΕΔΑ κ.λ.π) σε ένα ενιαίο φορέα με περισσότερο εξοπλισμό (π.χ αυτοκίνητα, μέσα επικοινωνίας κ.λ.π) και μεγαλύτερες αρμοδιότητες.

Η βελτίωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού απαιτεί μια σειρά μέτρων, που θα ξεκινούν από τον τρόπο επιλογής και εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού, την πλήρη μηχανοργάνωση του υπουργείου Οικονομικών, την επιλογή των προς έλεγχο επιχειρήσεων με στατιστικές μεθόδους, την απλοποίηση εντύπων και διαδικασιών, τη συλλογή στατιστικών στοιχείων κ.λ.π έως τον τρόπο εξυπηρέτησης των φορολογουμένων.

Τονίζεται επίσης ότι οι προσπάθειες βελτίωσης θα πρέπει να είναι συνεχείς. Η γήφιση του νόμου για την αναδιοργάνωση του υπουργείου Οικονομικών θα είναι μόνο η αρχή, για να λάμψει όμως η βελτίωση μόνιμο ή αυτοδύναμο χαρακτήρα απαιτείται συνεχείς προσπάθεια, συνέπεια και συνέχεια.

Επίσης η βελτίωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού προϋποθέτει και τη βελτίωση της λειτουργίας πολλών άλλων δημοσίων υπηρεσιών και φορέων, από τα φορολογικά δικαστήρια και την αστυνομία, έως τις τράπεζες, τα υποθηκοφυλάκια, τους οργανισμούς κοινωνικών ασφαλίσεων, την κατάρτιση του κτηματολογίου κλπ.

Το υπουργείο Οικονομικών δεν λειτουργεί σε ένα κενό. Αντίθετα, χρειάζεται τη συνδρομή και άλλων φορέων για να επιτύχει στο έργο του, αρκεί να έχει τη δυνατότητα να αξιοποιεί τα στοιχεία που θα πάρει από τους φορείς αυτούς.

Το πρόβλημα λοιπόν δεν εντοπίζεται μόνο στο υπουργείο Οικονομικών, αλλά εντάσσεται στο γενικότερο πρόβλημα της ανεπάρκειας της Δημόσιας Διοίκησης στην Ελλάδα.

Ανάλογα με το είδος του φόρου και τις μεθόδους φοροδιαφυγής, απαιτούνται διαφορετικοί τρόποι διοίκησης του φόρου και διαφορετικοί τρόποι αντιμετώπισης της αντίστοιχης φοροδιαφυγής. Άλλες μέθοδοι χρησιμοποιούνται π.χ για τη φορολογία καπνού και άλλες για το φόρο εισοδήματος.

Τα παραδείγματα στην Ελλάδα είναι πολλά και εμφανίζονται σε διάφορους φόρους πρόσφατα. Π.χ ανακοινώθηκε ότι 21.000 αυτοκίνητα στην Αττική δεν είναι καταχωρισμένα και δεν καταβάλλουν τέλη

κυκλοφορίας.

Εάν ένας φορολογούμενος σταματήσει και υποβάλλει δήλωση φορολογίας εισοδήματος, θα περάσουν πολλά χρόνια πριν το ελέγξει (εάν το ελέγξει) η αρμόδια ΔΟΥ.

Ενας φορολογούμενος που αποκτά ένα περιουσιακό στοιχείο σε μία πόλη της Ελλάδας και φορολογείται σε άλλη, είναι πολύ εύκολο να το αποκρύψει. (π.χ πολλοί κάτοικοι της επαρχίας έχουν διαμερίσματα στην Αθήνα). Ενας εργολάβος οικοδομών που διακόπτει την δραστηριότητα αυτή, κλείνει τα βιβλία της εφορίας και αρχίζει να εργάζεται ως ημερομίσθιος τεχνίτης, δεν ελέγχεται για το αφορολόγητο επαγγελματικό αυτοκίνητο, το οποίο πήρε ως υπερβολάβος αλλά δεν δικαιούται ως ημερομίσθιο τεχνίτης.

Επιχειρηματίας που δηλώνει κύκλο εργασιών 25 έως 30 εκατομμύρια το χρόνο, καταβάλλει εισφορές ΙΚΑ για τους υπαλλήλους του 5 έως 6 εκατομμύρια το μήνα και κανείς δεν τα ελέγχει.

Ολες αυτές οι περιπτώσεις φοροδιαφυγής οφείλονται σε ανεπάρκεια του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, αλλά απαιτούν διαφορετικούς τρόπους αντιμετώπισης. Για να αντιμετωπιστεί η τελευταία περίπτωση, π.χ απαιτείται διασταύρωση στοιχείων με τους ασφαλιστικούς οργανισμούς. Η αναζήτηση του αφορολογήτου επαγγελματικού αυτοκινήτου (ή του φόρου) είναι θέμα εσωτερικής οργάνωσης της αρμόδιας ΔΟΥ κ.λ.π.

Τα κυριότερα συμπεράσματα είναι:

1. Δεν υπάρχει ουσιαστικό πρόβλημα με το ελληνικό φορολογικό σύστημα, το οποίο είχε ήδη απλοποιηθεί αρκετά. (Η απλοποίηση θεωρείται ως μία από τις τρεις απαραίτητες προϋποθέσεις τη βελτίωση της λειτουργίας του

φοροεισπρακτικού μηχανισμού).

2. Το πρόβλημα υπάρχει στην καθημερινή εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας.
3. Υπάρχουν τρεις βασικές προϋποθέσεις για την εδελοντική συμμόρφωση των φορολογούμενων προς τις επιταγές του φορολογικού συστήματος:
 - α) Μία σημαντική πιθανότητα εντοπισμού όσων φοροδιαφεύγουν.
 - β) Η βεβαιότητα επιβολής των προβλεπόμενων κυρώσεων σε όσους εντοπιστούν να φοροδιαφεύγουν και
 - γ) Η παροχή πληροφοριών, ουσιαστικής βοήθειας και εξυπηρέτησης προς τους φορολογούμενους από τις φορολογικές αρχές, για την εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

Στην Ελλάδα οι φορολογικές αρχές παρουσιάζουν σοβαρές αδυναμίες και στα τρία αυτά σημεία.

4. Εμφαση πρέπει να δοθεί στον έλεγχο του ΦΠΑ, αφού αυτός είναι ο φόρος που αποφέρει τα περισσότερα έσοδα. Ο έλεγχος θα γίνεται τόσο με μηχανογραφικό τρόπο, όσο και με φυσικούς ελέγχους στη διακίνηση των αγαθών και στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων.
5. Μηχανογραφική παρακολούθηση όσων παρακρατούν φόρους και τους αποδίδουν στο Δημόσιο. (Σήμερα δεν υπάρχει καμιά παρακολούθηση).
6. Μείωση του χρόνου που μεσολαβεί από τη διενέργεια της παρακράτησης έως την απόδοση του φόρου στο Δημόσιο.
7. Αύξηση της προκαταβολής των μη μισθωτών από 50% σε 80%.
8. Κατάργηση της υποχρέωσης υποβολής δήλωσης των μισθωτών που δεν

έχουν άλλα εισοδήματα εκτός από μισθούς ή τόκους.

9. Κατανομή του 20% του προσωπικού των ΔΟΥ αποκλειστικά σε ελεγκτικές εργασίες, με παράλληλη εκπαίδευση και μετεκπαίδευσή του.
10. Επιλογή των προς έλεγχο επιχειρήσεων με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (π.χ συνεχείς επιστροφές ΦΠΑ) και με τη βοήθεια ηλεκτρονικών υπολογιστών.
11. Ίδρυση θέσης "Γενικού Διευθυντού Εργασιών" ο οποίος θα επιβλέπει τις ΔΟΥ, θα καθορίζει προτεραιότητες και στόχους και θα ελέγχει τις επιδόσεις κάθε ΔΟΥ στην είσπραξη εσόδων. (Σήμερα οι ΔΟΥ λαμβάνουν "εντολές" από όλες τις διευθύνσεις του υπουργείου Οικονομικών, καθορίζουν δε μόνες τους τις προτεραιότητες).
12. Διαφημιστική εκστρατεία για την ενημέρωση των φορολογουμένων.
13. Σύνταξη απλών, εύληπτων αλλά και περιεκτικών φυλλαδίων για την ενημέρωση και υποβοήθηση των φορολογουμένων στην εκπλήρωση των φορολογικών τους υποχρεώσεων.

Με την κατάργηση των συνοριακών ελέγχων και διατυπώσεων στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και με τις μεταβολές που συντελέστηκαν στις γειτονικές μας χώρες, εμφανίζονται σήμερα περιπτώσεις φοροδιαφυγής σε εισοδήματα και συναλλαγές που έως πριν μερικά χρόνια εθεωρείτο ότι δεν υπήρχε δυνατότητα φοροδιαφυγής (π.χ ΦΠΑ εισαγόμενων, φορολογία καπνού ή υγρών καυσίμων).

Η φοροδιαφυγή αυτή είναι αποτέλεσμα των αδυναμιών του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, η προσπάθεια βελτίωσης αυτού δεν σταματά ποτέ, ακριβώς γιατί θα παρουσιάζονται νέες περιπτώσεις

φοροδιαφυγής, νέοι φόροι θα επιβάλλονται κ.λ.π. Με τη βελτίωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού θα περιοριστούν σημαντικά οι νέες αυτές μορφές φοροδιαφυγής. Ο καλός διοικητικός μηχανισμός του φορολογικού συστήματος είναι σε θέση να αντιμετωπίσει και τα "νέα" προβλήματα, όπως αυτά θα εμφανίζονται, δηλ. ο καλός φοροεισπρακτικός μηχανισμός θα μας βοηθά να αποκαλύπτουμε εγκαίρως και κάθε νέα μορφή φοροδιαφυγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

Η ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

8.1.1 Κύρια συμπεράσματα και προτάσεις

Η ανάγκη για διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση των φορολογικών υπηρεσιών

Τα δύο τελευταία χρόνια έγινε μια εκτεταμένη μεταρρύθμιση του ελληνικού φορολογικού συστήματος. Ο ΦΠΑ και οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης αναδιαρθρώθηκαν για να εναρμονιστούν με τους αντίστοιχους φόρους κατανάλωσης στις λοιπές χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Ε.Κ). Επίσης έγιναν σημαντικές μεταβολές και τροποποιήσεις τόσο στις Φορολογίες Εισοδήματα Φυσικών Προσώπων (ΦΕΦΠ) όσο και στη φορολογία εισοδήματος Νομικών Προσώπων (ΦΕΝΠ), με στόχο την απλοποίησή τους, τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης και τη μείωση των συντελεστών τους.

Ζητήθηκε εάν το σημερινό φορολογικό σύστημα περιλαμβάνει χαρακτηριστικά τα οποία ενδεχομένως προάγουν τη μη συμμόρφωση των φορολογούμενων ή καθιστούν την εφαρμογή των φορολογικών νόμων δυσκολότερη.

Οι μεταρρυθμίσεις που έγιναν αποτελούν ένα μεγάλο βήμα προς τον εκσυγχρονισμό και την απλοποίηση του ελληνικού φορολογικού συστήματος.

Φυσικά υπάρχει η δυνατότητα για περαιτέρω βελτίωση σε ορισμένα σημεία. Ορισμένες μεταβολές που ήδη έχουν δρομολογηθεί - όπως η

απλοποίηση της φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων - να συνεχιστούν μεσοπρόθεσμα. Αλλά το κύριο εμπόδιο στην αποτελεσματική και δίκαιη εφαρμογή του σημερινού φορολογικού συστήματος δεν προέρχεται από τα "παράθυρα" που ενδεχομένως περιέχουν οι φορολογικοί νόμοι.

Το κύριο πρόβλημα ευρίσκεται στην εφαρμογή των κειμένων διατάξεων και όχι στο σχεδιασμό του φορολογικού συστήματος.

Πριν προχωρήσουμε, είναι απαραίτητο να δέσουμε το πρόβλημα στη σωστή του βάση.

Σήμερα στην Ελλάδα, το φορολογικό σύστημα αποφέρει έσοδα, που αντιστοιχούν στο 34% περίπου του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.

Το ποσοστό αυτό είναι στα επίπεδα αρκετών βιομηχανικών χωρών.

Είναι λοιπόν φανερό ότι οι φόροι πράγματι καταβάλλονται, το πρόβλημα είναι πως εισπράττονται αυτά τα έσοδα και ποιες είναι οι επιπτώσεις των προσπαθειών για την είσπραξη αυτών των εσόδων στην ήδη μεταχείριση των φορολογούμενων και στην οικονομική αποτελεσματικότητα.

Μελέτες για το μέγεθος του "κενού συμμόρφωσης" (του χάσματος μεταξύ δυνητικών και πραγματικών φορολογικών εσόδων) για τους διάφορους κλάδους της οικονομίας δεν υπάρχουν.

Εν τούτοις διαθέσιμα αποσπασματικά στοιχεία υποδηλώνουν ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των διαφόρων επαγγελματικών κλάδων.

Εκτιμάται ότι σε ορισμένες ομάδες φορολογούμενων, όπως π.χ στους ελεύθερους επαγγελματίες, στους αγρότες, στους ιδιοκτήτες ακινήτων και στους επαγγελματίες, υπάρχει εκτεταμένη φοροδιαφυγή.

Οι μισθωτοί από την άλλη πλευρά, έχουν κατ'ανάγκη πολύ μεγαλύτερο βαθμό συμμόρφωσης, τουλάχιστον σε ότι αφορά το εισόδημα τους από μισθούς.

Με δεδομένο όμως το συνολικό ύψος των φορολογικών εσόδων - αν και η φοροδιαφυγή προφανώς επηρεάζει τα έσοδα - φαίνεται ότι η φοροδιαφυγή κυρίως επηρεάζει την ισότητα και την οικονομική αποτελεσματικότητα, καθώς ορισμένοι κλάδοι πληρώνουν περισσότερους φόρους από άλλους και οι επιχειρήσεις που φοροδιαφεύγουν έχουν ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, σε σχέση με αυτές που δεν φοροδιαφεύγουν.

Επίσης η εντύπωση της άδικης μεταχείρισης είναι μια από τις πιο σημαντικές επιπτώσεις της φοροδιαφυγής, αφού ενθαρρύνει τους ειλικρινείς φορολογούμενους να προσπαθήσουν και αυτοί να φοροδιαφύγουν ή να μειώσουν τη φορολογική τους επιβάρυνση.

Δεδομένου ότι οι φορολογικές αρχές επιθυμούν να σταματήσουν την επιδείνωση των δημοσίων οικονομικών και να επιτύχουν σύγκλιση με τις άλλες χώρες της Κοινότητας, υψηλή προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στις προσπάθειες για μια περισσότερο αποτελεσματική εφαρμογή της κείμενης φορολογικής νομοθεσίας. Αν και είναι γεγονός ότι μια μεταρρύθμιση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού απαιτεί χρόνο για να πραγματοποιηθεί και να αποδώσει ορισμένες ρυθμίσεις είναι δυνατό να αποφέρουν πρόσθετα έσοδα σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Οι παρούσες προτάσεις περιλαμβάνουν μέτρα τα οποία, θα έπρεπε να ληφθούν άμεσα και άλλα, τα οποία είναι μεσοπρόθεσμου χαρακτήρα.

Επιπλέον, προτείνονται και ορισμένα άλλα μέτρα με στόχο τη μείωση του χρόνου είσπραξης των εσόδων.

8.1.2. Στρατηγική και στόχοι της μεταρρύθμισης

Οι προτάσεις αποβλέπουν στην αύξηση του βαθμού εθελοντικής συμμόρφωσης των φορολογουμένων, που αποτελεί τη βάση κάθε σύγχρονου φορολογικού συστήματος. Πως θα επιτευχθεί αυτός ο στόχος;

Η εμπειρία των χωρών οι οποίες έχουν εκσυγχρονίσει το φορολογικό σύστημα και έχουν επιτύχει ικανοποιητικά επίπεδα συμμόρφωσης, αποδεικνύει ότι απαιτούνται τρεις βασικές προϋποθέσεις:

1. Πρέπει να υπάρχει ικανοποιητική πιθανότητα ανίχνευσης της τυχόν μη συμμόρφωσης του φορολογούμενου.
2. Εάν αποκαλυφθεί μη συμμόρφωση τότε οι προβλεπόμενες ποινές θα πρέπει πράγματι να επιβληθούν.
3. Οι φορολογικές αρχές θα πρέπει να παρέχουν επαρκείς πληροφορίες, εξυπηρέτηση και βοήθεια προς τους φορολογούμενους, ώστε οι τελευταίοι να δύνανται να εκπληρούν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις.

Οι ελληνικές φορολογικές αρχές υστερούν και στα τρία αυτά σημεία και οι προτάσεις αποβλέπουν στην βελτίωση αυτής κατάστασης.

Όσον αφορά την ανίχνευση της φοροδιαφυγής, υποδεικνύουμε μεθόδους για την επιλογή των υποψηφίων προς έλεγχο φορολογουμένων, αλλά και για τη διενέργεια του ελέγχου, με στόχο την αύξηση της πιθανότητας αποκάλυψης της φοροδιαφυγής.

Σχετικά με τις κυρώσεις οι προτάσεις επικεντρώνονται στις ποινές εκείνες, οι οποίες είναι δυνατόν να εφαρμοστούν στην πράξη.

Τέλος προτείνονται μέτρα, για την καλύτερη πληροφόρηση και εξυπηρέτηση των φορολογουμένων με στόχο τη βελτίωση, της εικόνας των

φορολογικών αρχών και τη διευκόλυνση της συμμόρφωσης των φορολογούμενων.

8.1.3 Περίληψη προτάσεων

α) Εμφαση στο Φ.Π.Α. Η ορθή εφαρμογή του ΦΠΑ θα πρέπει να αποτελέσει βραχυχρόνια, στόχο υψηλής προτεραιότητας, αφ' ενός λόγω της μεγάλης σημασίας των εισπράξεων του ΦΠΑ στα φορολογικά έσοδα και αφ' ετέρου λόγω της ανεμενόμενης μεταβολής του τρόπου είσπραξης του ΦΠΑ στον ενδοκοινοτικό εμπόριο, η οποία πιθανόν να οδηγήσει σε απώλεια εσόδων.

- Ανακατανομή του ανθρώπινου δυναμικού ή των άλλων πόρων που διατίθενται για φορολογικούς ελέγχους, στον έλεγχο του ΦΠΑ, ο οποίος αποφέρει και τα περισσότερα έσοδα.
- Εισαγωγή ελέγχων για συγκεκριμένο θέμα οι οποίοι πραγματοποιούνται με σύντομες επισκέψεις στο φορολογούμενο για επαλήθευση.
- Επιλογή των προς έλεγχο φορολογούμενων με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, όπως η συνεχής εμφάνιση πιστωτικών υπολοίπων, οι μεγάλες επιστροφές ΦΠΑ, η μη υποβολή δήλωσης ΦΠΑ κ.λ.π.
- Δημιουργία ενός μηχανογραφικού συστήματος για τον εντοπισμό των υποκειμένων στο ΦΠΑ που σταματούν να υποβάλλουν δηλώσεις και καταγραφή τους σε καταστάσεις για να διευκολυνθεί η εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν την υποβολή δηλώσεων.

Για το σκοπό αυτό απαιτείται η ολοκλήρωση του εθνικού αρχείου

φορολογούμενων με βάση τους εν χρήσει Αριθμούς Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) και ο περιορισμός των δυνατοτήτων των φορολογούμενων να επιλέγουν τον τόπο υποβολής της δήλωσης.

- Εισαγωγή διάταξης νόμου, που να δίνει το δικαίωμα, στις φορολογικές αρχές για το προσωρινό κλείσιμο της επιχείρησης, σε περίπτωση επανειλημμένης μη έκδοσης τιμολογίου ή έκδοσης ψευδούς τιμολογίου.

6. Βεβαίωση και είσπραξη

- Βραχυπρόθεσμα μέτρα:
- Κατάργηση της ετήσιας δήλωσης ΦΠΑ και τροπή της προσωρινής εκκαθαριστικής δήλωσης ΦΠΑ σε οριστική.
- Αναγνώριση της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος ως ειλικρινούς.
- Ανάλυση των βεβαιωμένων φόρων παρελθόντων οικονομικών ετών κατά είδος φόρου, μέγεθος και διάρκεια οφειλής.

Κατάρτιση ενός προγράμματος που θα δίνει προτεραιότητα στην είσπραξη μεγαλύτερων οφειλών και καθαρισμό συγκεκριμένων στόχων για κάθε ΔΟΥ.

Μεσοπρόθεσμα μέτρα

- Εισαγωγή ενός συστήματος όπου οι μεγάλες επιχειρήσεις θα εισπράττουν προκαταβολές του φόρου εισοδήματος, που αντιστοιχεί σε πωλήσεις τους προς τις μικρές επιχειρήσεις.

- Κατάργηση της υποχρέωσης, υποβολής δήλωσης για τους μισθωτούς, οι οποίοι παράλληλα έχουν άλλο πρόσθετο εισόδημα εκτός από τόκους και
- Δημιουργία ενός μηχανογραφικού συστήματος, για τον έλεγχο της απόδοσης στις ΔΟΥ παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων.

γ. Καθυστερήσεις κατά την είσπραξη.

- Απόδοση στις ΔΟΥ του παρακρατούμενου από τους εργοδότες φόρου εισοδήματος κάθε μήνα αντί για τρίμηνο.
- Αύξηση σε δύο δόσεις της προκαταβολής του φόρου εισοδήματος που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις από 50% που ισχύει σήμερα σε 80%.
- Αυστηρή εφαρμογή χωρίς καμία εξαίρεση της διάταξης που απαιτεί καταβολή του 20% του φόρου, πριν από τη προσφυγή του φορολογούμενου στα φορολογικά δικαστήρια.

8.14 Έλεγχος

Βραχυπρόθεσμα μέτρα

- Κατάργηση της διάταξης που προβλέπει έλεγχο όλων των φορολογικών δηλώσεων προ της παρέλευσης δεκαετίας από την υποβολή τους
- Έλεγχος των πλέον πρόσφατων δηλώσεων. Εάν δεν αποκαλυφθούν σημαντικές παραβάσεις ελέγχονται τα προηγούμενα χρόνια

Μεσοπρόθεσμα μέτρα

- Εισαγωγή διαδικασιών επιλογής με βάση μηχανογραφική σύγκριση των ποσοστών μικτού κέρδους.
- Επιδίωξη του στόχου κατανομή, του 20% του συνολικού προσωπικού των ΔΟΥ αποκλειστικά σε ελεγκτικές δραστηριότητες.

8.1.5 Οργάνωση και θέματα προσωπικού

Βραχυπρόθεσμα μέτρα

- Καθορισμός στόχων είσπραξης εσόδων για κάθε περιφερειακή επιθεώρηση
- Δημιουργία μιας νέας θέσης Γενικού Διευθυντού Εργασιών στην κεντρική υπηρεσία, με αρμοδιότητα για τον καθορισμό προτεραιοτήτων και με ευθύνη για την επίβλεψη των περιφερειακών επιθεωρήσεων και των τοπικών ΔΟΥ, ιδιαίτερα όσον αφορά στην είσπραξη των καθορισμένων εσόδων.
- Ενοποίηση των 45 περιφερειακών επιθεωρήσεων που υπάρχουν σήμερα σε 13 περιφερειακές διευθύνσεις, υπεύθυνες για την προώθηση, των οδηγιών, το συντονισμό, τον καθορισμό των στόχων των εσόδων και την παρακολούθηση της επιτευξή τους και την εφαρμογή των νέων μεθόδων ελέγχου.
- Καθιέρωση νέων επιμορφωτικών προγραμμάτων για ελεγκτές και λοιπό προσωπικό ώστε να καταστούν ικανοί για περισσότερα σύνθετα καθήκοντα.

Μεσοπρόθεσμα μέτρα

- Μείωση του αριθμού των τοπικών ΔΟΥ. Η ρύθμιση αυτή, όμως, θα περιλαμβάνει (μεταξύ άλλων) και την πληρωμή των φόρων, αλλά και την υποβολή των φορολογικών δηλώσεων, από τις ΔΟΥ στις τράπεζες.

8.1.6 Πληροφόρηση των φορολογούμενων

- Διεξαγωγή διαφημιστικής εκστρατείας για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση τους.
- Σύνταξη συγκεκριμένων, ελκυστικών και εύκολων κατανοητών πληροφοριακών φυλλαδίων για τη “μόρφωση” των φορολογούμενων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο αναφερθήκαμε στην βελτίωση της οργάνωσης και λειτουργίας των φορολογικών υπηρεσιών στην Ελλάδα. Δώσαμε τα κύρια συμπεράσματα και τις προτάσεις σε γενικές γραμμές και σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθούμε πιο γενικά στο θέμα και στα προβλήματα του νομοσχεδίου αυτού.

Το νομοσχέδιο για την “Οργανωτική αναδιάρθρωση και εκσυγχρονισμό του υπουργείου Οικονομικών”, δύσκολο και περίπλοκο θέμα καθώς ήταν, απαιτούσε ασφαλώς πολύ δουλειά και πολύ χρόνο για να συγκροτηθεί μια αξιόπιστη και αποτελεσματική πρόταση για τις ελληνικές συνθήκες. Όμως η καθυστέρηση οφειλόταν και στην εμπλοκή, η οποία προερχόταν από τις διαφωνίες που ανέκυψαν μεταξύ ηγεσίας του υπουργείου Οικονομικών και των δύο ομοσπονδιών των εργαζομένων σε αυτό: της πολυαριθμότερης ομοσπονδίας εφοριακών και της μικρότερης σε δύναμη ομοσπονδίας τελωνειακών.

Μια πρώτη εκτίμηση για το περιεχόμενο αυτής της πρότασης-προσχεδίου δεν είναι και τόσο εύκολη υπόθεση, ιδιαίτερα αν στηριχτεί στη δημοσιογραφική μόνο ανάγνωσή του. Πρόκειται για εξειδικευμένο ζήτημα και αρκετά “βαρύ” σε σημασία: Το ζήτημα δηλαδή της ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας του φοροεισπρακτικού συστήματος της χώρας, το οποίο κατά γενική ομολογία είναι εξαιρετικά αναποτελεσματικό. Το ερώτημα, λοιπόν, είναι: Με την παρούσα πρόταση, πόσο ενισχύεται τελικά το φοροεισπρακτικό σύστημα; Πως προκύπτει αυτό;

Η πρώτη ανάγνωση της πρότασης πείθει ότι συμπεριλαμβάνει όλο εκείνο το υλικό το οποίο θα ανέμενε κανείς, το οποίο αναφέρει ή υπονοεί τα αδύνατα ή ξεπερασμένα στοιχεία του σημερινού συστήματος και ταυτόχρονα αναφέρει και λύσεις. Κύρια οργανωτική αρχή, αντίθετα από ότι ισχύει σήμερα, είναι η ενιαιοποίηση των κατευθύνσεων από "τα πάνω προς τα κάτω" για να εξασφαλισθεί στο επίπεδο της "μονάδας" ενιαία "εντολή - οδηγία δράσης". Έτσι ενισχύονται και τα επιτελικά χαρακτηριστικά των κεντρικών υπηρεσιών. Ως τώρα, στη "μονάδα" έφθαναν πολλές και ποικίλες εντολές από διαφορετικές διευθύνσεις ή κέντρα, με αποτέλεσμα να αδυνατεί να έχει προτεραιότητες, πολύ περισσότερο δε και να ελέγχεται για την εκπλήρωσή τους. Αυτό ήταν κεντρικό εμπόδιο, ιδιαίτερα για μια χώρα της οποίας η οικονομική της δραστηριότητα σωρεύει τεράστια σε όγκο φορολογική ύλη άνισης σημασίας, έχει δε ανεπαρκέστατη μηχανοργάνωση ως υποστήριξη.

Η δεύτερη οργανωτική αρχή είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος αποτελεσματικού ελέγχου και προς τα έξω, αλλά και προς τα μέσα του συστήματος. Γενικά, η έννοια του ελέγχου αναβαθμίζεται τουλάχιστον λεκτικά, κάτι το οποίο ήταν επίσης άκρως αναγκαίο καθώς το υπάρχον φοροεισπρακτικό σύστημα διέθετε λίγους υπαλλήλους για τον έλεγχο φορολογικών υποθέσεων, δεν τους εξόπλιζε με γνώσεις και με πληροφορίες, δεν τους καθοδηγούσε, ορίζοντας τους προτεραιότητες - με βάση κριτήρια - ως προς την ελεγχόμενη υπόθεση.

Παράλληλα, δεν εξασφάλιζε καθόλου αξιόλογο εσωτερικό έλεγχο ή ορθότερα αυτοέλεγχο στο σύστημα. Αυτό προτείνεται να εξασφαλισθεί με τη δημιουργία τριών επιπέδων ελέγχου, σε εθνικό - περιφερειακό - τοπικό

επίπεδο, με την τυποποίηση - αντικειμενικοποίηση διαδικασιών ελέγχου, καθώς επίσης και με τη δημιουργία ειδικότητας ελεγκτή και ξεχωριστής διεύθυνσης επιθεωρητών.

Μια τρίτη οργανωτική αρχή, είναι η ενιαιοποίηση όλων των "διωκτικών" υπηρεσιών σε μια και η ενίσχυση του ρόλου τους στην πρόσληψη και πάταξη της φοροδιαφυγής. Έτσι οι τρεις ως σήμερα υπηρεσίες, δηλαδή η Υπηρεσία Ελέγχου Διακίνησης Αγαθών (ΥΠΕΔΑ), Εθνική Υπηρεσία Τελωνειακού Ελέγχου (ΕΥΤΕ) και Δίωξη Οικονομικού Εγκλήματος (ΔΟΕ) που θα γίνουν μία με την ονομασία Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (ΣΔΟΕ), με διευρυμένες αρμοδιότητες, αλλά και δικαιοδοσίες. Έτσι τερματίζεται ο μέχρι σήμερα ανορθολογικός τεμαχισμός ενός ενιαίου έργου.

Ως τέταρτη πηγή βοήθειας της αποτελεσματικότητας του συστήματος, αναφέρεται φυσικά η μηχανοργάνωση Υπηρεσιών. Το σοβαρό αυτό θέμα, το οποίο εκτός των άλλων δυσκολιών αντιμετωπίζει και το πρόβλημα από τον "πόλεμο των προμηθειών", κάθε φορά που πάει να "ξεσκαλώσεις" και να λυθεί, έχει μετατραπεί στο σύγχρονο "Γιοφύρι της Αρτας" και η ανάλυση του απαιτεί ξεχωριστή παρουσίαση.

Ως μια πέμπτη λειτουργία, η οποία υπήρχε βέβαια, αλλά πολύ ασθενής, με την πρόταση αναφέρεται στο δίπτυχο "Εκπαίδευση - επιμόρφωση" προσωπικού. Προτείνεται να δημιουργηθεί σχολή στο πλαίσιο του Υπουργείου Οικονομικών, στην οποία οι νεοπροσλαμβανόμενοι υπάλληλοι θα φοιτούν υποχρεωτικά.

Τέλος, προτείνεται ως οργανωτικό μέρος, αν και δεν εμπίπτει αυστηρά στα προβλήματα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, η δημιουργία δημοσφυλακίου και της Υπηρεσίας Δημοσιονομικού Ελέγχου. Πρόκειται

για πολύ σοβαρά ζητήματα, τα οποία συνδέοντας με τις δαπάνες. Ειδικά ο νέος δεσμός του θησαυροφυλακίου, για μια χώρα με τεράστιες ανάγκες δανεισμού, είναι άκρως απαραίτητος.

ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ αυτά τα πέντε βασικά πεδία, στα οποία θεωρεί απαραίτητο να παρέμβει, η πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών γίνεται μια πρόταση περιεκτική και θετική, ικανή να αποτελέσει τη βάση διαλόγου για να καταρτιστεί το κατάλληλο νομοσχέδιο. Ωστόσο, πρέπει να σημειώσουμε αμέσως και τα προβλήματα που τη συνοδεύουν, προβλήματα τα οποία φαίνονται επίσης -όπως και τα θετικά της- από μια πρώτη ανάγνωση.

Πρώτον, και πιθανόν να ποδειχτεί πολύ σημαντικό πρόβλημα, είναι η γενικότητα της πρότασης, Αυτό την καθιστά σε πολλά σημεία εξαγγελία παρά πρόταση εργασία για λειτουργικά - οργανωτικά, δηλαδή συγκεκριμένα προβλήματα. Το μειονέκτημα αυτό γίνεται ακόμη μεγαλύτερο, διότι ούτως ή άλλως αφορά έναν τομέα, ο οποίος σε μεγάλο βαθμό είναι η "πρακτική" και όχι τόσο οι διάφορες "διατάξεις", νόμοι, "Θεωρίες". Αυτός είναι ο χαρακτήρας του τομέα της "αποτελεσματικότητας του φοροεισπρακτικού μηχανισμού (tax administration). Για παράδειγμα, ο νόμος μπορεί να προβλέπει αρκετά για τους ελέγχους, όμως δεν μπορεί να ορίσει και το πως γίνεται ακριβώς ή πως επιλέγεται η ελεγχόμενη υπόθεση, με βάση το διαθέσιμο δυναμικό. Εν τούτοις αυτά είναι τα σημαντικότερα.

Επομένως, πολλά θα κριθούν στο τελικό σχέδιο και παρά πολλά ακόμη - ως φαίνεται - με Προεδρικά Διατάγματα, Υπουργικές Αποφάσεις και Εγκυκλίους. Ως τότε πρέπει κανείς να είναι στις εκτιμήσεις του επιφυλακτικός.

Ένα δεύτερο πρόβλημα προκύπτει από την παράκαμψη του προβλήματος και με αυτή την πρόταση, το οποίο προκύπτει από τη χωριστή λειτουργία εφοριακών - τελωνειακών κάτι το οποίο σήμερα ιδιαίτερα μετά την περαιτέρω συρρίκνωση της τελωνειακής εργασίας (οι 12 της Ε.Ε έγιναν 15, η Τουρκία θα περάσει αργά ή γρήγορα στην τελωνειακή ένωση με την Ε.Ε) είναι εντελώς λάθος. Αποτέλεσμα είναι η αντίφαση να δημιουργείται ενιαία εργασία στα νεοθεσμοθετούμενα ελεγκτικά κέντρα ή επιθεωρήσεις από υπαλλήλους, οι οποίοι θα αμείβονται διαφορετικά, θα είναι (;) σε χωριστές διευθύνσεις και σε χωριστές συνδικαλιστικές οργανώσεις! Αυτή η ατολμία τώρα, θεμελιώνει ίσως μια μεγάλη δυσλειτουργία για τους νέους δεσμούς, διαιωνίζει δε ένα πρόβλημα (νομίζουμε ότι ο επικείμενος διαγωνισμός για υπαλλήλους, προβλέπει και θέσεις τελωνειακών...)

Ένα τρίτο πρόβλημα, το οποίο θα προκύψει ενδεχομένως από την ανάγκη την οποία επιχειρεί να καλύψει η πρόταση - και ορθά - για εξειδίκευση - αποτελεσματικότητα, είναι η δημιουργία "στεγανών", "γκέτο" και επομένως αδιαφάνεια και ακαμψία. Για παράδειγμα, ελεγκτές, επιθεωρητές, δίωξη κ.λ.π. Αυτή η αναγκαστική - έστω - επιλογή πρέπει να εξισορροπηθεί με κανόνες τέτοιους, οι οποίοι όσο είναι το δυνατόν να αποτρέγουν στρεβλώσεις και εκφυλισμούς στην άσκηση του έργου κάθε ξεχωριστής υπηρεσίας.

Ένα τέταρτο πρόβλημα, το οποίο ευθύνεται εν μέρει και για το ότι η πρόταση είναι γενικόλογη, μπορεί να προκύψει από την ασαφή ως τώρα σε μεγάλο βαθμό συμφωνία ηγεσίας υπουργείου και οργανώσεων των υπαλλήλων. Από μια έντονη αντιπαράθεση, περάσαμε σε μια εξαιρετικά ήπια κριτική προς την πρόταση και το διάλογο. Προφανώς έχει επιτευχθεί ένας συμβιβασμός, ο οποίος είναι καλή εξέλιξη, θα ήταν όμως καλύτερη αν

ήταν και σαφής. Και τούτο διότι έστω και μέσω της αντιπαράθεσης είχαν τεθεί σοβαρά ζητήματα: τι έγινε ακριβώς με αυτό;

Τρία θέματα είχαν τεθεί μάλιστα όχι ενιαία από τις συνδικαλιστικές ενώσεις, τα οποία εμπεριείχαν ταυτόχρονα το οργανωτικό και το μισθολογικό ζήτημα. Το ένα αφορούσε τις διαφορές τελωνειακών - εφοριακών και ύψος αμοιβής στις νέες υπηρεσίες που θα εργάζονται από κοινού. Το άλλο αφορούσε την ίδρυση της νέας διοικητικής υπηρεσίας σε σχέση με τις τρεις υπάρχουσες (ΥΠΕΔΑ, ΕΥΤΕ, ΔΟΕ). Το τρίτο, τα ελεγκτικά κέντρα. Αυτό το οποίο καταλάβαινε ένας τρίτος πολίτης - με ευθύνη των ενδιαφερόμενων κυρίως - είναι ότι οι υπάλληλοι αντιδρούν διότι δεν "πολυθέλουν τους ελέγχους" είτε ως εσωτερικό έλεγχο, ή ότι δεν θέλουν ΣΔΟΕ με νέο προσωπικό, διότι οι ίδιοι "θα'χαναν κάτι..". Το κλίμα, εξ άλλου είναι γνωστό και αρνητικό. Έτσι χάνονταν ουσιαστικές πλευρές που επίσης τέθηκαν, όπως ότι πρέπει να ενιαιοποιηθούν όλοι οι κλάδοι των υπαλλήλων, ότι η νέα διοικητική υπηρεσία δεν πρέπει να στηριχτεί σε μια παρθενογένεση, η οποία χωρίζει τους υπαλλήλους σε "διεφθαρμένους και αδιάφθορους" μόνο και μόνο στη βάση "νέος - παλιός", που δεν αντιμετωπίζεται ο συσσωρευμένος ήδη όγκος εργασίας (16.000 φάκελοι), όπου δεν εξασφαλίζεται η μεταφορά δετικής πείρας, που δίνει, τέλος, ίσως μεγάλο βάρος στην καταστολή και με συμβολικό τρόπο (στολή, κ.ά). Ενώ η φοροδιαφυγή είναι πάντοτε ένα κοινωνικό - λειτουργικό φαινόμενο.

Τώρα από την αντιπαράθεση και τα τύμπανα πολέμου και από τις δύο πλευρές πηγαίνουμε σε έναν συμβιβασμό - προωθητικό και αναγκαίο, υπονοούν ηγετικά στελέχη του Υπουργείου, ο οποίος όμως δεν φαίνεται. Θα ήταν άδικο, ο διάλογος περαιτέρω να αποδειξεί ότι ο συμβιβασμός ήταν πρόσκαιρος και ασταθής.

Το περίγραμμα του συμβιβασμού, είναι περίπου το εξής. Για την ενιαιοποίηση των κλάδων, ουσιαστικά γίνεται στην πράξη με την καθιέρωση της ίδιας εργασίας στην ίδια μονάδα (ελεγκτικά κέντρα, επιθεωρήσεις, ΣΔΟΕ, κ.ά), κάτι το οποίο δεν μπορεί επί μακρόν να διατηρεί διαφορετικούς μισθούς. Αυτό εν μέρει αφορά και τα ελεγκτικά κέντρα. Οσο για το νέο διωκτικό σώμα, το ΣΔΟΕ, φαίνεται ότι θα απορροφήσει ένα ικανοποιητικό μέρος από το νυν προσωπικό, ενώ στο συμβολικό πεδίο, η στολή και ο οπλισμός θα χρησιμοποιείται κατά περίπτωση και κυρίως τοπικά (σύνορα, ή και άλλα "καυτά" σημεία)

Ένα *πέμπτο πρόβλημα*, το οποίο πρέπει να εντοπιστεί είναι η αχρήστευσή σχεδόν εξολοκλήρου των γνωστών και ως τώρα των γνωστών και ως τώρα τοπικών Δημόσιας Οικονομικών Υπηρεσιών (ΔΟΥ). Ενώ είναι σωστό να δημιουργηθούν τα ελεγκτικά κέντρα ως ανεξάρτητες μονάδες, εν τούτοις η ουσιαστική αχρήστευση των ΔΟΥ είναι πρόβλημα. Τα 50 εκατ. δραχμές τζίρου που ορίζεται ως πλαφόν ελέγχου των ΔΟΥ, είναι λίγο, αν μάλιστα αναλογιστούμε ότι τώρα πια οι υποθέσεις αυτές καλύπτονται από το σύστημα των αντικειμενικών κριτηρίων. Ομως οι ΔΟΥ έχουν να επιτελέσουν έργα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η πρόταση του Υπουργείου Οικονομικών είναι επαρκής βάση για διάλογο που γρήγορα πρέπει να καταλήξει σε κατάλληλο νόμο. Ελπίζουμε τα ασαφή σημεία να διευκρινιστούν προωθητικά, δετικά & να απομακρυνθούμε από το ενδεχόμενο και αυτοί οι νέοι δεσμοί να μοιάσουν επί της ουσίας με τους παλιούς αναποτελεσματικούς και στρεβλωτικούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

10.1 Ο σχεδιασμός των φορολογικών ελέγχων

Η αναφορά αυτή προτείνει να δοθεί ύψιστη προτεραιότητα στο σχεδιασμό και στην εφαρμογή ενός προγράμματος για φορολογικούς ελέγχους. Το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να περιέχει:

1. Την τοποθέτηση περισσότερων φορολογικών ελεγκτών στον έλεγχο του ΦΠΑ, του φόρου που αποφέρει τα περισσότερα έσοδα. Παράλληλα, θα πρέπει να σχεδιαστούν και να εφαρμοστούν οι έλεγχοι "επί συγκεκριμένου θέματος", οι οποίοι θα στοχεύσουν στο λεπτομερή έλεγχο ενός συγκεκριμένου θέματος.
2. Την καθιέρωση ενός συστήματος επιλογής των προς έλεγχο φορολογούμενων με βάση αντικειμενικά κριτήρια.
3. Τρόπους για την αύξηση των υπαλλήλων που ασχολούνται με τον έλεγχο.

10.2 Ανακατανομή των φορολογικών ελεγκτών

Απόλυτη προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί στον έλεγχο του ΦΠΑ και ιδιαίτερα στον έλεγχο των τελευταίων χρήσεων - ή ακόμη και των τελευταίων μηνών.

Αρχικά οι έλεγχοι του ΦΠΑ θα πρέπει να είναι επί "συγκεκριμένου θέματος" ενός δηλ. επιλεγμένου σημείου στα βιβλία του φορολογούμενου. Στόχος αυτών των ελέγχων είναι να ελεγχθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι φορολογούμενοι και να αποτραπεί η φοροδιαφυγή. Έλεγχος σε βάθος θα πρέπει να γίνονται μόνοι όταν οι συνοπτικοί έλεγχοι αποκαλύπτουν φοροδιαφυγή.

α. Παρούσα κατάσταση

Σήμερα γίνεται δεκτό ότι ο υπάρχων νόμος απαιτεί τον έλεγχο όλων των φορολογικών δηλώσεων των επιχειρήσεων κ.λ.π εντός δεκαετίας από την υποβολή της δήλωσης. Στην πράξη πολλοί φορολογικοί ελεγκτές ασχολούνται με τον έλεγχο δηλώσεων της περιόδου 1981-1986. Εξ'άλλου η έμφαση στους ελέγχους αυτούς είναι στη φορολογία εισοδήματος είτε σε τυπικά θέματα είτε σε περίπλοκες νομικές ερμηνείες.

Για να ανακατανεμηθούν οι φορολογικοί ελεγκτές προς το ΦΠΑ (ο οποίος τέθηκε σε ισχύ το 1987) και οι έλεγχοι τελευταία έτη ή και μήνες υπάρχει μεγάλη ανάγκη να δοθούν κατευθύνσεις στις φορολογικές αρχές.

Η αποστολή δεν είναι σίγουρη εάν για την αναδιάρθρωση των ελεγκτών και τον επαναπροσανατολισμό των ελέγχων απαιτείται τροποποίηση του νόμου, ή εάν αυτό μπορεί να γίνει με Υπουργική απόφαση.

β. Έλεγχος επί "συγκεκριμένου θέματος"

Ο σκοπός των ελέγχων συγκεκριμένου θέματος Φ.Π.Α είναι τελείως διαφορετικός από ελέγχους φορολογίας εισοδήματος. Οι συνοπτικοί έλεγχοι Φ.Π.Α. είναι ουσιαστικά σύντομες επισκέψεις επαλήθευσης για την αποκάλυψη τυχόν φοροδιαφυγής και διαρκούν μια ημέρα ή το πολύ μερικές ημέρες. Στις περισσότερες χώρες η συχνότητα των ελέγχων ΦΠΑ είναι συνήθως πολλή μεγαλύτερη από αυτήν των ελέγχων της φορολογίας εισοδήματος. Στόχος των συνοπτικών αυτών ελέγχων είναι συγκεκριμένα στοιχεία στα βιβλία του φορολογούμενου με σκοπό την ελαχιστοποίηση της φοροδιαφυγής μέσω των συχνών ελέγχων. Οι έλεγχοι θα πρέπει να γίνονται σε ένα δείγμα προσωρινών μηνιαίων δηλώσεων Φ.Π.Α, τιμολογίων, εγγραφών στα λογιστικά βιβλία κ.λ.π. Ο συνοπτικός έλεγχος Φ.Π.Α. π.χ θα

πρέπει να περιλαμβάνει τη διασταύρωση των αγορών που είναι καταχωρισμένες στα λογιστικά βιβλία, με ένα δείγμα τιμολογίων (πωλήσεων) μεγάλων προμηθευτών. Ο έλεγχος Φ.Π.Α θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τη διασταύρωση των στοιχείων στην προσωρινή δήλωση Φ.Π.Α. με το εξής:

1. Αντίγραφα κίνησης τραπεζικού λογ/σμού, προσωρινές δηλώσεις Φ.Π.Α. και χρηματικές δοσοληψίες της επιχείρησης.

Θα πρέπει να υπάρχει μια πολύ στενή σχέση μεταξύ της αξίας τιμολογίων αγορών και πωλήσεων της επιχείρησης, της κίνησης του τραπεζικού λογ/σμού, των εισπράξεων και πληρωμών σε μετρητά, με τα στοιχεία της περιοδικής εκκαθάρισης Φ.Π.Α και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην ταχυπληρωμή Φ.Π.Α.

1. Αξιοποίηση πρόσθετων πληροφοριών

Πρόσθετες πληροφορίες στην Ελλάδα παρέχονται σε μόνιμη βάση από το ΚΕΠΥΟ μετά από μηχανογραφική επεξεργασία των σχετικών στοιχείων. Επίσης πληροφορίες που συλλέγονται από τις τελωνειακές αρχές (για εισαγωγές από τρίτες χώρες) κατάλογοι με τους πελάτες των μεγάλων επιχειρήσεων (όπου οι μικρές επιχειρήσεις / πελάτες είναι καταχωρισμένες κατά αριθμό φορολογικού μητρώου) και κατάλογοι με τους προμηθευτές του δημοσίου τομέα, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν για να ελεγχθούν τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις δηλώσεις Φ.Π.Α. των φορολογούμενων.

Σύμφωνα με το νέο καθεστώς για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές, καταστάσεις όπου θα απογράφονται το όνομα και ο Α.Φ.Μ. του Έλληνα εισαγωγέα, καθώς και η αξία των εισαγόμενων προϊόντων, θα

αποστέλλονται από τον Ιούλιο του 1993, σε μόνιμη βάση, στις ελληνικές φορολογικές αρχές από τις άλλες χώρες της κοινότητας. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να διασταυρώνονται με τα λογιστικά βιβλία των εισαγωγέων, τα προϊόντα που βρίσκονται στις αποθήκες τους και τις προσωρινές δηλώσεις Φ.Π.Α. Οι διασταυρώσεις αυτές των στοιχείων θα πρέπει να αποτελέσουν τον ακρογωνιαίο λίθο για την εφαρμογή του νέου συστήματος.

Ο σε βάθος έλεγχος του φορολογουμένου θα πρέπει να γίνεται εάν και μόνο εάν ένας προσωρινός έλεγχος Φ.Π.Α. (με συγκεκριμένο θέμα) ανακαλύψει επανελημμένες φορολογικές παραβάσεις, και σημαντική πιθανότητα ύπαρξης φορολογικής απάτης. Στις περιπτώσεις αυτές είναι σκόπιμο να συνδυάζεται ο έλεγχος Φ.Π.Α με τον έλεγχο της φορολογίας εισοδήματος, αφού ο φορολογούμενος που φοροδιαφεύγει στον έναν φόρο είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα διαφεύγει και στον άλλο.

Γ. Επιτόπιοι έλεγχοι

Μία επίσκεψη στην επιχείρηση είναι επίσης σκόπιμη. Ένας γρήγορος έλεγχος των εγκαταστάσεων, των μηχανημάτων, κ.λ.π. θα δώσει αρκετές ενδείξεις για τον όγκο των αγορών και των πωλήσεων της, καθώς και για τον κύκλο των εργασιών της. Εάν δεν υπάρχουν λογιστικά βιβλία και διαπιστωθούν μεγάλες διαφορές στις εγγραφές, τότε είναι πιθανό να απαιτηθούν περισσότερο λεπτομερείς υπολογαριασμοί των αγορών και πωλήσεων της επιχείρησης.

Από την 1η Ιανουαρίου 1993, ο Φ.Π.Α. επί των εισαγόμενων από άλλες κοινοτικές χώρες δεν θα εισπράττεται πλέον στα σύνορα και αυτό θα στερήσει από τις φορολογικές αρχές μια πολλή σημαντική «λαβή» επί του φόρου. Με το νέο σύστημα, θα είναι εύκολο για τους εισαγωγείς να

καθυστερούν την απόδοση του Φ.Π.Α. του συνδέεται με προϊόντα εισαγωγής από άλλες κοινοτικές χώρες, ή και να δηλώσουν μειωμένες αγορές άρα και μειωμένες πωλήσεις. Ένας τρόπος για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που συνδέονται με το νέο καθεστώς, θα είναι ο έλεγχος των αποδεμάτων σε μόνιμη βάση, ιδιαίτερα κατά τους πρώτους μήνες εφαρμογής θα απαιτηθούν δειγματοληπτικοί έλεγχοι για τη σύγκριση των τιμολογίων αγορών και των αποδεμάτων και το εύλογο του όγκου των πρόσφατων αποδεμάτων θα συνεξετάζεται με το ύψος των πρόσφατων αγορών και πωλήσεων και των τελευταίων δηλώσεων Φ.Π.Α.. Μια άλλη μέθοδος θα είναι η αύξηση των δειγματοληπτικών ελέγχων στη διακίνηση των αγαθών πλησίον των συνόρων, αλλά και στο εσωτερικό της χώρας. Σκοπός αυτών των ελέγχων θα είναι η συλλογή πληροφοριών από τα φορτωτικά έγγραφα του πλοίου και των φορτηγών αυτοκινήτων ή από τα στοιχεία προορισμού των εμπορευμάτων.

Οι έλεγχοι αυτοί θα πρέπει να διενεργούνται από την Τελωνειακή Υπηρεσία η οποία θα πρέπει στη συνέχεια να δίνει λεπτομερή στοιχεία, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν στους ελέγχους των αποδεμάτων και θα διασταυρωθούν με τα λογιστικά βιβλία και τις δηλώσεις Φ.Π.Α., κατά τη διάρκεια του ελέγχου.

10.3. Επιλογή φορολογούμενων για έλεγχο

Σε ένα περιβάλλον όπου γίνεται δεκτό ότι οι δηλώσεις στο συνολό τους σχεδόν είναι ανειλικρινείς, απαιτείται ιδιαίτερα προσεκτικός σχεδιασμός από τις αρχές για να μην επιλέγονται πάρα πολλές επιχειρήσεις που θα είναι ανέφικτο να ελεγχθούν.

Το πρώτο βήμα σε ένα πρόγραμμα εργασίας είναι, αφ' ενός η συλλογή

των στοιχείων εκείνων που θα βοηθήσουν στην επιλογή των φορολογούμενων και αφ'ετέρου να αποφευχθεί ο καταποντισμός των υπηρεσιών από τον αριθμό των προς έλεγχο υποθέσεων.

α. Η διαδικασία επιλογής στο άμεσο μέλλον

Οι προς έλεγχο επιχειρήσεις θα πρέπει να επιλέγονται με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. Επιλογή, π.χ. των επιχειρήσεων με μεγάλο πιστωτικό υπόλοιπο. Άλλες υπογύφιδες επιχειρήσεις θα είναι αυτές που στις δηλώσεις τους επανειλημμένα παρουσιάζουν «μηδενικό» ή πιστωτικό υπόλοιπο Φ.Π.Α. (Οι δηλώσεις αυτές παρουσιάζουν το 40% στην Ελλάδα).

Επίσης θα πρέπει ίσως να ελέγχονται οι υποκείμενοι στο φόρο, που επανειλημμένα δεν υποβάλλουν δήλωση ΦΠΑ και οι κατηγορίες εκείνες των υποκειμένων στο φόρο, που από τη φύση της οικονομικής τους δραστηριότητας θα έπρεπε να αποδίδουν πολύ μεγαλύτερα ποσά ΦΠΑ απ'ότι πράγματι αποδίδουν. Τα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια και τα μπαρ, π.χ. ανήκουν σ'αυτή την περίπτωση.

Το 1993 είναι απαραίτητος ο τυχαίος δειγματοληπτικός έλεγχος των εισαγωγέων (συμπεριλαμβανόμενων και των αποθεμάτων του), για να διαφοριστεί η απρόσκοπη μετάβαση στο νέο καθεστώς διακοινοτικών συναλλαγών.

Οι περιπτώσεις για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία δεν θα υπόκεινται αυτομάτως και σε έλεγχο. Θα προηγείται μια εξέταση των στοιχείων και ο έλεγχος θα περιορίζεται σε εκείνες μόνο τις περιπτώσεις που φαίνεται ότι υπάρχουν προβλήματα.

6. Η διαδικασία επιλογής μεσοπρόθεσμα

Μεσοπρόθεσμα θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα μηχανογραφικό σύστημα επιλογής των προς έλεγχο φορολογούμενων.

Η χρησιμοποίηση του ποσοστού κατά το οποίο ο πωλητής αυξάνει την τιμή κτήσης του εμπορεύματος για να διαμορφώσει την τιμή πώλησης (markuratio) έχει αποδειχτεί ως ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό κριτήριο επιλογής υποκειμένων στο ΦΠΑ, για έλεγχο.

Το ποσοστό αυτό υπολογίζεται για τον κάθε φορολογούμενο διαιρώντας το σύνολο των πωλήσεων μιας περιόδου π.χ. ενός έτους, με το σύνολο των αγορών του στην ίδια περίοδο θά πρέπει να ελέγχονται κατά προτεραιότητα οι φορολογούμενοι που δηλώνουν ποσοστά προσαύξησης και επί του τύπου (της πλέον συχνά εμφανιζόμενης τιμής), με βάση την κατανομή των ποσοστών που δηλώνονται από όλους τους φορολογούμενους με την ίδια ή παραπλήσια δραστηριότητα.

Οι ανωτέρω παρατηρήσεις είναι φυσικά ενδεικτικές και ο προσδιορισμός των κατάλληλων ποσοστών προσαύξησης στην Ελλάδα θα απαιτήσει τη λεπτομερή εξέταση των κύριων κατηγοριών οικονομικής δραστηριότητας.

10.4. Οι ανθρώπινοι πόροι που διατίθενται για φορολογικούς ελέγχους

Ένας επαρκής αριθμός φορολογικών ελεγκτών, με κατάλληλο βαθμό, θα πρέπει να τοποθετείται σε κάθε ΔΟΥ, ανάλογα με τις αρμοδιότητες τους. Θα πρέπει να απασχολούνται αποκλειστικά ως ελεγκτές και να μην τους ανατίθενται άλλα καθήκοντα.

Ο στόχος θα πρέπει να είναι το 20% του συνόλου των φορολογικών υπαλλήλων να ασχολούνται αποκλειστικά με ελεγκτικές δραστηριότητες.

α. Κεντρική υπηρεσία

Ο ρόλος της κεντρικής υπηρεσίας στη διοίκηση των ελέγχων περιλαμβάνει:

1. Τον καθορισμό των στόχων των ελέγχων, σε εθνικό επίπεδο (αριθμός ελέγχων, χρονική περίοδος που θα ελεγχθεί, προτεραιότητες κ.λ.π.)
2. Την εξασφάλιση μηχανογραφικής υποδομής και μηχανογραφικής υποστήριξης των ελέγχων, σε ορισμένες περιπτώσεις και
3. Την παρακολούθηση των επιδόσεων των φορολογικών ελεγκτών, σε σχέση με τους καθορισθέντες στόχους, μέσω ενός συστήματος πλήρους αναφορών.

Την ευθύνη για το σχεδιασμό και την παρακολούθηση της νέας πολιτικής ελέγχων θα έχει ο Γενικός Διευθυντής Φορολογικών Ελέγχων και οι συνεργάτες του. Για την εφαρμογή της νέας πολιτικής για νανταπεξέλθουν στις νέες ευθύνες.

Η Υπηρεσία Ελέγχου Διακίνησης Αγαθών (ΥΠΕΔΑ) στη σημερινή της μορφή, με προσωπικό 300 περίπου πεπειραμένων ελεγκτών και με αρμοδιότητα σε όλη την επικράτεια, θα πρέπει να συγκεντρώσει τις δραστηριότητες της στη διεξαγωγή "φυσικών ελέγχων" ιδιαίτερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ

Στην αρχαιότητα οι Έλληνες απέναντι στην Πολιτεία ίσως να μην ήταν ιδιαίτερα τίμιοι. Η αξιοσημείωτη φορολογική του ηθική συμπεραίνεται μόνο από τη δομή της κοινωνίας της. Εκείνο όμως που αποφασίζει τη θέση του Έλληνα πολίτη στην τότε κοινωνία ήταν η οικονομική συμπεριφορά του στο δημόσιο τομέα. Μάλιστα με το δέλεαρ της προσωπικής τους προβολής, απέφευγαν να δηλώσουν εισοδήματα μικρότερα από τα πραγματικά αντίθετα πολλοί δήλωναν μεγαλύτερο εισόδημα μόνο και μόνο για να ανέβουν κοινωνικά.

Σήμερα οι νεοέλληνες από συγκυρίες ιστορικές (Βλεπ. Χαράτσι), πολιτικές (καταχρήσεις, αδικίες, σκάνδαλα), κοινωνικές κ.α δεν ανέπτυξε φορολογική συνείδηση. Αντίστοιχα και οι εκπρόσωποι των ελεγκτικών αρχών δεν στάθηκαν, κατά κανόνα στο ύψος της αποστολής τους.

Τα φορολογικά συστήματα δεν ενεργούν υπέρ του πολίτη και της αξιοπρέπειας τους. Τα περίπλοκα συστήματα που ισχύουν στην Ελλάδα διαβρώνουν την καλή οικονομία την συνείδηση και την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων.

Μια φορολογική νομοθεσία που εμποδίζει μια εύκολη κατανόηση καθιστά θολή τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα σε ηθελημένη φοροδιαφυγή και αθέλητο λάθος. Είναι δύσκολο να συμμορφωθείς και δελεαστικό να απατήσεις.

«Να φορολογεί κανείς και να είναι ευχάριστος, όπως και να αγαπά και

είναι έξυπνος, δεν είναι χάρισμα του ανθρώπου» παρατήρησε κάποτε ο Εντμαν Μπέρκ. Αυτό είναι σίγουρα αλήθεια, αλλά δεν είναι το πρόβλημα. Οι φόροι πάντα θα είναι δυσάρεστοι. Το ζήτημα είναι ότι πρέπει να είναι υποφερτοί. Εάν γίνουν υπερβολικά βαρύς ή υπερβολικά αυδαίρετοι, τότε χάνουν την νομιμοποίηση τους και όταν συμβεί αυτό παύουν να στηρίζουν την κυβέρνηση και την καταστρέφουν.

Πολλοί από μας γάχνουμε μετά μανίας να εντοπίσουμε την κάθε δυνατή φορολογοαπαλλαγή. Και όταν φθάνει η στιγμή, πληρώνουμε με μια ορισμένη πικρή υπερηφάνεια.

Πρέπει να γίνει λαϊκή πεποίθηση ότι οι περισσότεροι από μας πληρώνουμε ότι οφείλουμε και πως το σύστημα, παρά τα ελαττώματα του, είναι γενικά «δίκαιο» και ότι είναι ένα σημαντικό κομμάτι της κοινωνικής μας μηχανής.

Όταν μια κοινωνία που χαρακτηρίζεται από φοροαπαλλαγή και φοροδιαφυγή (νόμιμοι ή παράνομοι τρόποι ελαχιστοποίηση των φόρων) αναγκάζεται να υιοθετήσει όλο και περισσότερους φόρους επειδή αυτοί που ήδη έχουν είναι αποτελεσματικοί. Τα ίδια άτομα που ξεφεύγουν από τον ένα φόρο αναγκάζονται να πληρώνουν τον άλλο φόρο.

Αυτή όμως είναι μια πολύ δαπανηρή λύση, οικονομικά και κοινωνικά. Η νομοθεσία και η συλλογή φόρων γίνεται όλο και πιο βαριά, ακατανόητη και δαπανηρή και χειρότερα, η επέκταση διαφόρων φόρων απλώς προκαλεί όλο και μεγαλύτερη φοροδιαφυγή και δηλητηριάζει την Λαϊκή στάση απέναντι στο κράτος, που θεωρείται σαν συνεχώς να βουτάει από τις τσέπες του λαού.

Έτσι βλέπουμε την εισαγωγή κάθε τόσο νέων διατάξεων για την πάταξη δήθεν της φοροδιαφυγής και τις αλλεπάλληλες αλλαγές στην φορολογική κλίμακα, στον τρόπο υπολογισμού φόρων, στα τεκμήρια κλπ.

Τα παραπάνω παραβιάζουν τόσο την αρχή της σταθερότητας των κανόνων, όσο και την αρχή της δικαιοσύνης σαν τήρηση υποσχέσεων.

Ετσι δημιουργείται αβεβαιότητα, έλλειψη εμπιστοσύνης και αστάθειας και φυσικά αυτές οι συχνές αλλαγές και η πρόσθετη φορολογική επιβάρυνση που προκύπτει από μερικές ανάμεσά τους, ισοδυναμεί με αθέτηση υποσχέσεων του κράτους, άρα και παραβίαση της αρχής της δικαιοσύνης.

Βέβαια, το κράτος υποστηρίζει πως τέτοιου είδους μέτρα είναι αναγκαία για την καταστολή της φοροδιαφυγής και την παγίωση της φορολογικής συνείδησης, καθώς και από την κρισιμότητα της περιόδου. Πέρα από την αποτελεσματικότητά τους, που είναι αμφισβητήσιμη, φορολογικά μέτρα που προσπαδούν να μεταβάλουν τους Έλληνες σε καταδότες, δεν είναι βέβαια ούτε δημοκρατικά, ούτε τα πιο κατάλληλα για να δημιουργήσουν φορολογική συνείδηση. Το κράτος αναπτύσσει μια πραγματικά πολύ πρωτότυπη λογική όταν υποστηρίζει ότι πρέπει να μεταχειριζόμαστε τους πολίτες σαν κλέφτες για να τους κάνουμε τίμιους. Πόσο μάλλον, όταν το ίδιο το κράτος και το Δημόσιο δίνουν συνεχής δείγματα ανειλικρίνειας και ασυνέπειας και κατασπατάλησης του δημόσιου χρήματος. Ας υπενθυμίσουμε μόνο τις καθυστερήσεις, δύο χρόνων και άνω, στις επιστροφές ΦΠΑ σε επιχειρήσεις που τις δικαιούνται.

Πολύ ορθότερος τρόπος να αποκτήσει ο Έλληνας φορολογούμενος συνείδηση, είναι να πειστεί για την αποτελεσματικότητα και εντιμότητα στην διαχείριση των φόρων του από το Δημόσιο. Όσο για την κρισιμότητα της περιόδου, είναι αναμφισβήτητη, αλλά δεν δικαιολογεί αυθαιρεσία. Χρειάζεται να θυμηθούμε πως στην πιο κρίσιμη στιγμή της αρχαίας Ελληνικής ιστορίας το 481 π.χ., πριν από την δεύτερη περσική εισβολή, ο Θεμιστοκλής έπεισε τους Αθηναίους, έπεισε δεν επέβαλε να

αφιερώνουν τα χρήματα των ασημουχείων του Λαυρίου, που πριν τα μοιράζονταν οι Αθηναίοι μεταξύ τους, για την χρηματοδότηση του στόλου που νίκησε στη Σαλαμίνα;

Ομως, υπάρχει και ένας άλλος βασικός λόγος που είναι αναγκαία η θέσπιση κανόνων και σταθερότητας στην φορολογία: Είναι ο ανταγωνισμός των φορολογικών συστημάτων, που εντείνεται μέσα σε μια νομισματική ένωση με ελεύθερη διακίνηση του κεφαλαίου. Οι Έλληνες φορολογούμενοι θα έχουν όλο και μεγαλύτερη δυνατότητα να επιλέγουν το φορολογικά σύστημα που τους συμφέρει μέσα στην ΕΟΚ και βεβαίως δεν θα επιλέξουν το Ελληνικό αν εξακολουθήσει να χαρακτηρίζεται από αστάθεια και αυθαιρεσία. Ποιος Έλληνας καταθέτης π.χ. θα διατηρεί τις καταθέσεις του σε δραχμές στην Ελλάδα όταν οι τόκοι φορολογούνται και η απόδοση σε πραγματικά μεγέθη είναι αρνητική, όταν θα μπορεί να διατηρεί αφορολόγητες καταθέσεις με πραγματική απόδοση 4-5% σε μάρκα στο Λουξεμβούργο; Πόσοι Έλληνες δεν θα επιλέξουν ίσως για εξοχική κατοικία την Ισπανία ή Πορτογαλία όταν η εξοχική τους κατοικία αποτελεί τεκμήριο στην Ελλάδα και πόσοι δεν θα αγοράσουν διαμερίσματα προς εκμετάλλευση στην Φρανκφούρτη ή στο Λονδίνο για τον ίδιο λόγο, όταν επεκταθεί και στην Ελλάδα η ελεύθερη διακίνηση του κεφαλαίου. Τα παραπάνω είναι μόνο μερικά παραδείγματα ανταγωνισμού των φορολογικών συστημάτων.

Αν το κράτος ήθελε να είναι πραγματικά συνεπής με τις αρχές του, θα έπρεπε να θεσπίσει κανόνες, ακόμα και συνταγματικά κατοχυρωμένους για την φορολογία.

Συμπερασματικά χρειάζονται σκληρότερες λύσεις από ολόκληρη την ηγετίδα τάξη, πολιτική, πνευματική και εκκλησιαστική.

Είναι αδιανόητο να συνεχίζει οποιαδήποτε κυβέρνηση να επιβαρύνει τον εργαζόμενο με κάθε είδους βάρη και να υπάρχουν Έλληνες πολίτες και τάξεις ολόκληρες που να φοροδιαφεύγουν νόμιμα. Είναι επίσης επιτρεπτό να συζητούμε επί χρόνια ότι πρέπει να διευρυνθεί η φορολογική βάση και πάντοτε οι συζητήσεις αυτές να μένουν λόγια, χωρίς συνέχεια, γιατί υπολογίζουμε το πολιτικό κόστος καιρός όμως να κατανοηθεί ότι η αποφυγή ανάληψης του πολιτικού αυτού κόστους σίγουρα θα έχει ως αποτέλεσμα πολύ μεγαλύτερο εθνικό κόστος, που μπορεί να στοιχίσει ακόμη ή την εθνική μας ανεξαρτησία η οποία ήδη έχει επικίνδυνα υπονομευθεί με τους συνεχείς δανεισμούς, για κάταναλωτικές, κυρίως δαπάνες.

Πιστεύει κανείς, αληθινά, ότι ο Έλληνας πολίτης θα αρνηθεί οποιαδήποτε στέρηση όταν δει τους υπουργούς και όλους του ανώτατους και ανώτερους κρατικούς λειτουργούς να προπορεύονται σε δυσίες; Δυσκολευόμαστε και να το φανταστούμε αυτό. Η θέσπιση αυστηρότατων μέτρων, αλλά και η επιβολή σκληρότατων ποινών για το έγκλημα της φοροδιαφυγής, θα έφερνε εντυπωσιακά αποτελέσματα και σε σύντομο χρονικό διάστημα ή πληγή αυτή της οικονομίας θα αποτελούσε παρελθόν.

Η δημόσια διοίκηση και η οικονομία είναι σήμερα τα δύο πιο κρίσιμα και καιρία προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας, που καλείται να επιλύσει η πολιτική ηγεσία του τόπου και πρέπει να σπεύσει στην αντιμετώπιση τους.

Όλα όσα αναφέρθηκαν ως μέτρα που πρέπει να ληφθούν τα ταχύτερο για την αντιμετώπιση της οικονομική κρίσης που διέρχεται η χώρα από μόνα τους, δεν πρόκειται φυσικά να λύσουν οριστικά το πρόβλημα της οικονομίας. Θα χρειαστούν πολλές και επίμονες προσπάθειες και σε άλλους τομείς της κρατικής δραστηριότητας. Όμως σίγουρα θα βοηθήσουν σημαντικά, και κυρίως θα δώσουν τον τόνο και θα επιβεβαιώσουν την αμετάκλητη απόφαση

της ηγεσίας, στο σύνολό της, να μην επιτρέψει τη συνέχιση της κατολίθωσης προς την αποσύνθεση που ήδη είναι ορατή. Εκείνο που κυρίως λείπει σήμερα από τον πολίτη είναι το κατάλληλο ψυχολογικό κλίμα και η εμπιστοσύνη για τη συνέχεια. Γι' αυτό, όλες οι προσπάθειες που καταβλήθηκαν μέχρι τώρα έμειναν χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα. Τα μέτρα που προτείνονται, ελπίζω όταν εφαρμοστούν με συνέπεια να καλύψουν το κενό αυτό και τα αποτελέσματα θα είναι εντυπωσιακά, αρκεί να τύχουν της καθολικής υποστήριξης τόσο της ηγεσίας του τόπου όσο και των μαζικών μέσων ενημέρωσης, των οποίων ο ρόλος, σε μια τέτοια συνολική προσπάθεια, θα είναι καθοριστικής σημασίας.

Είναι ανάγκη να ξεχάσουμε τις μεταξύ μας διαφορές, που είναι προδήλως ασήμαντες, μπροστά στο κοινό και γενικότερα συμφέρον που πρέπει να μας ενώνει και να παύσουμε να γάχνουμε για ποιος ή ποιοι έχουν μεγαλύτερες ευθύνες για τη σημερινή οικονομική δυσπραγία. Υπεύθυνοι είμαστε όλοι, λαός και ηγεσία, και πρέπει για την αποτελεσματικότητα της εξυγιαντικής αυτής προσπάθειας, να συστρατευθούμε χωρίς ποτέ να ξεχνάμε ότι η έντιμη διαχείριση του δημοσίου πλούτου είναι δεμέλιο κάθε ευνομούμενης πολιτείας και ότι, τέλος, οι κάθε μορφής και ιεραρχίας διοικούντες, πρέπει να αποτελούν, με την καθολική συμπεριφορά τους, παράδειγμα προς μίμηση για τους διοικούμενους. Μόνο τότε θα υπάρχει και το απαιτούμενο κύρος για την επιβολή μέτρων ως αυτά που αναφέρθηκαν και μόνο τότε τα μέτρα αυτά θα είναι αποτελεσματικά.

Για να γίνουν αποτελεσματικοί οι φορολογικοί νόμοι, εκείνο που απαιτείται είναι η ισχυρή πολιτική βούληση που θα αγνοήσει το πολιτικό οικονομικά κόστος και η συνειδητοποίηση της δύσκολης κατάστασης των

δημοσιοοικονομικών από την πλευρά των φορολογούμενων. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί το γεγονός της αυξημένης έμμεσης φορολογίας έναντι της άμεσης, η οποία έχει παρενέργειες σ' όλη την οικονομική δραστηριότητα.

Ένα φορολογικό σύστημα το οποίο επιδιώκει να δώσει λύση στα φορολογικά ζητήματα δεν μπορεί να διέπεται από ένα εκτεταμένο σύνολο αρχών, κανόνων και ρυθμίσεων. Το σύνολο αυτών των διακανονισμών πρέπει να αντανakλά τη συνολική ασκούμενη οικονομική πολιτική. Δηλαδή χρειάζεται συγκεκριμενοποίηση των μέτρων που πρόκειται να ληφθούν σε ένα στενό πλαίσιο και όχι επέκταση στα γενικά πλαίσια του ελληνικού γραφειοκρατικού συστήματος (Νομοθετήματα, Προεδρικά Διατάγματα, Αποφάσεις Κεντρικής Διοίκησης).

Οι μεταρρυθμίσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψιν τους ισχύοντες νόμους ή να μη προκαλούν εκπλήξεις και πολιτικές αντιδικίες. Τα ζητήματα που θα πρέπει να βρουν λύση είναι η αναποτελεσματικότητα του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, τα ίδια τα φορολογικά όργανα της πολιτείας, δηλαδή οι εφορίες, η εκπαίδευση και η διαρκής επιμόρφωση των εφοριακών υπαλλήλων, η μηχανοργάνωση των ΔΟΥ και η εφαρμογή νέων τεχνολογικών πρακτικών, οι σχέσεις εφοριακών πολιτών και η έλλειψη κινήτρων για τους υπαλλήλους. Επίσης οι συνεχείς αλλαγές στα ανώτατα και ανώτερα κλιμάκια των ΔΟΥ, η επιλογή των προϊστάμενων συνήθως με κομματικά κριτήρια με συνέπεια να μην υπάρχει εξοικείωση με το αντικείμενο της απασχόλησής τους. Η κακή διοίκηση, δομή και οργάνωση των φορολογικών μηχανισμών, ακόμη η έλλειψη συντονισμού και η ατελής σύνδεση των εφοριών μεταξύ τους όπως και με το Κ.Ε.Π.Υ.Ο.

Από την πλευρά των πολιτών υπάρχει η ανευθυνότητα, η απροθυμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεων τους προς τις ΔΟΥ και κυρίως η μη συμμετοχή στα φορολογικά βάρη των επαγγελματιών ομάδων με υψηλά εισοδήματα. Όλα τα φορολογικά νομοθετήματα έδιναν λύσεις σε χρόνια προβλήματα. Πολιτική βούληση υπήρχε κανένας όμως δεν φρόντισε να δει, να επεξεργαστεί και διορθώσει τον εισπρακτικό μηχανισμό- γιατί δεν αρκεί η λήψη μιας απόφασης, χρειάζεται η παροχή των κατάλληλων μέσων για την εκπλήρωσή της. Ένα μηχανισμό που δεν μπορούσε να εκτελέσει τις άνωθεν οδηγίες, είτε γιατί δεν ήθελε, είτε γιατί δεν είχε την δυνατότητα να το κάνει. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εφορίες, όπως οι χώροι στους οποίους στεγάζεται, ο περιορισμένος τεχνολογικός εξοπλισμός που διαθέτουν, ο ευρύς όγκος εργασιών που τους έχει ανατεθεί είναι ανάγκη να επιλυθούν αποτελεσματικά. Οι υπάλληλοι δεν επιμορφώνονται, δεν γνωρίζουν απόλυτα τους νέους νόμους και έτσι δεν αποδίδουν τα μέγιστα.

Η μηχανοργάνωση των Δ.Ο.Υ είναι ίσως το μεγαλύτερο εμπόδιο για την επίτευξη του στόχου. Σύμφωνα με τις πολιτικές εξαγγελίες η ολοκλήρωση των διαδικασιών μηχανογράφησης όλων των οικονομικών υπηρεσιών θα ολοκληρωθεί μέσα στο 1995. Τα παραδείγματα δοσοληγιών και χρηματισμού εφοριακών είναι μεγάλο πλήγμα και ίσως θα πρέπει να αντιμετωπιστούν αυστηρότερα με νομοθετική ρύθμιση. Θα πρέπει να καταλάβουμε ότι το πρόβλημα της οικονομίας και ειδικότερα αυτό της φορολογίας δεν πρέπει να έχει σχέση με μικροκομματικές σκοπιμότητες και η επιλογή των προσώπων που θα καλύψουν ευαίσθητα οικονομικά πόστα είναι καλό να γίνεται αξιόκρατα.

Απαιτείται βελτίωση της δομής των φορολογικών μηχανισμών (χρησιμοποίηση αποδοτικότερων υπαλλήλων, σχεδιασμός των

προβλεπόμενων εργασιών κ.α.) Η διοίκηση των υπηρεσιών θα πρέπει να εφαρμόσει τις κατάλληλες πρακτικές, να εκτελεί τις εντολές και να προχωρήσει στην ολοκλήρωση των εργασιών της σε ορισμένο χρόνο. Θα ευνοούσε η συνεργασία των ΔΟΥ, μεταξύ τους και με το ΚΕΠΥΟ, αντιμετώπισης καταστάσεων, όπως διασταύρωση στοιχείων, αντιμετώπιση περιπτώσεων περιπτώσεων φοροδιαφυγής, ψευδών φορολογικών δηλώσεων υπό το συντονισμό ενός ανωτάτου, αυτόνομου οικονομικού συμβουλίου με συγκεκριμένες αρμοδιότητες. Αυτό θα έδινε λύσεις σε καιρία ζητήματα ή τουλάχιστον θα αποτελούσε μια αξιόλογη αρχή. Σίγουρα αποτελεί πρόβλημα ο μεγάλος αριθμός των ανεκπλήρωτων βεβαιωμένων υποχρεώσεων των φορολογούμενων απέναντι στις φορολογικές αρχές. Επίσης η στροφή προς τη φοροδιαφυγή τείνει να υπερβεί σχεδόν το 40% της οικονομίας. «Θαυματοποιίες» και «χρυσές» λύσεις δεν υπάρχουν.

Απαιτείται συντονισμένη και οργανωμένη προσπάθεια με καθορισμένο νομικό πλαίσιο για μεγάλο χρονικό διάστημα ή πίστωση εφαρμογής των σχετικών νομοθετημάτων. Η αντιμετώπιση της κατάστασης πρέπει να γίνει με δάρρος. Να παραμεριστεί το πολιτικό κόστος και να παρθούν εκείνες οι αποφάσεις που μπορεί να είναι δυσάρεστες για μια μερίδα των πολιτικών, αλλά απόλυτα αναγκαίες. Το πρόβλημα της αναποτελεσματικότητας του φορολογικού συστήματος και των συνεπειών της (φοροδιαφυγή) δεν είναι μόνο τεχνικοοικονομικό αλλά κυρίως πολιτικό. Πρέπει να χρησιμοποιηθούν πιο αξιόλογα στελέχη που θα έχουν όσο είναι δυνατό καλύτερα το θέμα.

Χρειάζεται η απόκτηση φορολογικής συνείδησης και συνεισφοράς στα δημόσια βάρη από όλους τους Έλληνες πολίτες.

11.2 Φορολογικές περιπτώσεις, αδικίες και ανισότητες οι οποίες θα έπρεπε να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης και αξιολόγησης από μια επιτροπή που θα προτείνει μέτρα για τη θέσπιση και εφαρμογή ενός δίκαιου, αναπτυξιακού και κοινωνικά ευαίσθητου φορολογικού συστήματος

1. Αποσβέσεις: Με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία επιτρέπεται η διενέργεια αποσβέσεων επί των Π.Σ. μόνο από τις επιχειρήσεις με το ορδό επιχείρημα της αντικατάστασής τους ή ανανέωσής τους μετά την απαξίωσή τους ή τη βέβαιη φθορά από την πολύχρονη χρησιμοποίησή τους. Κι όμως αυτή η φορολογική δικαιοσύνη δεν ισχύει για τους μισθωτούς και συνταξιούχους, αλλά και τους άλλους εισοδηματίες, οι οποίοι αγοράζουν σπίτια, αυτοκίνητα, οικιακό εξοπλισμό και άλλα διαρκή καταναλωτικά αγαθά, τα οποία φθείρονται, απαξιώνονται και λόγω της αναγκαιότητά τους (υγεία, αυτοκίνητα, κατοικία κλπ.) πρέπει να ανανεώνονται, να συντηρούνται και να αντικαθίστανται από άλλα. Αντιθέτως, για μερικά από τα πάγια αυτά στοιχεία των νοικοκυριών έχουν επιβληθεί και τεκμήρια (αυτοκίνητο, κλπ.) ενώ για την κατοικία ισχύουν σωρευτικά πάνω από 24 φορολογικές επιβαρύνσεις!

2. Ατομικό εισόδημα, οικογενειακό εισόδημα, αγοραστική ικανότητα: Έχει καταδειχτεί ότι το σημερινό ισχύον καθεστώς φορολογίας του εισοδήματος είναι το πιο άδικο σύστημα, αφού για το ίδιο εισόδημα καταβάλλουν το ίδιο σχεδόν φόρο κι εκείνοι που έχουν και εκείνοι που δεν έχουν ένα, δύο, τρία, τέσσερα προστατευόμενα μέλη. Δηλαδή, τον ίδιο περίπου φόρο θα πληρώσει κάποιος φορολογούμενος ετησίου φορολογητέου εισοδήματος 3.000.000 δρχ., ο οποίος δεν έχει κανένα προστατευόμενο μέλος (σύζυγο ή παιδί) και ένα άλλος φορολογούμενος του

ίδιου εισοδήματος που έχει τρία προστατευόμενα μέλη, που έχει δηλαδή ετήσιο ατομικό εισόδημα... 750.000 δρχ. Το πρόβλημα αυτό δεν είναι μόνο δημογραφικό. Είναι θέμα κοινωνικής και φορολογικής δικαιοσύνης. Αν, μάλιστα, αναφερθεί ότι, όπως προκύπτει από διάφορες έρευνες, μόνο ένας μαθητής στοιχίζει σήμερα στην οικογένεια πάνω από 1.500.000 δρχ. το χρόνο, αντιλαμβάνεται κανείς ότι μια θαρραλέα φορολογική μεταρρύθμιση θα πρέπει να εισαγάγει στο σύστημα της φορολογίας του οικογενειακού εισοδήματος (σύνολο οικογενειακού εισοδήματος διά του αριθμού των μελών και φορολόγηση του χωριστά ανά μέλος).

Αν εισαχθεί το σύστημα αυτό, δεν χρειάζεται να διατηρηθεί καμία φοροαπαλλαγή για τις πολυμελείς οικογένειες.

3. Μοναδικό κριτήριο φορολογίας το περιεχόμενο των τπρούμενων βιβλίων και στοιχείων. Η φορολογική νομοθεσία (Κώδιξ βιβλίων και Στοιχείων) προβλέπει ή επιβάλλει στους επιχειρηματίες, επιτηδευματίες και ελεύθερους επαγγελματίες την τήρηση συγκεκριμένων βιβλίων και Στοιχείων και τη συχνή ενημέρωσή τους. Κανονικά, λοιπόν, θα πρέπει να φορολογούνται οι εισοδηματίες με βάση τα αποτελέσματα των βιβλίων αυτών και μόνον. Συνεπώς, θα πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις μόνο όταν από τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου ως προς το νομότυπο και ουχί προς το περιεχόμενο των λογιστικών αυτών βιβλίων προκύπτουν παραβάσεις ή παραλείψεις. Θα πρέπει, λοιπόν, μια γενναία και δίκαιη φορολογική μεταρρύθμιση να καταργήσει, μαζί με τις φοροαπαλλαγές και τα γνωστά αντικειμενικά κριτήρια φορολογίας των ελεύθερων και άλλων επαγγελματιών, καθώς και το απαράδεκτο καθεστώς των ρυθμίσεων των εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων.

4. Συντελεστές καθαρού κέρδους: Έχει διαπιστωθεί ότι σε άλλες περιπτώσεις επαγγελματών εφαρμόζονται συντελεστές καθαρού κέρδους και σε άλλες όχι ή εφαρμόζονται διαφορετικοί συντελεστές, ανάλογα με την κατηγορία των επαγγελματιών: Σε ένα συνεπές, δαρραλέο και σοβαρό φορολογικό σύστημα θα πρέπει να εκλείψουν όλα τα τερτίπια και τα καθαρά αποτελέσματα να προκύπτουν από τα τηρούμενα βιβλία, όπου θα καταχωρούνται όλα τα στοιχεία που διαμορφώνουν το καθαρό κέρδος μιας επιχείρησης. Δηλαδή, με λίγα λόγια, όπως αναφέρεται λίγο πιο πάνω.

5. Μαύρη λίστα: είναι φανερό ότι για την πιστή τήρηση και εφαρμογή όλων αυτών θα πρέπει να υπάρχουν σοβαροί και υπεύθυνοι φορολογικοί μηχανισμοί ελέγχου, βεβαίωσης και είσπραξης των δημοσίων εσόδων, οι οποίοι θα τιμωρούν τους παραβάτες της φορολογικής νομοθεσίας, τους φοροφυγάδες και παραοικονομούντες, όταν θα διαπιστώνονται μόνο σχετικές παραβάσεις. Εννοείτε ότι οι παραβάτες της φορολογικής νομοθεσίας ή οι αποδεδειγμένοι φοροφυγάδες θα πρέπει να μπαίνουν στη «Μαύρη λίστα», ένδα θα κυριαρχεί λύπη και οδυρμός, ένδα δεν θα υπάρχει έλεος!

6. Απλοποίηση των φορολογικών δηλώσεων: Αναγκαία είναι επίσης και η όσο το δυνατόν απλοποίηση των φορολογικών δηλώσεων.

Είναι σίγουρο ότι μια ειδική Επιτροπή θα διεύρυνε ακόμη περισσότερο το πεδίο επισήμανσης αδικιών ή πράξεων φορολογικών τερτιπιών στο ελληνικό φορολογικό σύστημα και θα πρότεινε αντιστοίχως τις σωστές λύσεις. Όλα αυτά σημαίνουν ότι σήμερα, περισσότερο από ποτέ, επιβάλλεται, με την ευκαιρία την επανεξέταση των φοροαπαλλαγών, μια αξιολόγηση ολόκληρου του φορολογικού συστήματος με επικέντρωση των

προτάσεων στην κατάργηση ΟΛΩΝ ανεξαρτήτως των φορολογικών προνομίων (ο χαρακτηρισμός τους ως κοινωνικών ή εθνικών αφήνει πάλι πολλά παράθυρα...), στην εμπέδωση με συγκεκριμένες ρυθμίσεις της φορολογικής δικαιοσύνης, στην αποτροπή, με συγκεκριμένες πάλι ρυθμίσεις, της κρατικής αυθαιρεσίας και, κυρίως, το σεβασμό πρώτο από το ίδιο το Κράτος των φορολογικών Νόμων που υψφίζει.

Με λίγα λόγια, πρέπει να σταματήσει η γνωστή τακτική να πληρώνουν την ανικανότητα του Κράτους δίκαιοι και άδικοι, συνεπείς και ασυνεπείς φορολογούμενοι, όπως γίνεται τώρα με τα παραδείγματα που ήδη παραθέσαμε.

Συμπερασματικά κανείς δεν θα είχε αντίρρηση στο να πληρώσει το μερίδιο που του αναλογεί, αρκεί η φορολόγηση να είναι δίκαιη και με τα χρήματα αυτά να πραγματοποιούνται έργα για το καλό της χώρας. Ομως ο Έλληνας γίνεται φοροφυγάς και αυτό οφείλεται στην έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στον κρατικό μηχανισμό που διαχειρίζεται αυτού τους πόρους και κανείς δεν γνωρίζει που θα εισρεύσουν. Παράλληλα υπάρχουν και οι ανώνυμοι πλούσιοι που είναι συνειδητοί φοροφυγάδες και τους οποίους το κράτος θα αργήσει πολύ να πιάσει. Αν όμως το κράτος έδινε ορατά δείγματα της σωστής διαχείρισης των χρημάτων, όλοι μας θα πληρώναμε του φόρους με μεγάλη ευχαρίστηση. Σε περίπτωση λοιπόν που οι κυβερνήσεις κατορθώσουν να αποδείξουν στους Έλληνες πολίτες ότι από τη φορολόγησή τους πραγματοποιούνται κοινωφελείς σκοποί, δεν θα υπάρχουν πλέον τα φαινόμενα της φοροδιαφυγής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Ο Έλληνας τόσο ως φορολογούμενος, όσο και ως πολίτης, αναρωτιέται αν είναι τόσο απαραίτητο ένα φορολογικό σύστημα να αποτελεί τραυματική εμπειρία. Αλήθεια, πως γίνεται στην Αμερική η συμπλήρωση των φορολογικών δηλώσεων, η υποβολή τους στην εφορία, η πληρωμή ή η επιστροφή φόρων, η διόρθωση τυχόν καλόπιστων λαθών και γενικότερα η συναλλαγή με την εφορία; Αντιμετωπίζεται ο πολίτης εκ προοιμίου ως ύποπτος, είναι το σύστημα δίκαιο, εφαρμόζεται ίσα για όλους τους πολίτες, είναι άδικο, είναι αυθαίρετο; Είναι απλό, σταθερό και διαρκές ή αλλάζει κάθε λίγο και λιγάκι δημιουργώντας ασυνέχεια και σύγχυση που εξουδετερώνουν κάθε αποτελεσματικότητα; Είναι και εύκολα κατανοητό, ώστε ο φορολογούμενος να μην καταπονούνται και να μην υφίστανται υλικές δαπάνες από την οργάνωση και τήρηση των φορολογικών τους στοιχείων ή για την συμπλήρωση και υποβολή της φορολογικής δήλωσης χωρίς την χρησιμοποίηση φοροτεχνικών; Είναι εξ άλλου γνωστό ότι η πολυπλοκότητα ενός φορολογικού συστήματος μειώνει τόσο την αποτελεσματικότητά του όσο και το δίκαιον της εφαρμογής του. Περιμένουν άραγε οι Αμερικάνοι σε τέτοιες εξοντωτικές και ταπεινωτικές ουρές για να υποβάλουν την δήλωσή τους; Στις 15ης Απριλίου, είναι και η τελευταία μέρα υποβολής φορολογικών δηλώσεων στην Αμερική. Οι περισσότεροι αν όχι όλοι οι φορολογούμενοι που οφείλουν φόρο "υποβάλλουν" τις δηλώσεις τους την ημέρα εκείνη μέχρι τα μεσάνυχτα. Η "υποβολή" πάντως δεν έχει

την δική μας διαδικασία της ουράς (αυτής της εξευτελιστικής λειτουργίας) γιατί οι δηλώσεις υποβάλλονται μόνο ταχυδρομικά και ούτε καν συστημένες. Συστημένες έχει δικαίωμα να τις στείλει ο φορολογούμενος αλλά μόνο από δική του επιλογή. Έτσι από το πρωί της ημέρας αυτής, τα ταχυδρομεία παίρνουν μια όψη πανηγυριού μια και στολίζονται με χάρτινες γιρλάντες με τα αμερικάνικα χρώματα, ενώ στη περίμετρο των ταχυδρομείων στήνονται χρωματιστά αντίσκηνα με κοπέλες με κοντές φούστες και καπέλα γηλά τύπου θείου Σαμ, για να παραλαμβάνουν τις δηλώσεις μέσα σε σφραγισμένο φάκελο και με κανονικό γραμματόσημο. Η υποβολή της δήλωσης- που είναι ήδη έτοιμη - είναι το ριζίμο ενός φακέλου στο ταχυδρομείο και τίποτα παραπάνω. Έτσι η 15η Απριλίου είναι απλώς μια μέρα "συλλογής" φακέλων που μπαίνουν σε ειδικούς σάκους, παίρνουν την ταχυδρομική σφραγίδα 15 Απριλίου και αυτό σφραγίζει αυτομάτως και το εμπρόθεσμα της υποβολής και καταβολής φόρου. Έτσι δεν δημιουργείται μποτιλιάρισμα στις υπηρεσίες και οι πολίτες δεν περιμένουν στην ουρά όπως στην Ελλάδα. Ο φάκελος της δήλωσης μπορεί να ανοιχτεί και στις 15 Αυγούστου, 4 μήνες μετά, όπως μπορεί να διαπιστωθεί αν τον έχει στείλει κάποιος συστημένο με απόδειξη παραλαβής του. Η απόδειξη έχει γυρίσει με υπογραφή και σφραγίδα 15 Αυγούστου. Στο μεταξύ, η δήλωση... περίμενε στο φάκελο κλεισμένη την σειρά της. Η δήλωση... περίμενε έως τις 15 Αυγούστου στην ουρά, όχι εγώ ... ο πολίτης...

Η διαδικασία επικοινωνία μέσω ταχυδρομείου είναι ένα από τα όμορφα, αποτελεσματικά και λειτουργικά στοιχεία του αμερικανικού φορολογικού συστήματος, που ενεργεί υπέρ του πολίτη και της αξιοπρέπειάς του. Η υλοποίησή του βέβαια έχει σχέση και με τον τρόπο σύνταξης της φορολογικής δήλωσης. Η φορολογική δήλωση είναι τέτοια ώστε ο

φορολογούμενος κάνει ο ίδιος την εκκαθάριση και έτσι έχει την δυνατότητα να γνωρίζει άμεσα, και να το καθορίζει μέσα από την φορολογική δήλωση, αν οφείλει φόρο, και πρέπει να τον καταβάλει, ή αν του οφείλεται επιστροφή φόρων.

Μια φορολογική δήλωση που είναι δομημένη και οργανωμένη, ώστε να αποτελεί ταυτόχρονα και εκκαθαριστικό σημείωμα, δίνει την δυνατότητα υψηλότερης λειτουργικότητας στο σύστημα. Οι πολίτες ξέρουν από τις αρχές Ιανουαρίου οπότε και φθάνουν τα σημειώματα από την μισθοδοσία τους, ή από τις διάφορες πηγές εσόδων, αν οφείλουν, ή αν έχουν επιστροφή φόρων. Έτσι, και είναι φυσικό, όσοι έχουν επιστροφή φόρων στέλνουν (υποβάλλουν) με το ταχυδρομείο την φορολογική τους δήλωση όσο γίνεται νωρίτερα, ενώ όσοι έχουν να πληρώσουν την δίνουν στο πανηγυριώτικο ταχυδρομείο την τελευταία ημέρα της 15ης Απριλίου. Με τον τρόπο αυτό, και οι πολίτες δεν έχουν αγωνία και εκπλήξεις, όπως με το δικό μας, και μπορούν να προγραμματίσουν καλύτερα τα οικονομικά τους, και το σύστημα εξασφαλίζει υψηλότερη αποτελεσματικότητα και λειτουργικότητα στη βεβαίωση και είσπραξη φόρων. Και κυρίως, οι πολίτες δεν εξευτελίζονται, και δεν ταλαιπωρούνται με την δυνατότητα που δίνει η φορολογική δήλωση και ταυτόχρονα εκκαθαριστικό σημείωμα.

Όσο όμως απλή είναι η υποβολή της φορολογικής δήλωσης - εκκαθαριστικού σημειώματος τόσο πολύπλοκη θεωρείται η σύνταξή του, και μάλιστα από την ίδια την υπηρεσία, από την κυβέρνηση, τους πολιτικούς και τους τεχνοκράτες. Παρά τις κατά καιρούς φορολογικές μεταρρυθμίσεις που γίνονται κατά πολύ αραιά διαστήματα ώστε να μην παραβιάζεται το ζητούμενο της σταθερότητας, διάρκειας και συνέχειας ενός φορολογικού

συστήματος- στοιχείων που είναι απαραίτητες για τον οικονομικό προγραμματισμό της ιδιωτικής οικονομίας και κάθε σοβαρής επιχειρηματικής και επενδυτικής προσπάθειας (εννοείται ότι το ελληνικό αλαλούμ προκαλεί πλήρη επενδυτική αδράνεια) -δεν έχει ποτέ εξασφαλιστεί το επιθυμητόν από τον αμερικανικό λαό στοιχείο της εύκολης σύνταξης της φορολογικής δήλωσης. Το λαϊκό αυτό "αίτημα" παραμένει και περιμένει πάντα την ικανοποίησή του.

Η δομή της δήλωσης είναι ευκρινέστατη. Η συμπλήρωση όμως των επί μέρους κωδικών απαιτεί κάποια γνώση του θέματος ή την δυνατότητα μελέτης του. Οι περισσότεροι Αμερικάνοι ενώ γλυτώνουν τις ουρές της Εφορίας, ταλαιπωρούνται από τις ουρές των φοροτεχνικών γραφείων στα οποία καταφεύγουν για την σύνταξη των δηλώσεων τους, και φυσικά και από μια δαπάνη γύρω στα 40 δολάρια για μια απλή περίπτωση χωρίς πολυπλοκότητες. Οι περισσότεροι Αμερικάνοι θεωρούν δύσκολο έως αδύνατο να συντάξουν μόνοι τους την φορολογική δήλωση και καταφεύγουν σε φοροτεχνικά γραφεία. Όμως για έναν πολίτη που μπορεί να σκέπτεται και να μελετά είναι δυνατόν να συνταχθεί η δήλωση και από τον ίδιο. Το κράτος παρέχει δωρεάν υποστήριξη. Υπάρχουν τηλεφωνικοί αριθμοί που αν τους καλέσετε μέχρι και μέσα Μαρτίου θα απαντήσουν μάλλον γρήγορα. Θα βουίζουν την τελευταία μόνο μέρα, αλλά πάλι θα σας απαντήσουν. Στην Αμερική το κράτος απαντάει στο τηλέφωνο, όχι ίσως πάντα με ευγένεια, ίσως με κρύα τυπικότητα, αλλά απαντάει στο τηλέφωνο, και στην περίπτωση της Εφορίας, με την αποστολή να καθίσει μαζί σου όση ώρα χρειάζεται για να συντάξει ολόκληρη την φορολογική σου δήλωση, με οδηγίες που σου δίνονται από το τηλέφωνο.

Εκτός από αυτά για κάθε περίπτωση υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός εντύπων με οδηγίες. Ο φορολογούμενος θα λάβει ταχυδρομικά στην αρχή του χρόνου ένα τεύχος με τις βασικές οδηγίες και μαζί και τις δηλώσεις. Επειδή όμως οι διάφορες κατηγορίες και περιπτώσεις γίνονται πολύπλοκες, για κάθε περίπτωση υπάρχει και ένα ειδικό τεύχος οδηγιών που - αν σας αρέσει η μελέτη ...- το προμήθευσε και αυτό δωρεάν με ένα τηλεφώνημα.

Για να συμπληρώσετε τη δήλωσή σας χρειάζεται να μελετήσετε αρκετά έντυπα, είναι μια σύνταξη... ΜΕΛΕΤΗΣ η υπόθεση. Η πολυπλοκότητα αυτή οφείλεται στο ότι υπάρχει σωρεία φορολογικών εκπτώσεων, που είτε είναι αποτέλεσμα πολιτικών πιέσεων, είτε αποτέλεσμα χρήσης του φορολογικού συστήματος ως εργαλείου - κίνητρα για οικονομική ανάπτυξη, ή διαμόρφωση μιας συγκεκριμένης κοινωνικής πολιτικής, ή ακόμη και ... κοινωνικής συμπεριφοράς. Μέσα από φορολογικά κίνητρα και αντικίνητρα η εξουσία έχει τη δυνατότητα να κατευθύνει, να ελέγξει ακόμη και να καθορίσει οικονομικές συμπεριφορές και για τον homo oeconomicus και κοινωνικές και ατομικές συμπεριφορές. Όσο περισσότερο χρησιμοποιείται το φορολογικό σύστημα ως εργαλείο για το σκοπό αυτό, τόσο πιο πολύπλοκο θα είναι.

Οι φορολογικές εκπτώσεις, επειδή στοχεύουν σε ουσιαστικά αποτελέσματα, είναι σοβαρές (και δεν έχουν την αστειότητα των δικών μας ύψους 40.000 δραχ...) π.χ. Για τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος (το ποσό που τελικά φορολογείται ύστερα από τις εκπτώσεις) αφαιρείται εφέτος για ένα παντρεμένο ζευγάρι ένα ποσό 6.350 δολαρίων ως έξοδα διαβίωσης. Ένα ζευγάρι με δύο παιδιά θα αφαιρέσει από το φορολογητέο εισόδημα κάπου 10.000 δολάρια. Είναι ένα πραγματικό ποσό

εξόδων διαβίωσης και όχι ένα τυπικό νούμερο. Το ποσό αυτό αναπροσαρμόζεται ετησίως ανάλογα με τον πληθωρισμό, π.χ. το 1990 ήταν 8.000 δολάρια.

Στα εξαρτημένα πρόσωπα της οικογένειας μπορεί να περιληφθούν και υπερήλικες, ανάπηροι κ.λ.π., ακόμα και παιδιά αδερφών που εφόσον διαμένουν μόνιμα με την οικογένεια από το εισόδημα του ζευγαριού θα αφαιρείται για κάθε ένα από τα άτομα αυτό το ποσό των 2.450 δολαρίων. Εκπίπτουνται ακόμη ολόκληρα τα ποσά για φόρους που πληρώθηκαν για Νομαρχιακό και δημοτικό φόρο εισοδήματος, για φόρο ακινήτου περιουσίας, και ολόκληρο το ποσόν των τόκων στεγαστικού δανείου, οι οποίοι κατεβλήθησαν μέσα στο φορολογικό έτος.

Υπάρχει μια σειρά από άλλες φορολογικές εκπτώσεις όπως οι δαπάνες εκπαίδευσης για να διατηρήσει την επαγγελματική σου ενημερότητα και εξέλιξη, όπως και άλλα επαγγελματικά έξοδα. Όλα αυτά όμως χρειάζονται από την πλευρά του φορολογούμενου τήρηση αποδείξεων δαπανών και λεπτομερή μελέτη των εντύπων για να βεβαιωθεί για το κατά πόσο μια δαπάνη (εκτός των ευκρινέστατων περιπτώσεων των άλλων φόρων, των τόκων κ.λ.π) είναι όντως εκπιπτόμενη.

Με αυτή τη διαδικασία, και αφού αφαιρεθεί το ποσόν των εκπτώσεων από το δηλούμενο εισόδημα (το συνολικό εισόδημα), καθορίζει το φορολογητέο εισόδημα. Σχετικοί πίνακες καθορίζουν το ύψος του φόρου, το οποίο εγγράφεται στη δήλωση, ενώ άλλη εγγραφή δείχνει τους ήδη καταβληθέντες ή παρακρατηθέντες φόρους, και η διαφορά τους καθορίζει το αν οφείλεται φόρος, ή αν πρόκειται να επιστραφεί.

Το σημαντικό είναι ότι στις ΗΠΑ χρησιμοποιείται το φορολογικό

σύστημα ως εργαλείο ελέγχου, κατεύθυνσης και καθορισμού συμπεριφορών, και όχι απλώς, ως εισπρακτικός μηχανισμός χρηματοδότησης του προϋπολογισμού. Η συνειδητοποίηση αυτής της σημασίας και της δύναμης (θετικής ή καταστρεπτικής για την οικονομία και την κοινωνική δικαιοσύνη) του φορολογικού συστήματος θα ήταν ένα χρήσιμο μέτρο τόσο για τον όποιο υπουργό Οικονομικών, όσο και για όλους τους άλλους για να εκτιμήσουν τα ουσιαστικά αποτελέσματα μιας πολιτικής του υπουργείου αυτού.

Λάδη σε όλη αυτή τη διαδικασία μπορεί να γίνουν. Καλόπιστα λάδη και αυτά τα λάδη θα επιδιωχτεί να λυθούν με αλληλογραφία και τηλεφωνήματα. Ο έλεγχος των φορολογικών δηλώσεων συνίσταται κατ'αρχήν στο άνοιγμα του φακέλου που εδόθη ταχυδρομικά και στην αριθμητική επαλήθευση της κάθε δήλωσης. Ο ελεγκτής θα επαληθεύσει αν τα δηλωμένα ποσά έχουν υπολογιστεί σωστά. Ένα χαρακτηριστικό στοιχείο είναι ότι δεν υποβάλλονται οι αποδείξεις δαπανών που καταχωρίζονται και υπολογίζονται σαν φορολογικές εκπτώσεις. Ο φορολογούμενος θεωρείται έντιμο πρόσωπο (τεκμήριο αθωότητας) και είναι υποχρεωμένος να τηρεί τα αποδεικτικά του στοιχεία μέχρι τρία χρόνια (μετά μπορεί να τα καταστρέψει) ώστε να τα επιδείξει στην περίπτωση που επιλέγει για δειγματοληπτικό έλεγχο. Η επιλογή για δειγματοληπτικό έλεγχο γίνεται με κάποια κριτήρια που έχουν απόρρητο χαρακτήρα, και στηρίζεται σε εφαρμογές προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών. Αν ο φορολογούμενος κληθεί για έλεγχο της δήλωσής του, αυτό δεν σημαίνει ότι θεωρείται ύποπτος. Απλώς θα προσκομίσει τις αποδείξεις σε ένας φορολογικό ελεγκτή και εφόσον όλα τα στοιχεία του είναι πλήρη, η υπόθεση θα κλείσει με μια επιστολή με την οποία θα του γνωρίζουν ότι ο έλεγχος τον βρήκε εντάξει. Η

καθ'ημάς επιμονή υποβολής όλων των αποδείξεων και διενέργειας ελέγχου ουσιαστικά σε όλους τους πολίτες, το μόνο που επιτυγχάνει είναι να εξουδετερώνει την αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα του ελληνικού φορολογικού συστήματος, να καταπονεί τον πολίτη και να γεννά τριτοκοσμικές καταστάσεις.

Είναι μύθος ότι στο αμερικάνικο φορολογικό σύστημα ελέγχονται όλοι και ότι διασταυρώνονται όλες οι αποδείξεις. Ενα σύστημα ποτέ δεν λειτουργεί με έλεγχο όλων των στοιχείων, για τον ίδιο λόγο που δεν ελέγχονται εξονυχιστικά όλοι οι αφικνούμενοι επιβάτες στα αεροδρόμια, ή η ταχύτητα όλων των αυτοκινήτων στους δρόμους. Κάτι τέτοιο ίσως θα προκαλούσε ασφυξία και θα ακύρωνε τη λειτουργία του ίδιου του συστήματος.

Στην πληρωμή των φόρων όμως ούτε οι Αμερικάνοι τρέχουν ομόθυμα, ομόγυχα και πανευτυχείς να πληρώσουν τους φόρους.

Ας θυμηθούμε ότι η αμερικανική επανάσταση έγινε από μίσος στην βρετανική φορολογία. Οι Αμερικάνοι έχουν βαθιές τις καταβολές μίσους για κάθε φορολογία, τη θεωρούν νόμιμη κλοπή εισοδήματος που τους ανήκει, και δεν θα παύουν με κάθε τρόπο να επιθυμούν, είτε να περιοριστεί, είτε και να εξαλειφθεί εντελώς.

Ομως παρ'όλα αυτά δεν γάχνουν μετά μανίας να εντοπίσουν την κάθε δυνατή φοροαπαλλαγή. Είτε τους φαίνεται γενικά χρονοβόρο, είτε ανέντιμο. Και, όταν φθάνει η στιγμή, πληρώνουν τους φόρους με μια ορισμένη πικρή υπερφάνεια. Είναι ως καθήκον των πολιτών, έστω και αν δεν συμφωνούν με οτιδήποτε κάνει η κυβέρνηση.

Το απλό και πιο σημαντικό χαρακτηριστικό του φορολογικού τους

συστήματος είναι ότι οδηγεί και εμπνέει μια πλατιά συμβιβαστικότητα. Η Υπηρεσία Εγχώριου Εισοδήματος (IRS) υπολογίζει πόσος φόρος εισοδήματος πληρώνεται εθελοντικά. Η τελευταία εκτίμηση είναι 83% με 85%. Παρ'όλο που το υπόλοιπο είναι ένα σημαντικό ποσό (110 w 127δισ. δολάρια το 1992), ένα μεγάλο μέρος του - και ίσως το μισό του μεταξύ ατόμων- συνιστάται σε μικρά ποσά αδήλωτων εισοδημάτων από ανθρώπους που πήραν μετρητά για μικροδουλειές στην υπόγεια οικονομία. Υπάρχουν και στην Αμερική όπως στην Ελλάδα μερικές τεράστιες απάτες, αλλά η φοροδιαφυγή δεν έχει γίνει ακόμα εθνικό άδλημα.

Η λαϊκή πεποίθηση που έχουν οι Αμερικάνοι ότι οι περισσότεροι από αυτούς πληρώνουν ότι οφείλουν και πως το σύστημα, παρά τα ελαττώματά του, είναι γενικά "δίκαιο" είναι ένα σημαντικό κομμάτι της κοινωνικής τους μηχανής.

Επίσης, το συνολικό διοικητικό κόστος παραμένει μικρό. Ο προϋπολογισμός της IRIS είναι 7,4 δισ. δολ. που είναι γύρω στο 0,6% του 1,2 τρισεκατομμυρίου των ομοσπονδιακών φόρων. Ο οικονομολόγος Τζόελ Σλέμρουτ από το Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν υπολογίζει ότι ο μέσος φορολογούμενος ξοδεύει 27 ώρες το χρόνο για φορολογικά θέματα. Υπολογίζοντας την ώρα αυτή και μετρώντας τις πληρωμές σε όσους προετοιμάζουν τους φόρους - που κάνουν περίπου το ήμισυ της δουλειάς-, ο Σλέμρουτ βρίσκει ότι το κόστος για το ίδιο το φορολογικό σύστημα που πληρώνουν οι Αμερικάνοι είναι γύρω στο 5% με 7% του συνολικού φόρου. Εκτός από την πολιτειακή συνείδηση, το σύστημα δουλεύει ακόμα για τρεις λόγους.

Πρώτος, φορολογική απόκρυψη ή έλεγχος. Η IRS δίκαια κατηγορείται ότι παρακολουθεί τα εισοδήματα των ανθρώπων και ότι τους φοβίζει πως αν

αποκρύβουν εισόδημα οι ένοχοι θα εντοπιστούν. Τα περισσότερα αποδεικτικά για τους μισθούς, τις αμοιβές, τους τόκους, τα μερίσματα και τις πληρωμές στέλνονται αυτόματα στην IRS, όπου διασταυρώνονται με τους φόρους εισοδήματος. Η υπηρεσία ελέγχει πάνω από 1 δις από αυτά τα αποδεικτικά ετησίως, χωρίς να λογαριάσουμε τα 117 εκατομμύρια ατομικές δηλώσεις.

Δεύτερον, ένα σχετικό χαμηλό φορολογικό βάρος. Όταν οι φόροι είναι υψηλοί, τα άτομα και οι εταιρείες έχουν περισσότερους λόγους να φοροδιαφεύγουν. Το 1992, οι αμερικανικοί φόροι σε όσα τα επίπεδα (ομοσπονδιακό, πολιτειακό και τοπικό) αποτελούσαν το 30% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, που είναι - χονδρικά - το εθνικό τους εισόδημα.

Τρίτον, η προοδευτικότητα των φόρων. Οι πιο πλούσιοι δηλαδή να πληρώνουν περισσότερο φόρο. Αυτό καθιστά το όλο σύστημα πιο αποδεκτό. Το 1993, το πιο πλούσιο 1% των φορολογούμενων (αυτοί των οποίων το εισόδημα υπερέβαινε τις 200.000 δολάρια) πλήρωσαν σχεδόν 200 δις. δολ. σε ομοσπονδιακούς φόρους εισοδήματος, κύκλου εργασιών, κατανάλωσης και ακίνητης περιουσίας, δηλαδή στο ένα πέμπτο του συνόλου. Το επόμενο 4% των πλουσίων φορολογούμενων (με εισόδημα μεταξύ 100.000 και 200.000 δολαρίων) πλήρωσε το 15% του συνόλου των φόρων. Με άλλα λόγια το πιο πλούσιο 5% έδωσε το 35% των φόρων.

12.2 Η Ιταλία διδάσκει πως διώκεται η φοροδιαφυγή

Η Ιταλία έχει εγκαταλείψει τις παραδοσιακές και αναποτελεσματικές μεθόδους αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής και έχει εφαρμόσει τον "κομπιούτερ" ήδη από το 1993. Εφαρμόζει αντικειμενικά κριτήρια στον

προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος και των κερδών διαφόρων κατηγοριών ελευθέρων επαγγελματιών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Τα στοιχεία μαζί με το σχετικό πρόγραμμα επεξεργασίας τους μπαίνουν στον κομπιούτερ του υπουργείου Οικονομικών. Το πάτημα ενός κουμπιού βγάζει το φορολογητέο εισόδημα 6,1 εκατομμυρίων ελευθέρων επαγγελματιών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Η κυβέρνηση εκτιμά ότι το 1993, πρώτο χρόνο εφαρμογής του νέου συστήματος το φορολογητέο εισόδημα των εκατομμυρίων Ιταλών που φοροδιαφεύγουν θα διπλασιαστεί. Με την αντικειμενικοποίηση του φορολογητέου εισοδήματος προκύπτει ένας ελάχιστος φόρος, από τον οποίο είναι πρακτικά αδύνατον να ξεφύγουν οι ιταλοί ελεύθεροι επαγγελματίες ή μικρομεσαίοι.

Η προσφυγή στον κεντρικό "κομπιούτερ" έγινε για να εξουδετερωθούν πρακτικές που θυμίζουν Ελλάδα. (πριν την αντικειμενικοποίηση και στην Ελλάδα).

Πρώτον, η φοροδιαφυγή των ελευθέρων επαγγελματιών και των μικρομεσαίων είχε πάρει διαστάσεις κοινωνικής μάστιγας. 35% των αυτοαπασχολούμενων δηλώνουν, με βάση τη φορολογική τους δήλωση, πάμπτωχοι. Εμφανίζουν ετήσια φορολογητέο εισόδημα κατώτερο του εκατομμυρίου. Πρέπει να σημειωθεί ότι μόνο το 3,6% των μισθωτών κάνουν τόσο χαμηλή φορολογική δήλωση. Το υπουργείο Οικονομικών, για να προετοιμάσει το έδαφος για την επιβολή του ελάχιστου φόρου, έδωσε στη δημοσιότητα τα αποτελέσματα δειγματοληπτικού φορολογικού ελέγχου που έγινε σε 62.000 αυτοαπασχολούμενους. Ο έλεγχος απέδειξε ότι το 90% δεν δήλωνε σημαντικό ποσοστό του φορολογητέου του εισοδήματος.

Δεύτερον, δεν υπήρχε μηχανισμός αποτελεσματικής πάταξης της

φοροδιαφυγής. Οι εξορμήσεις των εφοριακών δεν ενισχύουν τόσο το δημόσιο ταμείο, όσο την τσέπη τους. Η διαφθορά του ιταλικού δημοσίου στεκόταν εμπόδιο στην πάταξη ή έστω και τον περιορισμό της φοροδιαφυγής. Η Ιταλία συγκλονιζόταν από οικονομικά πολιτικά σκάνδαλα, στα οποία εμπλέκονταν και στελέχη όλων των κομμάτων. Σε αυτές τις συνθήκες δεν μπορούσε να γίνει σοβαρά λόγος για κάθαρση στις υπηρεσίες της εφορίας για αυτό και το κράτος τότε προσέτρεξε στον αντικειμενικό προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος και του "Κομπιούτερ".

Οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι μικρομεσαίοι έκαναν εκδηλώσεις διαμαρτυρίας για να επιτύχουν την κατάργηση του ελάχιστου φόρου χωρίς όμως να καταφέρουν τίποτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΛΥΤΕΡΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Ενώ ο κύριος όγκος των φορολογικών δηλώσεων φυσικών προσώπων έχει ήδη υποβληθεί για το οικονομικό έτος 1995. Οι αντιδράσεις στο φορολογικό σύστημα το οποίο αρχίζει φέτος, δεν φαίνεται να μειώνονται.

Απεναντίας, μεγεθύνονται και σχεδιάζονται πανελλαδικές κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας, οι οποίες δεν αποκλείουν καμιά μορφή εκδήλωσής τους.

Είναι φανερό ότι το κράτος βρίσκεται κάτω από μια ισχυρή πίεση και παρά τις σαφείς και αμετάθετες τοποθετήσεις της, κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι το επόμενο διάστημα πολλά μπορεί να αλλάξουν.

Υπό μια ιδιόμορφη πίεση βρίσκονται και τα κόμματα της αντιπολίτευσης τα οποία έχουν υπερφαλαγγιστεί από τους ίδιους τους οπαδούς τους και ρυμολκούμενα μέσα στις ευρείες αντιδράσεις τους, επιχειρούν με ασαφή αντικυβερνητικό λόγο και θέσεις να αποσπάσουν πολιτικά οφέλη.

Η σύγκρουση για το πως σε συνθήκες οικονομικής κρίσης σε μια υπερχρεωμένη χώρα, θα διανεμηθεί το φορολογικό βάρος, τώρα μόλις

αρχίζει. Μπορεί να γίνουν ήδη και οι πρώτες παρατηρήσεις.

Το κράτος φαίνεται ότι ορίζοντας τη φορολογική του πολιτική, θεωρούσε ότι παραμένει, πάντοτε στο δημοσιονομικό ζήτημα, στην πραγματικότητα όμως έθετε θέμα, ευθέως στην υπάρχουσα διανομή εισοδήματος.

Αυτό ουσιαστικά θέτουν σήμερα οι αντιδράσεις και για αυτό όλα όσα λέει το κράτος για την υποχρέωση να πληρώνουν όλοι φόρο κ.τ.λ τα θεωρούν απλές ηθικολογίες.

Η απόσταση ανάμεσα σε ότι το κράτος θεωρεί απλή υποχρέωση και ότι τα μικρομεσαία στρώματα θεωρούν αφαίρεση εισοδήματος, είναι εξαιρετικά μεγάλη.

Αυτό συμβαίνει μια περίοδο κατά την οποία η ύφεση έχει περιορίσει την οικονομική δραστηριότητα και στο περιβάλλον σειράς περιοριστικών μέτρων, έχει διαμορφωθεί κλίμα έντονης ανασφάλειας και αβεβαιότητας των μικρομεσαίων στρωμάτων.

Το κράτος ή σωστότερα όσοι σχεδιάζουν την κυβερνητική τακτική αυτή τη στιγμή, επείγονται να μπουν μπροστά όλα αυτά τα μέτρα αυτό το έτος, διότι το επόμενο θα εντείνεται ήδη η λειτουργία του πολιτικού κύκλου και τότε τίποτε δεν μπορεί να γίνει. Αυτό προκαλεί αφ'ενός την υπερφόρτωση του τρέχοντος έτους με μέτρα τα οποία θα μπορούσαν να ληφθούν σταδιακά, αφ'ετέρου οδηγεί στην ανελαστικότητα της κυβερνητικής στάσης.

Για παράδειγμα, η εκκίνηση του συστήματος και για τους αγρότες από φέτος, μπορούσε να μην υπάρχει, η εντατική χρησιμοποίηση της φορολόγησης των εισοδημάτων τους, από επιδοτήσεις και η επιμονή στο να κόβονται παραστατικά για όλα τα φορτία αγροτικών προϊόντων, τα οποία διακινούνται, αρκούσε εφ'όσον η φορολόγηση των γεωργικών εισοδημάτων δεν φαίνεται με το νέο σύστημα να δημιουργεί έσοδα.

Ενας μικρότερος ετεροχρονισμός, μπορούσε να υπάρξει και στη δήλωση της ακίνητης περιουσίας.

Ανελαστικότητα στη στάση της Κυβέρνησης, εμφανίζεται και εξαιτίας του κλίματος, το οποίο δημιούργησαν και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης - πέρα από τις υπερβολές, δεν έλειψαν και οι ανακρίβειες του τύπου π.χ. ότι οι νέοι δικηγόροι πληρώνουν αμέσως, ενώ για αυτούς τα αντικειμενικά κριτήρια δεν ισχύουν τα πρώτα πέντε χρόνια - αλλά και οι επαγγελματικές οργανώσεις.

Ο λόγος τελικά της Κυβέρνησης, δεν είναι τελικά πολιτικός.

Για παράδειγμα μια σαφής τοποθέτηση ότι αυτό το σύστημα είναι μεταβατικό έως ότου διαμορφωθούν όρια για προσδιορισμό του προσωπικού εισοδήματος, η Κυβέρνηση φοβάται ότι θα ερμηνευθεί ως άτακτη υποχώρηση.

Η δημιουργία από τώρα της Επιτροπής, που θα εξετάσει το νέο σύστημα υπό το φως των φορολογικών δηλώσεων για να είναι

σωστότερο το ίδιο σύστημα του χρόνου, φοβούνται ότι θα νοθεύσει την κυβερνητική στάση.

Όσο για το δικαίωμα της ατομικής προσφυγής σε ακραίες περιπτώσεις και ο ταμιακός ακόμη υπολογισμός της ενδεχόμενης υπερφορολόγησης στο επόμενο έτος θεωρείται ως ανατροπή του αντικειμενικού χαρακτήρα του συστήματος.

Οι οργανώσεις των μικρομεσαίων και των επαγγελματιών, δεν αντιπροτείνουν μια άλλη φόρμουλα φορολόγησης του εισοδήματός τους κατά τις κινητοποιήσεις τους προτείνουν ουσιαστικά την επάνοδο του παλαιού καθεστώτος, δηλ. τιμή καταβολή φόρου, δεν υπάρχει ουσιαστικά διάλογος.

Η ελαστικότητα την οποία έχει επιδείξει ως τώρα η Κυβέρνηση στο θέμα το οποίο προέκυψε, είναι μεν μικρή, όμως υπάρχουν ενδείξεις ότι όταν θα ομαλοποιηθεί η κατάσταση, θα είναι μεγαλύτερη.

Εν τούτης το όλο ζήτημα είναι εξαιρετικά δύσκολο: τα αντικειμενικά κριτήρια είναι ένα σύστημα φορολογίας το οποίο παρά τα τρωτά του, είναι σωστό για ένα μεταβατικό διάστημα.

Ταυτόχρονα όμως, τα κοινωνικά στρώματα που αφορά και ως τώρα δεν πληρώνουν το φόρο που πρέπει, ανασύρουν αυτά τα τρωτά του νόμου και τον απορρίπτουν πλήρως.

Είναι άδηλα ακόμη πως θα λυθεί τελικά αυτός ο κόμπος, ο οποίος όπως σημειώσαμε και στην αρχή αφορά την υπάρχουσα διανομή του

εισοδήματος.

Η αλήθεια για τη φορολογία των αγροτών (Ο.Τ. 23 Μαρτίου)

Δεν πρόκειται να πληρώσουν και πάλι ούτε μια δραχμή φόρο οι μικρομεσαίοι αγρότες, οι οποίοι αποτελούν την συντριπτική ή πλειοψηφία των πράγματι ασχολούμενων με τη γεωργία Ελλήνων.

Αλλωστε είναι προβλεπόμενο από τους συσχετισμούς και τα επίπεδα των εισοδημάτων στον αγροτικό τομέα, πως τελικά θα καταβάλουν κάποιο φόρο (ανάλογα με το ύψος εισοδήματος) μόνο το 15% έστω και το 20% των αγροτών (κατά κύριο επάγγελμα αλλά και των μη αγροτών εισοδηματιών που διαφεύγουν, μέχρι σήμερα με διάφορα τερτίπια και προσχήματα).

Οι υπόλοιποι θα απαλλαγούν εφ'όσον ο κλήρος και το αγροτικό εισόδημα στην Ελλάδα είναι μικρό, σε όλες σχεδόν τις καλλιέργειες και παραγωγές (φυτικές και ζωικές) εφ'όσον ο γεωργικός κλήρος στην χώρα μας είναι ο μικρότερος στην Ευρώπη.

Στη Γαλλία, όπου ο κλήρος είναι πολλαπλάσιος του ελληνικού ή κυριαρχεί η ζωική παραγωγή, μόνο το 20% των απασχολούμενων στη γεωργία πληρώνει κάποιο φόρο, οι υπόλοιποι απαλλάσσονται λόγω χαμηλού εισοδήματος, ο περί γεωργικής φορολογίας Νόμος του εφέτος εφαρμόζεται και στη χώρα μας για πρώτη φορά,³ είναι εμπνευσμένος από το γαλλικό σύστημα.

Χωρίς να έχουν δημοσιευτεί από την Κεντρική Επιτροπή

Προσδιορισμού του Αγροτικού Εισοδήματος (αναμένεται μέχρι τέλος Μαρτίου) αλλά με βάση διαδόσεις και ανεύθυνα στοιχεία του κατά καιρούς δημοσιεύουν διάφορες εφημερίδες από τα δήθεν "προσωρινά" στοιχεία που κατάρτισαν οι νομαρχιακές επιτροπές, τα ανεύθυνα κέντρα που υποκινούνται από πολιτικές σκοπιμότητες αγροτών και μη αγροτών, παρακινούν και ντοπάρουν τους πράγματι χαμπλοεισοδηματίες αγρότες για να μην εφαρμοστεί ο νέος νόμος φορολογίας του αγροτικού εισοδήματος.

Τα επιχειρήματα των αγροτών - διαμαρτυρομένων είναι αβάσιμα για τους εξής κυρίως λόγους:

1. Ο νόμος (2214/94) για αντικειμενικά κριτήρια φορολογίας εισοδήματος ή ιδιαίτερα τα άρθρα 6 και 7 που αφορούν στην αγροτική φορολογία υπήφιστηκε στη Βουλή, είχε την κατ'αρχήν αποδοχή της ΠΑΣΕΓΕΣ και ΓΕΣΑΣΕ, των δύο κορυφαίων επαγγελματικών οργανώσεων των αγροτών, αλλά και τη γενική συγκατάθεση των κομμάτων, εφόσον κανείς δεν μπορούσε να αρνηθεί ότι οι μέχρι σήμερα απαλλασσόμενοι από φόρο αγρότες (παρά τη έναρξη του Ν.Δ. 3323/1995) θα έπρεπε και αυτοί επιτελούν συνεισφέρουν στο Κρατικό προϋπολογισμό, όπως όλοι οι πολίτες υποχρεώνονται από το Σύνταγμα.

2. Ο Νόμος αυτός καθορίζει με πλήρη σαφήνεια και λεπτομέρεια ποιο καθαρό γεωργικό εισόδημα φορολογείται, πως εξειδικεύεται η αντικειμενική μέθοδος προσδιορισμού του καθαρού αγροτικού εισοδήματος, ποιοι δεκάδες παράγοντες, υπολογισμοί και διαδικασίες λαμβάνονται υπόψη για να καθοριστεί το καθαρό εισόδημα (συνεκτιμώντας δεκάδες στοιχεία, όπως συνολική έκταση, σχήμα, τοπογραφική κατάσταση, παραγωγικότητα προϊόντος και περιοχής σε ετήσιο αποτέλεσμα, χρόνος απασχόλησης, ηλικία, το φύλο, αν η έκταση είναι ιδιοκτησία ή ενοικιαζόμενη, η αξία του κεφαλαίου, των μηχανών, των μονίμων φυτειών, των εγγείων βελτιώσεων κ.λ.π. και γενικά κάθε άλλη λεπτομέρεια αναγκαία για μια αντικειμενική εκτίμηση του καθαρού εισοδήματος).
3. Είναι αλήθεια ότι δεν υποχρεούνται όλοι για την υποβολή φορολογικής δήλωσης, αλλά μόνο οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες, που έχουν εισόδημα άνω του 1.000.000 δρχ. λαμβάνουν επιδοτήσεις άνω των 500.000 δρχ. για προϊόντα φυτικής παραγωγής και άνω των 750.000 δρχ. για προϊόντα ζωικής παραγωγής. Οι αγρότες ή εισοδηματίες που δεν έχουν ως κύριο επάγγελμα τη γεωργία, υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση ανεξάρτητα από το ύψος του καθαρού γεωργικού εισοδήματος.
4. Τα ποσά αυτά μπορούν να αναπροσαρμοστούν με απόφαση του υπουργού Οικονομικών, το ίδιο και το καθαρό εισόδημα κατά προϊόν που το ορίζει κάθε χρόνο η Κεντρική Επιτροπή Αντικειμενικού Προσδιορισμού του Γεωργικού Εισοδήματος, με βάση τις νομαρχιακές επιτροπές προσδιορισμού του γεωργικού εισοδήματος.
5. Στις μικρές ή μεγάλες επιτροπές προσδιορισμού του εισοδήματος

συμμετέχουν εκτός από τους εκπροσώπους του υπουργείου Οικονομικών και εκπρόσωποι της ΠΑΣΕΓΕΣ του Γεωργικού πανεπιστημίου της Αγροτικής Τράπεζας, του υπουργείου Γεωργίας κ.λ.π.

6. Οι φορολογούμενοι έχουν δικαίωμα να υποβάλλουν ένσταση αν δεν συμφωνούν με την επιβληθείσα, φορολογία, προσκομίζοντας αδιάσειστα στοιχεία, περί του αντιθέτου.
7. Οι φορολογούμενοι αγρότες απαλλάσσονται και εκπίπτει από το δηλούμενο ποσό: το ποσό για εκμίσθωση της γεωργικής γης, το 25% ενός καινούριου πάγιου εξοπλισμού, ένα εφ'άπαξ ποσό 500.000 δρχ. ενώ για τους νέους αγρότες εκπίπτει ποσό 725.000 δρχ. οι ζημιές που υπέστησαν άλλες δαπάνες από εξαιρετικούς λόγους.
8. Τέλος, ακόμη δεν έχουν δημοσιευθεί Πίνακες, κατά Νομό, διαμέρισμα ή περιοχή, για τα 130 γεωργικά προϊόντα. Αλλά και από όσα κατά καιρούς, δήθεν στοιχεία νομαρχιακών επιτροπών, έχουν δημοσιευθεί και πάλι δεν προκύπτει καμιά βαριά φορολογία του αγροτικού εισοδήματος.

Για σιτηρά π.χ αν έχει 50 στρέμματα, τότε προσδιορίζεται ένα εισόδημα 250.000δρχ. ή αν έχει 100 στρέμματα το εισόδημα κυμαίνεται μεταξύ 400.000 και 520.000 δρχ. δηλ. μηδαμινό και απαλασσόμενο.

Για καπνό θα μπορεί να φθάσει το εισόδημα από 500.000 μέχρι 1,4 εκατ.δρχ. (με υπολογισμό μέσης έκτασης καλλιέργειας τα 10 στρέμματα), δηλ. με τις απαλλαγές και τις άλλες δαπάνες δεν πρόκειται να πληρώσει φόρο, εκτός και αν έχει και άλλα εισοδήματα από άλλες καλλιέργειες ή υπηρεσίες οπότε και πάλι είναι αμφίβολο αν θα του υπολογιστεί ένας κάποιος (μικρός) φόρος.

Ετσι, λοιπόν, αντικειμενικά, με τα αντικειμενικά κριτήρια, θα πληρώσουν δίκαια (και πολύ κάτω από ότι θα έπρεπε να πληρώσουν όπως συμβαίνει με τα άλλα μη γεωργικά επαγγέλματα) πολλοί λίγοι αγρότες.

Συμπέρασμα: Η φορολόγηση του αγροτικού εισοδήματος είναι εκ των πραγμάτων επιβεβλημένη, είναι σωστή και δίκαιη, οι φορολογούμενοι έχουν δικαίωμα ένστασης και βρίσκεται πολύ μακριά από ότι εφαρμόζεται σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπου η επιβάρυνση των αγροτών από φορολογία, συμμετοχή σε συνεταιρισμούς, Γεωργικά Επιμελητήρια, επαγγελματικούς φορείς κ.λ.π είναι πολύ μεγαλύτερη της από φέτος εφαρμοζόμενης και στην Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14

Το 1997 θα έχουμε σύγχρονο φορολογικό σύστημα!

Το Υπουργείο Οικονομικών στη μακρόχρονη πορεία μηχανογράφησης και εκσυγχρονισμού των κεντρικών υπηρεσιών και των εφοριών για πρώτη φορά αποκτά ένα ολοκληρωμένο Πληροφοριακά Σύστημα Φορολογίας με την επωνυμία TAXIS. Το σύστημα αυτό, απέβλεπε στον εκσυγχρονισμό του φορολογικού συστήματος, με την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής που μόνο ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο σύστημα πληροφορικής μπορεί να επιτύχει. Και αυτό γιατί ένα φορολογικό σύστημα για να αποδώσει τα επιθυμητά αποτελέσματα θα πρέπει να υποστηρίζεται και από ένα σύγχρονο και ολοκληρωμένο σύστημα πληροφορικής.

Το έργο της μηχανογράφησης του υπουργείου Οικονομικών και κυρίως των εφοριών ξεκίνησε πριν από τρία χρόνια χωρίς συγκεκριμένη μελέτη των αναγκών και προδιαγραφής των στόχων. Ο διαγωνισμός που προκηρύχθηκε αφορούσε την προμήθεια περιφερειακού εξοπλισμού σε 134 εφορίες (Δ.Ο.Υ.) με την δημιουργία τοπικών δικτύων. Οι αρχικές εφαρμογές του συστήματος περιλάμβαναν ένα σύστημα Μητρώου φορολογούμενων, ένα πληροφοριακό σύστημα οφειλετών, συμπληρωματικές δηλώσεις και τον αυτόματο προσδιορισμό ακινήτων (Α.Π.Α.)

Το όλο έργο στην πορεία γνώρισε πολλές καθυστερήσεις λόγω μεταβολής του όγκου της δουλειάς, ακριβώς επειδή έλειπε η στρατηγική και προσανατολισμός και υπήρχε άγνοια των πραγματικών αναγκών από την πλευρά Δημοσίου.

Το έργο λειτουργεί σήμερα σε όλες τις εφορίες, σε τοπικό όμως επίπεδο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι έχουν αξιοποιηθεί όλες οι δυνατότητες του. Ο

αυτόματος προορισμοσ ακινήτων δεν υλοποιήθηκε, ενώ παραμείνει άλυτο το πρόβλημα της μοναδικότητας του Αριθμού Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) και της διασταύρωσης στοιχείων.

Τον Μάιο του 1993 υπογράφηκε σύμβαση μεταξύ του υπουργείου Οικονομικών και της ένωσης των εταιρειών που αποτελείται από την ελληνική Intrasoft Α.Ε. και την Ιταλική Sogei με στόχο την εκτέλεση του έργου "Μελέτη - Σχεδιασμός - Υλοποίηση των Εφαρμογών του Συστήματος Πληροφορικής για την εξυπηρέτηση και την υποστήριξη του Φορολογικού Συστήματος της Ελλάδος". Το έργο περιλαμβάνει την κατάρτιση του κύριου Στρατηγικού Πλάνου Πληροφορικής του υπουργείου Οικονομικών και την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Φορολογίας (TAXIS) το οποίο καλύπτει: μητρώο φορολογούμενων, φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων, φορολογία κεφαλαίου, ΦΠΑ, παρακολούθηση οφειλετών, λογιστική εσόδων και εξόδων ΔΟΥ, διασταύρωση πληροφοριών και φορολογική εικόνα φορολογούμενου.

Το κύριο Στρατηγικό Πλάνο, αναλύοντας την υπάρχουσα κατάσταση, εντοπίζει γενικά προβλήματα τα οποία κατά σειρά είναι: Η αποσπασματική διεκπεραίωση των φορολογικών υποθέσεων γιατί έτσι είναι προσανατολισμένο το φορολογικό σύστημα. Η ελλιπής εισαγωγή στοιχείων σε μαγνητικά μέσα, ενώ δεν υπάρχει ενιαίο, συνεπές και αξιόπιστο μητρώο φορολογούμενων. Επίσης, η έκδοση των πιστοποιητικών (π.χ. φορολογικής ενημερότητας) λόγω του μεγάλου αριθμού και της έλλειψης ή της μη διαθεσιμότητας φορολογικών στοιχείων δημιουργεί τεράστια προβλήματα εξυπηρέτησης στο κοινό αλλά και αυξάνει σημαντικά το φορτίο εργασίας στις Δ.Ο.Υ. Τέλος, η φορολογική νομοθεσία είναι

διάσπαρτη και ο ρυθμός τροποποίηση της είναι μεγάλος με αποτέλεσμα τη μη έγκαιρη ενημέρωση των Δ.Ο.Υ. και των κεντρικών υπηρεσιών για τις αλλαγές που επέρχονται.

Όσο αφορά τα ειδικά προβλήματα σε επίπεδο φορολογιών το Στρατηγικό Πλάνο για τον φόρο εισοδήματος εντοπίζει ότι η παραβολή των δηλώσεων αποτελεί πολύ χρονοβόρα διαδικασία και ηλεκτρονική επεξεργασία των πληροφοριών που συλλέγονται περιορίζεται μόνο στην εκκαθάριση. Για τον Φ.Π.Α. (Φόρος Προστιθέμενης Αξίας) παρατηρείται ανεπάρκεια στη μηχανογραφική υποστήριξη αν και αποτελεί την σημαντικότερη πηγή φορολογικών εσόδων, ενώ η διαδικασία ελέγχου των δηλώσεων είναι ελλιπέστατη. Η φορολογία κεφαλαίου αποτελεί την πλέον σύνθετη φορολογία αλλά οι δηλώσεις της επεξεργάζονται εξ'ολοκλήρου χειρόγραφα με αποτέλεσμα την παντελή έλλειψη διασταύρωσης και ελέγχου στοιχείων και οι υποθέσεις της μένουν σεκκρεμότητα για αρκετό χρονικό διάστημα. Εδώ θα πρέπει να προστεθούν και τα οργανωτικά και διαχειριστικά προβλήματα που με τη σειρά τους καθιστούν δυσλειτουργικό το φορολογικό σύστημα και στις διαδικασίες του.

Από τα βασικά χαρακτηριστικά του συστήματος TAXIS το οποίο συνεργάζεται με τα άλλα συστήματα του Υπουργείου Οικονομικών είναι η μοναδικότητα στο ΑΦΜ με την εξασφάλιση ενός ΑΦΜ για κάθε φορολογούμενο, ή πλήρης διασταύρωση στοιχείων επίσης για κάθε φορολογούμενο μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή καθώς επίσης και η εξυπηρέτηση των συναλλασσόμενων από κάθε ΔΟΥ για μεγάλο πλήθος περιπτώσεων, όπως πιστοποιητικά φορολογικής ενημερότητας.

Το νέο σύστημα θα καλύπτει μηχανογραφικά όλες τις λειτουργίες που

εκτελούνται σε μια Δ.Ο.Υ. καθώς και στις κεντρικές υπηρεσίες (υπουργείου Οικονομικών) μ'ένα δίκτυο γεωγραφικά κατανεμημένων ηλεκτρονικών υπολογιστών που θα συνδέει όλες τις Δ.Ο.Υ. και τις κεντρικές υπηρεσίες.

Το Υπουργείο Οικονομικών, σύμφωνα με τις προβλέψεις, θα είναι σε θέση να λειτουργεί με το νέο σύστημα από το 1997. Όμως για να μπορέσει το έργο να υλοποιηθεί και να μην αιωρείται στο κενό όπως μας έχει συνηθίσει το Δημόσιο στα μεγάλα έργα πληροφορικής απαιτούνται μια σειρά από προϋποθέσεις ανάμεσα στις οποίες είναι μεταξύ άλλων: Αρχικά ο σχεδιασμός και η υλοποίηση μιας οργανωτικής διαδικασίας για τον χειρισμό του Α. Φ. Μ. Στη συνέχεια η ουσιαστική συμμετοχή των χρηστών στην ανάπτυξη του έργου και η αναγγελία της πλατφόρμας ανάπτυξης εντός επτά μηνών από την αποδοχή του Στρατηγικού Σχεδιασμού.

Ακολουθεί η εγκατάσταση του εξοπλισμού, του λογισμικού συστήματος και του δικτύου σε εννέα μήνες από την αναγγελία της πλατφόρμας. Χρειάζεται επίσης η επιλογή των χρηστών, εκπαιδευτικών, η σωστή εκπαίδευση των χρηστών και ετοιμότητα του ΚΕΠΥΟ (Κέντρο Πληροφορικής του Υπουργείου Οικονομικών) να συντηρήσει και να λειτουργήσει το σύστημα. Τέλος, η δημιουργία νέων διαδικασιών και η υλοποίησή τους με τέτοιο τρόπο που οι νέες εφαρμογές και η κανονική διαχειριστική εργασία όλων των οργανωτικών μονάδων του υπουργείου Οικονομικών ν'αποτελούν ένα ολοκληρωμένο σύστημα και φυσικά η πολιτική βούληση.

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου είναι περίπου 20 δις. δρχ. και έχει ενταχθεί στο πακέτο Ντελόρ II.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15

15.1 Άρθρο 1

Αντικείμενο Κώδικα βιβλίων και στοιχείων

Με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού ορίζονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των επιτηδευματιών, σχετικά με την τήρηση των βιβλίων και την έκδοση των στοιχείων, για να την εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων.

15.2. Άρθρο 2

Υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίων και στοιχείων.

1. Κάθε ημεδαπό ή αλλοδαπό φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κοινωνία του Αστικού Κώδικα ή αστική εταιρεία ή ένωση προσώπων, που ασκεί δραστηριότητα στην ελληνική επικράτεια και αποβλέπει στην απόκτηση εισοδήματος από εμπορική ή βιομηχανική ή βιοτεχνική ή γεωργική επιχείρηση ή από ελεύθερο επάγγελμα ή από οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση, αναφερόμενο στο εξής με τον ορο «επιτηδευματίας», τηρεί, εκδίδει, παρέχει, ζητά, λαμβάνει, υποβάλλει, διαφυλάσσει τα βιβλία, τα στοιχεία, τις καταστάσεις και κάθε άλλο μέσο σχετικό με την τήρηση βιβλίων και την έκδοση στοιχείων που ορίζονται από τον Κώδικα αυτό, κατά περίπτωση.

2. Τις υποχρεώσεις της προηγούμενης παραγράφου έχει και η κοινοπραξία επιτηδευματιών, που θεωρείται επιτηδευματίας για την εφαρμογή των διατάξεων του Κώδικα αυτού εφόσον έχει ορισμένη επαγγελματική διεύθυνση, αποβλέπει στη διενέργεια συγκεκριμένης πράξης, αποδεικνύεται με έγγραφη συμφωνία, που κατατίθεται στην αρμόδια Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ) πριν από την έναρξη των

εργασιών της και τα μέλη της είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα που το καθένα ασκεί δική του επιχείρηση ή ελευθέριο επάγγελμα ή είναι ομόρρυθμο μέλος διαφορετικής ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας.

Η προϋπόθεση της διενέργεια συγκεκριμένης πράξης δεν απαιτείται προκειμένου για κοινοπραξία επιτηδευματιών που έχει ως αντικείμενο εργασιών την αποκλειστικά εκτός της χώρας πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών ή προβολή και προώθηση ελληνικών προϊόντων με οποιοδήποτε τρόπο.

3. Το Δημόσιο και κάθε άλλο νομικό πρόσωπο μη επιτηδευματίας οι επιτροπές και οι ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, οι ξένες αποστολές και οι διεθνείς οργανισμοί, υποχρεούνται μόνο στην έκδοση, υποβολή και διαφύλαξη των στοιχείων που ορίζονται ρητά από τον Κώδικα αυτό. Τα πρόσωπα αυτά εκτός από το Δημόσιο, όταν ενεργούν πράξεις παράδοσης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών που υπάγονται στο Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) , θεωρούνται επιτηδευματίες μόνο για τη δραστηριότητά τους αυτή και έχουν τις υποχρεώσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού.

4. Δεν υποχρεούνται στην τήρηση των βιβλίων και στην έκδοση των στοιχείων του Κώδικα αυτού, με εξαίρεση το ημερολόγιο μεταφοράς και το δελτίο αποστολής της παραγράφου 2 του άρθρου 11, οι αγρότες και οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις που ορίζονται από τα άρθρα 33 και 34 του Ν. 1642/1986 για την εφαρμογή του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΕΚ Α. 125), εφόσον δεν έχουν ενταχθεί στο κανονικό καθεστώς του νόμου αυτού.

5. Απαλλάσσονται από την υποχρέωση της τήρησης των βιβλίων του Κώδικα αυτού και της έκδοσης των αποδείξεων λιανική πώλησης αγαθών και παροχής υπηρεσιών οι επιτηδευματίες φυσικά πρόσωπα, που πραγματοποίησαν κατά την προηγούμενη ετήσια διαχειριστική περίοδο

ακαθάριστα έσοδα μέχρι ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) δρχ. από την πώληση αγαθών ή μέχρι το αυτό ποσό από την πώληση αγαθών και την παροχή υπηρεσιών, εφόσον στην περίπτωση αυτή τα ακαθάριστα έσοδα από την παροχή υπηρεσιών δεν υπερβαίνουν τις πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δρχ. ή μέχρι (500.000) πεντακόσιες χιλιάδες δρχ. από την παροχή υπηρεσιών καθώς και τα φυσικά πρόσωπα που εκμεταλλεύονται φορτηγά πλοία του Ν. 27/75 (ΦΕΚ Α! 77), των οποίων η συνολική χωρητικότητα δεν υπερβαίνει τους πεντακόσιους (500) κόρους.

Οι διατάξεις της παραγράφου αυτής δεν εφαρμόζονται επί ελευθέρων επαγγελματιών, ως και επί επιτηδευματιών που πραγματοποιούν ακαθάριστα έσοδα από Χονδρικές πωλήσεις, κατά ποσοστό τουλάχιστον εξήντα στα εκατό (60%) η εξαγωγές ανεξάρτητα από ποσοστό.

6. Τα βιβλία και τα στοιχεία του Κώδικα αυτού τηρούνται στην Ελληνικής γλώσσα και στο ελληνικά νόμισμα, εκτός αν έχει νομίμως επιτραπεί η τήρηση αυτών κατ'άλλον τρόπο.

Τα στοιχεία που εκδίδονται για συναλλαγές με το εξωτερικό επιτρέπεται να διατυπώνονται σε ξένη γλώσσα και να αναγράφεται σ'αυτά το ξένο νόμισμα στο οποίο γίνεται η συναλλαγή.

15.3. Ποιοι υποχρεούνται να υποβάλλουν δηλώσεις εισοδήματος

1. Όταν το ετήσιο πραγματικό ή τεκμαρτό εισόδημα είναι άνω των 400.00 δρχ.
2. Όταν περιλαμβάνεται ζημιά από εμπορικές ή γεωργικές επιχειρήσεις.
3. Όταν το εισόδημα προέρχεται ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ από μισθωτές υπηρεσίες άνω των 800.000 δρχ. ετησίως.

4. Αγρότες με εισόδημα άνω του 1.000.000 δρχ.
5. Κάτοχοι Ε.Ι.Χ, ημιφορτηγού Ι.Χ. (εκτός αγροτικού), μοτοσυκλέττα άνω των 500 κ.ε., κότερου, άκατου, θαλαμγού, αεροσκάφους, jeep, σκάφους αναγυχής, αυτοκινήτου μικτής χρήσης και οι χρήστες μεταφορικών μέσων που ανήκουν στη σύζυγο ή στα προστατευόμενα μέλη ή στις εταιρίες που συμμετέχουν.
6. Οι διατηρούντες ένα ή περισσότερα πρόσωπα ως έμμισθο προσωπικό.
7. Οι ασκούντες ατομική επιχείρηση ή ελεύθερο επάγγελμα.
8. Οι συμμετέχοντες σε προσωπική εταιρεία η Ε.Π.Ε ή κοινοπραξία ή κοινωνία ή αστική εταιρεία που ασκεί επιχείρηση ή επάγγελμα.
9. Οσοι έχουν ακαθάριστο ετήσιο εισόδημα από εκμίσθωση ακινήτου πάνω από 50.000 δρχ.
10. Οσοι αγοράζουν ακίνητα ή ανεγείρουν οικοδομή.
11. Οσοι κατοικούν σε οικοδομή άνω των 150 τ.μ. ή διατηρούν δευτερεύοντα κατοικία.
12. Οι επαγγελματίες αγρότες που επιδοτούνται:
 - α) Άνω των 500.000 δρχ. για προϊόντα φυτική παραγωγής
 - β) Άνω των 750.000 δρχ. για προϊόντα ζωικής παραγωγής
 - γ) Όταν λαμβάνουν καλλιεργητικά δάνεια άνω των 2.000.000 δρχ.
ή όταν το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού στις 31 Δεκεμβρίου υπερβαίνει τα 2.000.000 δρχ.
13. Οι αδειούχοι πλανόδιοι πωλητές αγαθών ή στις λαϊκές αγορές.

14. Οσοι κατέχουν ή καλλιεργούν ορισμένη έκταση γεωργικής γης.
15. Οσοι εισπράττουν επιστρεφόμενο Φ.Π.Α.
16. Οσοι υπερβαίνουν το 25ο έτος της ηλικίας τους και έχουν εισόδημα άνω των 800.000 δρχ. ή από ιδιοκατοίκηση κύρια κατοικίας άνω των 60 τ.μ. ή είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες.
17. Ο πατέρας ή μητέρα όταν έχει τη γονική μέριμνα ανηλίκων παιδιών που φορολογούνται χωριστά.
18. Ο κηδεμόνας ή ο προσωρινός διαχειριστής ή μεσεγγυούχος.
19. Ο επίτροπος ή αντιλήπτορας.
20. Οι κληρονόμοι του φορολογούμενου μέχρι την ημέρα του θανάτου του.

15.4. Πότε οι σύζυγοι υποβάλλουν χωριστή δήλωση.

1. Όταν διακόπτεται ή έγγαμη συμβίωση
2. Όταν ο ένας εκ των δύο είναι σε κατάσταση πτώχευσης.
3. Όταν ο ένας εκ των δύο έχει τεθεί σε δικαστική ή νόμιμη απαγόρευση ή τελεί υπό δικαστική αντίληψη.

Σημείωση. Οποιος προσκληθεί εγγράφως από τον προϊστάμενο της αρμόδιας ΔΟΥ, υποχρεούται να υποβάλλει δήλωση εντός 30 ημερών από την επίδοση της πρόσκλησης.

15.5 Νέα έντυπα εφέτος με την υποβολή της δήλωσης φορολογίας εισοδήματος 1995

Για πρώτη φορά το 1995, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2214/94 θα συνυποβληθούν μαζί με την ετήσια δήλωση και τρία νέα έντυπα δηλώσεων

E-9, E-10, και E-11, που απαιτούνται για να καλύγουν την περιγραφή των ακινήτων που ανήκουν στους φορολογούμενους την 1.1.1991, καθώς και το νέο τρόπο φορολόγησης των κερδών των εμπόρων και των ελεύθερων επαγγελματιών αντίστοιχα.

Ειδικότερα:

- Το έντυπο E-9, αποτελεί δήλωση των στοιχείων των ακινήτων του υπόχρεου και της συζύγου του, που υπάρχουν την 1.1.1995, με σχετική περιγραφή (τοποθεσία, είδος ακινήτου, επιφάνεια δέση κλπ.).
- Το έντυπο E-10, υποβάλλουν σε δύο αντίτυπα τα φυσικά πρόσωπα για την ατομική επιχείρηση τους και οι ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρείες, οι κοινωνίες αστικού δικαίου που ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα, οι αστικές κερδοσκοπικές ή μη εταιρείες, οι συμμετοχικές ή αφανείς, καθώς και κοινοπραξίες επιτηδευματιών ορισμένου σκοπού, που δεν τηρούν βιβλία Α και Β κατηγορίας του Κ.Β.Σ.

15.6. Πώς και πότε υποβάλλεται η δήλωση

Η δήλωση υποβάλλεται σε δύο αντίτυπα στον προϊστάμενο της Δημόσιας Οικονομικής υπηρεσίας (Δ.Ο.Υ) προσωπικός από το φορολογούμενο ή από πρόσωπο ειδικά ειδικά εξουσιοδοτημένο γι' αυτό ή στέλνεται ταχυδρομικά με συστημένη επιστολή, μέχρι 2 Μαρτίου 1995.

Κατ' εξαίρεση μπορούν υποβάλουν δήλωση:

1. Ως και τις 12 Μαρτίου 1995, όσοι δηλώνουν και εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες.
2. Ως και τις 15 Απριλίου 1995, όσοι έχουν αποκτήσει:

- α) Κέρδη από επιχειρήσεις που τήρησαν βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. και η διαχειριστική τους περίοδο έληξε μέσα στους μνες Νοέμβριο ή Δεκέμβριο 1994, εκτός αν πρόκειται για εισοδήματα που προέρχονται από εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, των οποίων ο ισολογισμός έχει εγκριθεί μέσα στο 1994 οπότε η δήλωση από τα μέλη της πρέπει να υποβληθεί μέχρι τις 2 Μαρτίου 1995.
- β) Εισοδήματα, τα οποία έχουν προκύψει στην αλλοδαπή.
- γ) Εισοδήματα από αμοιβές ως αξιωματικοί ή κατώτερα πληρώματα εμπορικών πλοίων.
- δ) Εισοδήματα, τα οποία έχουν προκύψει στην ημεδαπή και δεν κατοικούν ούτε διαμένουν σ' αυτή.
- ε) Γεωργικά Εισοδήματα.
- στ) Οι αντιπρόσωποι, οι πράκτορες ασφαλιστικών εταιριών και οι ασφαλειομεσίτες, οι συγγραφείς για τα συγγραφικά τους δικαιώματα, οι πράκτορες και αντιπρόσωποι τραπεζών, καθώς και οι μισθωτοί των οποίων το σύνολο ή ένα τμήμα των αμοιβών τους υπολογίζονται σε ποσοστό πάνω στα κέρδη επιχειρήσεων, εφόσον ο προσδιορισμός του εισοδήματος αυτών των δικαιούχων εξαρτάται από επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας Κ.Β.Σ. των οποίων η διαχειριστική περίοδος έληξε μέσα στους μήνες Νοέμβριο ή Δεκέμβριο του 1994.

15.7 Υπολογισμός και καταβολή της οφειλής

Από την εκκαθάριση της δήλωσης μπορεί να προκύψει υποχρέωση καταβολής (χρεωστικό υπόλοιπο) ή δικαίωμα επιστροφής Χρημάτων

(πιστωτικό υπόλοιπο). το σύνολο της οφειλής καταβάλλεται σε 3 ίσες δόσεις από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του τρίτου και πέμπτου μήνα, αντιστοίχως, από τη βεβαίωση του φόρου.

Αν η συνολική οφειλή είναι μέχρι 30.000 δρχ. για τον ίδιο και τη σύζυγό του αδροιστικά, μπορεί να καταβληθεί μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του μεθεπόμενου μήνα από τη βεβαίωση. Αν για οποιονδήποτε λόγο ο φόρος βεβαιώνεται μετά το μήνα Οκτώβριο του οικείου οικονομικού έτους, καταβάλλεται σε 2 ίσες δόσεις από τις οποίες η πρώτη καταβάλλεται μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του μεθεπόμενου μήνα.

Εάν ο οφειλόμενος, με βάση την εμπρόθεσμη δήλωσή σας, φόρος καταβληθεί εφάπαξ μέσα στην προθεσμία της πρώτης δόσης παρέχεται έκπτωση στο συνολικό ποσό 5%. Εάν ο φόρος βεβαιώνεται μετά το μήνα Οκτώβριο του οικείου οικ. έτους, παρέχεται έκπτωση 3%.

Αν προκύψει πιστωτικό υπόλοιπο αυτό θα επιστραφεί μέσω των Τραπεζών.

Αν το επιστρεφόμενο ποσό προέρχεται από προκαταβολή προηγούμενου έτους ή αν αυτό είναι άνω των 250.000 δρχ., καθώς και αν έχετε οποιαδήποτε οφειλή στο δημόσιο, η επιστροφή των χρημάτων θα καθυστερήσει, γιατί πρέπει να προηγηθούν ορισμένες ενδοϋπηρεσιακές ενέργειες και μετά να δοθεί η σχετική εντολή.

15.8 Διάθεση εντύπων φορολογίας εισοδήματος Φ.Π.Α. και Κ.Β.Σ. Ε.Γ.Κ. 1142744/ΠΟΛ. 1298/95.

Σύμφωνα με απόφαση του υπουργού Οικονομικών, οι ενδιαφερόμενες επαγγελματικές οργανώσεις ή μεμονωμένοι επαγγελματίες (φοροτεχνικά γραφεία, λογιστές κ.λ.π.) μπορούν να υποβάλουν αίτηση στην Υπηρεσία Διαχειριστικής Εντύπων του δημοσίου (Αμφιαράου και Κλεομήδους 8, Αθήνα), για να προμηθεύουν, έναντι συμβολικού ποσού, έντυπα φορολογίας εισοδήματος, Φ.Π.Α. και ΚΒΣ σε αριθμό όχι μικρότερο των 500 ή των 150 προκειμένου για δηλώσεις παρακρατημένου φόρου, για την εξυπηρέτηση των φορολογούμενων.

Το κείμενο της υπ'αριθ. 1142744/1138/ 0006B/ΠΟΛ. 1298/20.12.94 απόφασης έχει ως εξής:

Εχοντας υπόψη κλπ. αποφασίζουμε.

1. Τη διάθεση, για έτος 1995, σε επαγγελματικές ενώσεις και μεμονωμένους επαγγελματίες (φοροτεχνικά γραφεία, λογιστές κλπ. οσοστό δέκα πέντε τοις εκατό (15%) για κάθε είδος των κατωτέρω εκτυπωθέντων εντύπων μας, έναντι συμβολικού τιμήματος, για την εξυπηρέτηση των φορολογούμενων:

α) Έντυπα φορολογίας εισοδήματος:

i) Δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων οικ. έτους 1995 (έντυπο Ε1).

ii) Αναλυτική κατάσταση μισθωμάτων (έντυπο Ε2).

iii) Αναλυτικά στοιχεία φορολογίας εισοδήματος (για βιβλία Α και Β κατηγορίας του ΚΒΣ) (Έντυπο Ε3).

- iv) Αναλυτικά στοιχεία φορολογία εισοδήματος (για βιβλία Γ κατηγορίας του Κ.Β.Σ.. (έντυπο Ε4).
- v) Δήλωση φορολογίας εισοδήματος εταιριών,κοινοπραξιών (Έντυπο Ε5)
- vi) Βεβαίωση αποδοχών ή συντάξεων (Φ. 01. 042).
- vii) Οριστική δήλωση φόρου μισθωτών υπηρεσιών (Έντυπο Ε7)
- viii) Δήλωση στοιχείων ακινήτων (Έντυπο Ε9)
- ix) Αναλυτικά στοιχεία προσδιορισμού καθαρού εισοδήματος με βάση αντικειμενικά κριτήρια (Έντυπα Ε10, Ε11).
- x) Προσωρινή δήλωση απόδοσης παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος. Η προσωρινή δήλωση απόδοσης παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος θα διατίθεται στο ποσό των 100 δρχ. ανά μπλοκ των δέκα δηλώσεων έκαστο.

Η συμβολική τιμή διάθεσης των παραπάνω εντύπων είναι τέσσερις (4) δραχμές για κάθε μονόφυλλο και έξι (6) δρχ. για κάθε δίφυλλο, β) Έντυπα φορολογίας προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ). (άρθρα 29 και 31 Ν. 1642/86 όπως ισχύουν).

- i) δήλωση έναρξη εργασιών 001-ΦΠΑ
- ii) Δήλωση μεταβολών- μεταξύ 002-ΦΠΑ.
- iii) Δήλωση οριστικής παύσης εργασιών 003-ΦΠΑ
- iv) Ένθετο μελών δήλωσης έναρξης 001 Β-ΦΠΑ
- v) Ένθετο μελών δήλωσης μεταβολών 002Α-ΦΠΑ.
- vi) Ένθετο υποκαταστημάτων δήλωσης έναρξη 001Β- ΦΠΑ

- vii) Ενδετο υποκαταστημάτων δηλώσεις μεταβολών 002-B-ΦΠΑ
- viii) Βεβαίωση υποβολής μεταβολών 001E-ΦΠΑ
- ix) Βεβαίωση υποβολής δήλωσης μεταβολών- κατάταξης 002M-ΦΠΑ.
- x) Βεβαίωση υποβολής δήλωσης διακοπής 003ΔΦΠΑ.
- xi) Περιοδική εκκαθάριση ΦΠΑ (Α κατ. ΚΒΣ 007-ΦΠΑ)
- xii) Περιοδική εκκαθάριση ΦΠΑ (Β και Γ κατ. ΚΒΣ. 004-ΦΠΑ
- xiii) Προσωρινή δήλωση ΦΠΑ 005-ΦΠΑ.
- xiv) Εκκαθαριστική δήλωση ΦΠΑ 009/94- ΦΠΑνακεφαλαιωτικός πίνακας ενδοκοινοτικών παραδόσεων 047-ΦΠΑ.

Η συμβολική τιμή διάθεσης των παραπάνω εντύπων είναι 4 δραχ. για τα μονόφυλλα, 6 δραχ. για τα δίφυλλα και 8 δραχ. για τα τρίφυλλα.

γ) Εντυπα Κώδικα βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.) (άρθρο 20 του Π.Δ. 186/92)

- i) Συγκεντρωτική κατάσταση προμηθευτών (για αγορές εμπορευμάτων και πάγιων αγαθών, λήψη υπηρεσιών, καταβολή αμοιβών κ.τ.λ.) έντυπο Ε407.
- ii) Συγκεντρωτική κατάσταση πελατών (για πωλήσεις αγαθών- παροχή υπηρεσιών, είσπραξη αμοιβών κ.τ.λ.) Έντυπο Ε 408
- iii) Όλα τα υπόλοιπα έντυπα του άρθρου 20 του Κ.Β.Σ. (π.δ. 186/1992).

Η συμβολική τιμή διάθεσης των παραπάνω εντύπων είναι πέντε δραχ. για τα έντυπα Ε407 και Ε 408 και τρεις δραχ. για όλα τα υπόλοιπα έντυπα του άρθρου 20 του Κ.Β.Σ.

2. Η διαδικασία διάθεσης των εντύπων είναι η ακόλουθη.

α) Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να υποβάλουν αίτηση στην Υπηρεσία Διαχείρισης Εντύπων και Αξιών του Δημοσίου (ΥΔΕΑΠ, οδός Αμφιαράου και Κλεομήδους 8, Αθήνα (αριθ. FAX 5245042, τηλ. 5148216) στην οποία θα αναγράφονται:

i) Τα προσωπικά στοιχεία του αιτούντος (όνομα επώνυμο ή επωνυμία, επαγγελματική ιδιότητα, ΑΦΜ, Δ/υση επαγγέλματος και αρμόδια Δ.Ο.Υ. φορολογίας) και

ii) Ο αριθμός των εντύπων, που επιθυμούν να προμηθευτούν, κατά εις του αιτούμενου εντύπου, ο οποίος όμως δεν μπορεί να είναι μικρότερος των πεντακοσίων (500).

Ειδικά για τα έντυπα της προσωρινής δήλωσης παρακρατούμενου φόρου εισοδήματος [Περίπτωση 1α (x)], κάθε ενδιαφερόμενος πρέπει να παραγγείλει τουλάχιστον δέκα πέντε (15) πακέτα των δέκα (10) τεμαχίων.

β) Οι σχετικές αιτήσεις και η διάθεση των εντύπων φορολογίας εισοδήματος στους ενδιαφερόμενους, θα γίνεται μετά την ολοκλήρωση της αποστολής των εντύπων αυτών από την ΥΔΕΑΔ στις ΔΟΥ και μέχρι τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των ετησίων δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος.

γ) Μετά την έγκριση της σχετική αίτησης από τον Προϊστάμενο της ΥΔΕΑΔ ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, θα εκδίδεται εντολή είσπραξης προς οποιαδήποτε ΔΟΥ, για την πληρωμή του οφειλόμενου ποσού.

Το ποσό αυτό θα κατατίθεται στον κωδικό αριθμό εσόδων (ΚΑΕ) 2411. Τα έντυπα, για τα οποία έχει καταβληθεί το οφειλόμενο ποσό κατά το ανωτέρω,

θα διατίθενται από την ΥΔΕΑΔ, με την υποβολή από τον ενδιαφερόμενο του σχετικού αποδεικτικού είσπραξης- και εφόσον τούτο είναι απαραίτητο στον ενδιαφερόμενο, θα του χορηγείται επικυρωμένο φωτοαντίγραφο αυτού.

Για την παραβολή των εντύπων από τον ενδιαφερόμενο θα συντάσσεται επί του πρότυπου αποδεικτικού επισημειωματική πράξη παραλαβής, η οποία θα υπογράφεται απ'αυτόν.

7. Η απόφαση αυτή να δημοσιευτεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Απαλλαγή από το φόρο προστιθέμενης αξίας της παράδοσης αγαθών και της παροχής υπηρεσιών που πραγματοποιούνται:

- Στην Ελλάδα, σε πρόσωπα που υπηρετούν σε άλλο κράτος- μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Σε άλλο κράτος μέλος, σε πρόσωπα που υπηρετούν στην Ελλάδα..

A) Στα πλαίσια των ρυθμίσεων των διπλωματικών και προξενικών σχέσεων

B) Για τις ανάγκες αναγνωρισμένων από την Ελλάδα διεθνών οργανισμών ή του προσωπικού τους.

ΕΓΚ. 1143550/ΠΟΛ. 1285/22.12.1994 Απόφαση Υπουργού Οικονομικών.

Έχοντας υπόψη:

1. Τις κατωτέρω διατάξεις του Ν. 1642/86, όπως ισχύουν και ειδικότερα:

α) Της παραγράφου 2α του άρθρου 10α.

β) Των υποπεριπτώσεων αα', ββ' και γγ' της περίπτωσης στ' και ζ' της παραγράφου 1 του άρθρου 22..

Ημερομηνίες Επιβολής Εντύπων (Από φορολο. II άρθρο 12)

Η δήλωση υποβάλλεται αυτοπροσώπως από τον υπόχρεο ή από τον εξουσιοδοτημένο αντιπρόσωπό του. Επίσης μπορεί να ταχυδρομηθεί με απόδειξη στον Οικονομικό Εφορό.

Η υποβολή των φορολογικών δηλώσεων λήγει από το νόμο στις 2 Μαρτίου κάθε οικονομικού έτους.

Κατ' εξαίρεση: μέχρι 12 Μαρτίου υποβάλλουν την δήλωσή τους αυτοί που έχουν εισοδήματα από Μ.Υ.

Επίσης η δήλωση μπορεί να υποβληθεί μέχρι 15 Απριλίου του συγκεκριμένου οικονομικού έτους, αν στα εισοδήματα του φορολογούμενου περιλαμβάνονται;

- Κέρδη από εμπορικές επιχειρήσεις ή γεωργικές εκμεταλλεύσεις που τηρούν βιβλία Γ κατηγορίας του Κ.Β.Σ. και εφόσον η διαχειριστική περίοδος υδάτων λήγει μέσα στους μήνες Νοέμβριο ή Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους.
- Μέχρι τις 14 Απριλίου επίσης μπορούν να υποβάλλουν δήλωση για το εισοδήματά τους αν προέρχονται από την αλλοδαπή και όσοι απόχτησαν εισοδήματα από αμοιβές σαν αξιωματικοί ή σαν κατώτερα πληρώματα εμπορικών πλοίων.
- Μέχρι τις 10 Απριλίου μπορούν να υποβάλλουν δήλωση και οι ασφαλειομεσίτες, οι πράκτορες και αντιπρόσωποι τραπεζών και οι μισθωτοί των οποίων οι αμοιβές υπολογίζονται σε ποσοστό πάνω στα κέρδη των επιχειρήσεων που τηρούν βιβλία Γ κατηγορίας του ΚΒΣ.
- Σε περίπτωση θανάτου του φορολογούμενου, οι κληρονόμοι υποβάλλουν κοινή δήλωση για τα εισοδήματά τους μέσα στις πιο πάνω προθεσμίες

που θα πρέπει να ληφθούν όμως τουλάχιστον το χρονικό διάστημα των 6 μηνών από την ημέρα του θανάτου (για να βεβαιώνεται η αποδοχή της κληρονομιάς). Σχετικά με την προθεσμία υποβολής δηλώσεων για τα εισοδήματα από τις εταιρίες ισχύουν τα εξής:

α) Μέχρι τις 2 Μαρτίου του οικείου οικονομικού έτους να η εταιρεία ή η κοινοπραξία ή η κοινωνία τηρεί βιβλία Α και Β κατηγορίας του ΚΒΣ.

β) Μέχρι 15 Απριλίου του οικείου οικονομικού έτους, αν η εταιρεία έχει ως αντικείμενο εργασιών την αντιπροσώπευση ή πρακτόρευση ή αντιπροσώπευση τραπεζών και αν αυτή συμμετέχει σε εταιρία η κοινοπραξία που τηρεί βιβλία Γ κατηγορίας του ΚΒΣ. και εφόσον η διαχειριστική περίοδος τους λήγει μέσα στους μήνες Νοέμβριο και Δεκέμβριο του προηγούμενου ημερολογιακού έτους.

γ). Μέσα σε 3,5 μήνες από την ημερομηνία λήξης της διαχειριστικής περιόδου αν η εταιρεία η κοινοπραξία ή η κοινωνία τηρεί βιβλία Γ κατηγορίας του ΚΒΣ.

δ) Μέσα σε 3 μήνες από την ημερομηνία λύσης, μετατροπής ή συγχώνευσης της εταιρείας η κοινοπραξία, κατά περίπτωση και εφόσον η εταιρεία ή η κοινοπραξία τηρεί βιβλία Α και Β κατηγορίας του Κ.Β. Σ. και η διαχειριστική περίοδος λήγει μέχρι τις 30 Νοεμβρίου του οικείου Οικονομικού έτους.

ε) Στην περίπτωση που κατ'εφαρμογή των διατάξεων της περίπτωσης β' της παρ. 5 του άρθρου 31 και του δεύτερου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 33, η διαχειριστική περίοδο είναι υπεδωδεκάμηνη, υποβάλλονται δύο δηλώσεις, μια για τη δωδεκάμηνη περίοδο και μία

για τη μικρότερη περίοδο, μέσα στην προθεσμία που ορίζεται για τη δήλωση της δωδεκάμηνης περιόδου. Στην περίπτωση αυτή η κατανομή των αποτελεσμάτων γίνεται με βάση τα ακαθάριστα έσοδα καθεμιάς περιόδου.

Η δήλωση επιδίδεται από το νομικό εκπρόσωπο και το πρόσωπο που έχει οριστεί γι' αυτό τον προϊστάμενο της αρμόδιας δημόσιας οικονομικής υπηρεσία.

Υποχρεώσεις φορολογούμενων

16.1. Υποχρεώσεις από την φορολογία εισοδήματος

16.1.1. α) Υποχρεώσεις προσωπικών εταιρειών κοινοπραξιών και κοινωνιών

Εταιρείες κοινοπραξίες και κοινωνίες που διαλύονται, μετατρέπονται ή συγχωνεύονται τηρούν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας του Κ.Φ.Σ. και η διαχειριστική τους περίοδο λήγει μέχρι 30.11 υποβάλλουν δήλωση αποτελεσμάτων (Άρθρο 16 α παρ. 6 περιπτ. δ' Ν.Δ. 3323/55)

Με τη δήλωση καταβάλλεται εφάπαξ χαρτόσημο και ΟΓΑ 1,2 % επί των δηλουμένων κερδών (Άρθρο 76 Ν. 1041/80).

Μέσα σε 3 μήνες από την διάλυση, μετατροπή ή συγχώνευση

β) Όμοια δήλωση υποβάλλουν οι εταιρείες, κοινοπραξίες και κοινωνίες με βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Φ.Σ. (Άρθρο 16 α παρ 6 περιπτ. γ' Ν.Δ. 3323/55)

Μέσα σε 3,5 μήνες από την ημερομηνία λήξης της διαχειριστικής περιόδου.

16.1.2 Υποχρεώσεις νομικών προσώπων

Νομικά πρόσωπα υπό εκκαθάριση ή διαλυόμενα

α) Υποβολή δήλωσης και εφάπαξ καταβολή του φόρου εισοδήματος για τα εισοδήματα που εκτήθησαν κατά την περίοδο της εκκαθάρισεως.

Εντός του μηνός από τη λήξη της εκκαθάρισεως

β) Σε περίπτωση παρατάσεως της εκκαθάρισεως πέραν του έτους επιδίδεται προσωρινή δήλωση και καταβάλλεται εφάπαξ ο φόρος εισοδήματος και η προκαταβολή φόρου για τα εισοδήματα εκάστου έτους (Άρθρα 11, 13, 14 Ν.Δ. 3843/58).

Υποχρεώσεις φυσικών προσώπων

Υποβολή δήλωσης φόρου εισοδήματος από φυσικά πρόσωπα τα οποία κατά το έτος 1994 απέκτησαν εισόδημα από ακίνητα και κινητές αξίες από ελεύθερους επαγγελματίες και επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία Α και Β κατηγορίας ή δεν τηρούν βιβλία. Μέχρι 2 Μαρτίου.

Όταν μεταξύ των εισοδημάτων του φυσικού προσώπου περιλαμβάνεται και εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες (Άρθρο 12 παρ 1 Ν.Δ. 3323/55) (Άρθρο 62 παρ. 1 Ν 2238/94) Μέχρι 13 Μαρτίου.

Ο φόρος θα καταβληθεί σε τρεις (3) ίσες δόσεις από τις οποίες η πρώτη θα καταβληθεί μέχρι την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του επομένου μήνα από την βεβαίωση του φόρου και η καθεμία από τις επόμενες την τελευταία εργάσιμη, για τις δημόσιες υπηρεσίες, ημέρα του τρίτου και πέμπτου αντιστοίχως, από τη βεβαίωση του φόρου. (Αν ο φόρος βεβαιωθεί μετά τον Οκτώβριο, η καταβολή του γίνεται όπως πιο πάνω αλλά οι δηλώσεις μειώνονται σε δύο).

Αν το συνολικό ποσό της οφειλής δεν ξεπερνά τις 30.000 δρχ., τούτο καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι τη τελευταία εργάσιμη μέρα για τις δημόσιες υπηρεσίες από τη βεβαίωση του φόρου. (Άρθρο 9 παρ. 7 Ν. 2238/94)»

Αφορολόγητα αποθεματικά ΑΕ και ΕΠΕ που κεφαλαιοποιούνται βάσει του άρθρου 101 Ν 1892/90

Υποβολή δηλώσεως και καταβολή του αναλογούντος φόρου επί των κεφαλαιοποιούμενων αφορολόγητων διαφόρων αναπτυξιακών νόμων με εξαίρεση τα αποθεματικά του άρθρου 18 ΑΝ 942/49 και της παραγρ. 4 του άρθρου 10 του ΑΝ 148/67 (ως και αυτών που ρητά προβλέπεται η απαλλαγή των με την απόφαση Ε. 2665/88, το άρθρο 22Ν 1828/89 και το άρθρο 11Ν1882/90). Τα κεφαλαιοποιούμενα αποθεματικά φορολογούνται με συντελεστή 5% για τις ΑΕ που έχουν μετοχές εισηγμένες στο χρηματιστήριο, και με συντελεστή 10% για τις ΑΕ. που δεν έχουν μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο , ως και για τις ΕΠΕ, με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης, ο δε φόρος καταβάλλεται σε 4 ίσες τριμηνιαίες δόσεις, από τις οποίες η πρώτη με την υποβολή της εμπρόθεσμης δήλωσης (Άρθρο 101 παρ. 1 και 7 Ν.1892/90).

Μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση στο ΦΕΚ της αύξησης κεφαλαίου.

16.3 Αφορολόγητα αποθεματικά ΑΕ, ΕΠΕ ή Συνεταιρισμού που διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται

Υποβολή δήλωσης του άρθρου 11 ΝΔ 3843/58 για τα διανεμόμενα και κεφαλαιοποιούμενα αφορολόγητα αποθεματικά των ανωτέρω νομικών προσώπων που η σχετική απόφαση ελήφθη από το αρμόδιο όργανο της επιχείρησης κατά το μήνα π.χ. Δεκέμβριος. Ο προκύπτων φόρος καταβάλλεται σε τρεις ίσες μηνιαίες δόσεις από την τελευταία εργάσιμη

μέρα των δύο επόμενων, από την υποβολή της δήλωσης, μηνών.

Με την καταβολή του φόρου εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων για τα διανεμόμενα ή κεφαλαιοποιούμενα αποθεματικά. Τα ανωτέρω δεν έχουν εφαρμογή α) σε αφορολόγητα αποθεματικά για την κεφαλαιοποίηση των οποίων ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 13 Ν.1473/84 ως και του άρθρου 101 Ν 1892/90 (που αναφερόμαστε σε χωριστό κεφάλαιο) και β) όταν αφορούν αφορολόγητα αποθεματικά που έχουν σχηματίσει οι Ε.Π.Ε. μέχρι 30.6.1992 με εξαίρεση τα σχηματισθέντα βάσει αναπτυξιακών νόμων (άρθρο 8α παρ. 4 Ν.Δ. 3843/58 και άρθρο 23 παρ. 2 Ν. 2214/1994).

Μέχρι 16 Ιανουαρίου (αντίστοιχα και για τους υπόλοιπους μήνες)

16.3 Υποχρεώσεις για όσους παρακρατούν φόρους

16.4.1. Εισόδημα δήλωσης και εφάπαξ απόδοση του παρακρατηθέντος φόρου 20% επί των εισοδημάτων από ομολογίες και χρεόγραφα των ημεδαπών προσώπων καθώς και από κινητές αξίες αλλοδαπής προέλευσης, που εξαργύρωση των τοκομεριδίων ή και είσπραξη των μερισμάτων από τον δικαιούχο πραγματοποιηθεί μέσα στο τρέχον μήνα και καταβάλλεται στον επόμενο. (Άρθρο 29 παρ. 3,4 και 6 Ν.Δ. 3323/55). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου. Για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουαρίου μέχρι 15 Μαρτίου. Για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου. Για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου. Για το μήνα μέχρι 15 Ιουνίου. Για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου. Για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου. Για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου. Για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου. Για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοεμβρίου. Για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.4.2. Τόκοι – Λοιπά εισοδήματα εκ κινητών αξιών

Υποβολή δήλωσης και εφάπαξ απόδοση του παρακρατηθέντος φόρου 20% επί των τόκων δανείων που συνομολογούνται μεταξύ ιδιωτών ή παρέχεται από εταιρεία προς τα μέλη της ή τρίτους (με εξαίρεση τους τόκους) από εμπορικές συναλλαγές που καταβλήθηκαν και έγινε έγγραφη στα βιβλία του οφείλεται μέσα στο τρέχον μήνα καταβάλλεται στον επόμενο.

Ομοίως και επί των λοιπών εκ κινητών αξιών εισοδημάτων, που δεν αναφέρονται στις ανωτέρω υποχρεώσεις και δεν αφορούν διανεμόμενα κέρδη ημεδαπών Α.Ε. με οποιαδήποτε μορφή (στα οποία δεν διενεργείται παρακράτηση γιατί φορολογούνται στο όνομα του Νομικού Προσώπου) ή τόκους καταθέσεως τραπεζής κ.λ.π. του άρθρου 21 Ν. 1321/91 ή τα εισοδήματα εκ κινητών αξιών που φορολογούνται αυτοτελώς με 35% όπως αναφέρονται στο επόμενο κεφάλαιο του παρόντος (Άρθρο 29) παρ. 3,4 και 6 Ν.Δ. 3323/55). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου. Για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουαρίου μέχρι 15 Μαρτίου. Για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου. Για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου. Για το μήνα μέχρι 15 Ιουνίου. Για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου. Για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου. Για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου. Για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου. Για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοεμβρίου. Για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.4.3. Επιχειρηματική αμοιβή διαχειριστών εταιριών Ε.Π.Ε.

α) Υποβολή δήλωσης και εφάπαξ απόδοση του παρακρατηθέντος φόρου 15% πλέον τελών χαρτόσημο και ΟΓΑ (1,20%) στην επιχειρηματική αμοιβή του θεωρείται ότι καταβάλλεται στους διαχειριστές εταιριών των Ε.Π.Ε.

Η παρακράτηση ενεργείται κατά το χρόνο έγκρισης του ισολογισμού και σε περίπτωση μη έγκρισης του εντός τριών μηνών από τη λήξη της διαχειριστικής χρήσης, κατά το χρόνο που λήγει το τρίμηνο αυτό (Άρθρο 37α παρ. 1 περιπτ. δ και 5 Ν.Δ. 3323/1955 και άρθρο 10 παρ. 22 και 23 Ν.Δ. 2065/1992).

β) Οι Ε.Π.Ε. που καταβάλλουν κατά τη διάρκεια της χρήσεως μισθούς σε διαχειριστές εταίρους τους θεωρείται ότι καταβάλλονται έναντι της επιχειρηματικής αμοιβής και δεν έχουν υποχρέωση να προβαίνουν σε παρακράτηση φόρου κατά την καταβολή των μισθών, πλην όμως υποχρεούνται έναντι του οφειλόμενου φόρου επί της επιχειρηματικής αμοιβής, να καταβάλλουν φόρο 15% πλέον χαρτόσημου 1,2 %, με προσωρινή δήλωση, μέσα στο πρώτο 15νθημερο των μηνών Απριλίου, Ιουλίου, Οκτωβρίου και Ιανουαρίου εκάστου έτους που θα περιλαμβάνει τις κατά το προηγούμενο ημερολογιακό τρίμηνο καταβληθείσες ακαθάριστες αποδοχές (παραγρ. 22-2 υπ' αριθμ. 1018050/189/ ΑΟΟ 12/πολ. 1042/8.2.93 Εγκ. Υπ. Οικ., άρθρα 37α παρ. και Ν.Δ. 3323/55 και 19 παρ. 8 Ν 2214/1994).

Μέσα στο α' 15νθήμερο του επομένου από την παρακράτηση του φόρου μήνα.

16.4.4. Εισοδήματα από κινητές αξίες που αποκτούν στην Ελλάδα αλλοδαποί

Υποβολή δηλώσεις και καταβολή του φόρου 40% που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα από κινητές αξίες (εκτός μερισμάτων και τόκων από μετοχές, και ιδρυτικούς τίτλους που προέρχονται από διανεμόμενα κέρδη ημεδαπών Α.Ε) που αποκτήθηκαν στον τρέχον μήνα καταβάλλονται στον επόμενο στην Ελλάδα, από αλλοδαπές εταιρείες και οργανισμούς που δεν

έχουν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, μη υποχρεωμένου του δικαιούχου να υποβάλλει ετήσια φορολογική δήλωση. (Άρθρο 15 παρ. 2 Ν.Δ. 3843/58, άρθρο 23 παρ 6 Ν.Δ. 3323/55 και άρθρα 23 παρ. 7 Ν. 2214/1994).

Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου. Για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουαρίου μέχρι 15 Μαρτίου. Για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου. Για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου. Για το μήνα μέχρι 15 Ιουνίου. Για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου. Για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου. Για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου. Για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου. Για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοεμβρίου. Για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.4.5. Εργολήπτες τεχνικών έργων, ενοικιαστές δημοσίων κ.λ.π. προσόδων

Υποβολή δήλωσης και καταβολή του παρακρατηθέντος φόρου 3% επί της αξίας του κατασκευαζόμενου έργου και του μισθώματος ενοικίασεως δημοσίων δημοτικών ή λιμενικών προσόδων που καταβλήθηκε μέσα στο τρέχον μήνα καταβάλλεται στον επόμενο. Υπόχρεος σε παρακράτηση είναι το Δημόσιο και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ενεργεί την εκκαθάριση ή την καταβολή (Άρθρο 37α παρ. 16 και 5 Ν.Δ. 3323/55 και άρθρο 13 παρ. 5 Ν. 2214/1994).

Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου. Για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουαρίου μέχρι 15 Μαρτίου. Για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου. Για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου. Για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου. Για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου. Για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου. Για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου. Για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου. Για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 19

Νοεμβρίου. Για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.4.6. Αμοιβές αντιπροσώπων, πρακτόρων, μεσιτών από αλλοδαπούς κ.λ.π. οίκους

Υποβολή δηλώσεων και καταβολή του παρακρατηθέντος φόρου 15% επί των αμοιβών και προμηθειών των αντιπροσώπων, πρακτόρων, μεσιτών κ.λ.π. που καταβλήθηκαν σε αυτούς μέσα στο μήνα Νοέμβριο από αλλοδαπά εργοστάσια ή αλλοδαπούς οίκους (Άρθρο 37α παρ 1γ και 5 Ν.Δ. 3323/55). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου. Για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουαρίου μέχρι 15 Μαρτίου. Για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου. Για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου. Για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου. Για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου. Για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου. Για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου. Για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου. Για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοεμβρίου. Για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου,

16.4.7. Προμήθειες αγαθών και υπηρεσιών από Δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, κοινωφελή ιδρύματα, οργανισμούς και επιχειρήσεις κοινής ωφελείας, δημόσιες επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Υποβολή δήλωσης από τους ανωτέρω υπόχρεους και απόδοση του φόρου εισοδήματος που παρακρατήθηκε μέσα στο μήνα πάνω στην καθαρή αξία των αγαθών και υπηρεσιών που προμηθεύθηκαν από επιχειρήσεις.

Ο φόρος παρακρατείται κατά την καταβολή και την έκδοση της εντολής πληρωμής και υπολογίζεται με συντελεστή 1% για τα υγρά καύσιμα, 4% για τα λοιπά αγαθά και 8% για την παροχή υπηρεσιών. Εξαιρούνται από την παρακράτηση α) Αγαθά και υπηρεσίες που δεν υπερβαίνουν τις 50.000 δρχ.

και δεν απαιτείται σύμβαση, β) οι λαμβανόμενες υπηρεσίες και η προμήθειες ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφωνικές συνδιαλέξεις, τηλεγραφήματα, γραμματόσημα, φωταέριο, νερό και εισιτήρια γενικά και γ) όπου προβλέπεται παρακράτηση ή προκαταβολή φόρου για τα ίδια έσοδα (Άρθρο 37α παρ. 1στ και 5 Ν.Δ. 3323/55 και άρθρο 24 παρ. 1 και 2 Ν. 2198/94).

Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου. Για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουαρίου μέχρι 15 Μαρτίου. Για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου. Για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου. Για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου. Για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου. Για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου. Για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου. Για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου. Για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοεμβρίου. Για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.4.8. Αμοιβές ελευθέρων επαγγελματιών και τρίτων

Υποβολή δήλωσης και απόδοση του φόρου 15% που παρακρατήθηκε από τις αμοιβές ελευθέρων επαγγελματιών κατά το τρίμηνο Οκτωβρίου - Δεκεμβρίου 1994.

Ομοίως και επί των προμηθειών, μεσιτειών και κάθε είδους παροχών μη έμμισθης υπηρεσίας, ενοικίων αυτοκινήτων, μηχανημάτων και άλλων κινητών πραγμάτων που καταβλήθηκαν σε τρίτους κατά το ως άνω τρίμηνο, εφόσον σε αυτές τις περιπτώσεις δεν ορίζεται από το Π.Δ. 99/1977 και έκδοση θεωρημένου αποδεικτικού στοιχείου από το δικαιούχο των αμοιβών. Εξαιρούνται από την παρακράτηση οι προμήθειες που καταβάλλονται από τις ασφαλιστικές εταιρείες στους αντιπροσώπους και πράκτορες τους.

Υπόχρεοι σε παρακράτηση είναι οι επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες που τηρούν βιβλία Β και Γ κατηγορίας του ΚΒΣ, καθώς και οι

Δημόσιες υπηρεσίες, ΝΠΔΔ, κοινωφελή ιδρύματα, οργανισμοί και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, δημόσιες επιχειρήσεις, τράπεζες, συνεταιρισμοί και σύλλογοι (Άρθρα 48 και 37 α παρ. 1ε και 4 ΝΔ 3323/55).

Ως προς τις αμοιβές που καταβάλλονται σε τρίτους για τις οποίες υπάρχει υποχρέωση παρακράτησης φόρου εισοδήματος, με την ίδια δήλωση για την απόδοση του παρακρατούμενου φόρου αποδίδεται και χαρτόσημο(βλ. Υπ. Οικ. 1092125/πολ. 1186/22.8.1989 και απόφαση 1085832 26.7.89 και Υπ.Οικ. 10427/1988 πολ. 1107).

Από Ιανουάριο έως Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, από Απρίλιο έως Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, από Ιούλιο έως Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου έως Δεκέμβριο μέχρι 16 Ιανουάριο.

Αμοιβές Μισθωτών Υπηρεσιών

Υποβολή προσωρινής δήλωσης και απόδοσης του φόρου μισθωτών υπηρεσιών που παρακρατήθηκε ανά τρίμηνο 1994. (Άρθρα 43 και 44 ΝΔ 3323/55).

Σημείωση: Για τους καταβεβλημένες μέσα στο ποιο πάνω τρίμηνο μισθούς έναντι επιχειρηματικής αμοιβής σε διαχειριστές -εταίρους ΕΠΕ, και ΟΓΑ 1,2% με προσωρινή δήλωση μέσα στις ανωτέρω προθεσμίες. Λεπτομέρειες βλέπετε στο κεφάλαιο "Επιχειρηματική αμοιβή διαχειριστών εταιρών ΕΠΕ" του παρόντος.

Από Ιανουάριο έως Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, από Απρίλιο έως Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, από Ιούλιο έως Σεπτέμβριο μέχρι Οκτωβρίου, από Οκτώβριο έως Δεκέμβριο μέχρι 16 Ιανουαρίου.

Ειδικά για ΑΕ περιοχής Αθήνας - Πειραιά με βάση τα αρχικά της

επωνυμίας: Α-Δ 16 Ιανουαρίου , Ε-Κ 17 Ιανουαρίου, Λ-Π 18 Ιανουαρίου , Ρ-Ω 19 Ιανουαρίου .

16.4.9. Αμοιβές Μισθωτών Υπηρεσιών (Μηνιαία προσωρινή δήλωση)

Υποβολή προσωρινής δήλωσης και απόδοση του φόρου μισθωτών υπηρεσιών που παρακρατήθηκε το μήνα Νοέμβριο 1994 από υπόχρεους που απασχολούν ή καταβάλλουν συντάξεις σε περισσότερα από 500 πρόσωπα, ανεξάρτητα από το διάστημα που διαρκεί μέσα στο έτος η απασχόληση και η συνταξιοδότηση τους. (Άρθρο 19 παρ. 4 Ν.2166/93 και Υπ. Οικ. 1130942/93 πολ. 1334). Για το μήνα Δεκέμβριο 17 Ιανουαρίου, Για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου , για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου , για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοεμβρίου, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.4.10. Επιχορηγήσεις και επιδοτήσεις επί της παραγωγής

Υποβολή δήλωσης από διμόσιες υπηρεσίες, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, τράπεζες και πιστωτικούς οργανισμούς και απόδοση του παρακρατιθέντος φόρου επί του ποσού των καταβληθέντων επιχορηγήσεων ή επιδοτήσεων επί της παραγωγής φυτικών ή ζωτικών προϊόντων κατά το τρίμηνο Οκτωβρίου - Δεκεμβρίου 1994 (Άρθρο 12 παρ. 7,8, και 9 Ν. 2065/1992 άρθρο 48 παρ. 4 Ν.Δ. 3323/55 και Απόφ. Υπ. Οικ. 1083403/πολ. 1165/25.8.9.2) Από Ιανουάριο έως Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου , από Απρίλιο έως Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου , από Ιούλιο έως Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, από Οκτώβριο έως Δεκέμβριο μέχρι 16 Ιανουαρίου.

16.5. Αυτοτελής φορολογία ειδικών περιπτώσεων με παρακράτηση φόρου και εξάντληση φορολογικής υποχρέωσης

Εισοδήματος εκ κινητών αξιών από: Τόκους ιδρυτικών τίτλων και προνομιούχων μετοχών- Εξαγορά ιδρυτικών τίτλων - αμοιβές μελών ΔΠ Ανω. Εταιριών που αναφέρονται στο άρθρο 24 παρ. 2 Ν.2190/20 και που καταβλήθηκαν χωρίς νόμιμη ή συμβατική υποχρέωση.

Υποβολή δήλωσης και εφάπαξ απόδοση του παρακρατιθέντος φόρου 35% για τους εκπιπόμενους από τα ακαθάριστα έσοδα των ανώνυμων εταιριών τόκος ιδρυτικών τίτλων και προνομιούχοι μετοχών που δεν προέρχονται από τα κέρδη τους καθώς και για αμοιβές μελών Διοικητικού Συμβουλίου ΑΕ που βαρύνουν την ίδια την ΑΕ σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 24 του Ν. 2190/29 καθώς και απόδοση του παρακρατιθέντος φόρου 35% επί των παροχών σε χρήμα ή σε είδος που γίνονται από ημεδαπή ΑΕ χωρίς νόμιμη ή συμβατική υποχρέωση προς τους διευθύνοντες ή εντεταλμένους συμβούλους ή πρόεδρους ή μέλη το ΔΣ ή διευθυντές και γενικά σε πρόσωπα που την εκπροσωπούν νομίμως, και επί των αυτών που λαμβάνουν οι κάτοχοι ιδρυτικών τίτλων κατά την εξαγορά τους (ή επιστώθηκαν οι λογαριασμοί των δικαιούχων) μέσα στον τρέχων μήνα και κατεβλήθησαν στον επόμενο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης.

Όταν τα ανωτέρω εισοδήματα προέρχονται από ΑΕ με ανώνυμες μετοχές μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο ή όταν η ΑΕ έχει ονομαστικές και ανώνυμες μετοχές και ο αριθμός των ανωνύμων μετοχών κατά την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου είναι ίσος ή μεγαλύτερος του 50% του συνόλου των μετοχών, τότε η παρακράτηση φόρου γίνεται από 1.5.1994 με ποσοστό 40% (Άρθρα 26 παρ. 2 και 5, 29 παρ. 3 και 4 και 6 ΝΔ 3323/55 και 23 παρ. 9

N. 2214/1994). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου μέχρι 16 Μαρτίου , για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου, για το μήνα Μαΐο μέχρι 15 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου , για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοεμβρίου , για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.5.1. Υπεραπόδοση επενδύσεων των μαθηματικών αποθεμάτων

Υποβολή δήλωσης και εφ'άπαξ απόδοση του παρακρατηθέντος φόρου 10% επί του εισοδήματος που προκύπτει από την υπεραπόδοση των μαθηματικών αποθεμάτων που σχηματίσθηκαν με τις διατάξεις του ΝΔ 400/1970 για ασφαλίσεις ζωής που καταβλήθηκαν(ή επιστώθηκαν οι λογαριασμοί των δικαιούχων) με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης (Άρθρο 25 παρ. 1, 29 παρ. 2,4 και 6 ΝΔ 3323/55).

Εντός 10 ημερών από τη λήξη της προθεσμίας του ΚΒΣ για το κλείσιμο του ισολογισμού.

16.5.2. Κέρδος ή ωφέλεια από μεταβίβαση εταιρικού μεριδίου ή ολόκληρης επιχείρησης

Υποβολή δήλωσης και απόδοση του παρακρατηθέντος φόρου 20% επί της αξίας της ωφέλειας που προέρχεται από την μεταβίβαση εταιρικού μεριδίου ή ολόκληρης επιχείρησης που πραγματοποιήθηκε μέσα στο Νοέμβριο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης (Άρθρα 32 παρ. 1 , 37α παρ. 3 και 5 Ν.Δ. 3323/55). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι

15 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.5.3. Κέρδος ή ωφέλεια από επιχείρηση ή μεταβίβαση κάθε δικαιώματος που είναι συναφές με την αίτηση επιχείρησης

Υποβολή δήλωσης και απόδοση του παρακρατιθέντος φόρου 30% επί της αξίας του κέρδους ή ωφέλειας που προέρχεται από την επιχείρηση ή μεταβίβαση αυτοτελής κάθε δικαιώματος που είναι συναφές με την άσκηση επιχείρησης ή επαγγέλματος (όπως δικαιώματος μίσθωσης, υπομίσθωσης προνομίου, διπλώματος ευρεσιτεχνίας κ.λ.π., αδείας κυκλοφορίας αυτοκινήτων ή μοτοσικλετών Δ.Χ. παραίτηση από μισθωτικά δικαιώματα) που πραγματοποιήθηκε μέσα στο τρέχον μήνα και καταβλήθηκε στο επόμενο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης (Άρθρα 32 παρ. 1, 37α παρ. 3 και 5 Ν.Δ. 3323/55). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 15 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.5.4 Αποζημίωση Ν. 2112/20 λόγω απολύσεως μισθωτών

Υποβολή δήλωσης και απόδοση του παρακρατηθέντος φόρου εισοδήματος και του αναλογούντος χαρτόσημου και ΟΓΑ 1,2 % επί των αποζημιώσεων λόγω απολύσεως των μισθωτών στο τρέχον μήνα που καταβλήθησαν μέσα στον επόμενο μήνα . Ο φόρος υπολογίζεται με την κλίμακα της παραγρ. 1 του άρθρου 9 Ν.Δ. 3323/55 μετά την αφαίρεση 1.000.000 δρχ. που δεν θεωρείται εισόδημα (Άρθρα 40 παρ. 3 περπ. 5 και 44 παρ. 6 Ν.Δ. 3323/55 και άρθρο 13 παρ. 8 Ν. 2214/1994). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 31 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 28 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 31 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 28 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 31 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 30 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 29 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 31 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 30 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 31 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 30 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 2 Δεκεμβρίου.

16.5.5 Υποβολή δήλωσης από τις ποδοσφαιρικές Α.Ε. ή τα αθλητικά σωματεία και καταβολή του παρακρατηθέντος φόρου 10% πλέον εισφοράς ΟΓΑ 15% στο φόρο, στα χρωματικά ποσά του τρέχοντος μηνός που καταβλήθηκαν τον επόμενο μήνα σε ποδοσφαιριστές ή άλλους αμειβόμενους αθλητές, με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως (άρθρο 40 παρ. 4 Ν.Δ. 3323/55).

Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 31 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 28 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 31 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 28 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 31 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 30 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 29 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 31 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 30 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 31 Οκτωβρίου, για το μήνα

Οκτώβριο μέχρι 30 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 2 Δεκεμβρίου.

16.5.6 Επιδόματα πολύτεκνης μητέρας

Υποβολή δήλωσης και απόδοση του παρακρατηθέντος φόρου 10% στα επιδόματα που χορηγήθηκαν στις πολύτεκνες μητέρες βάσει του άρθρου 63 παρ. 1,2,3, και 6 του Ν. 1829/90 μέσα στο τρέχον μήνα καταβάλλονται στον επόμενο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης (άρθρο 40 παρ. 8 , 44 παρ. 6 Ν.Δ. 3323/55 και άρθρο 18 παρα. 2 και 3 Ν. 2008/92) Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 15 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 15 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.5.7 Φορολογία αλλοδαπών επιχειρήσεων για αποζημιώσεις και δικαιώματα ταινιών, ραδιοφωνικών εκπομπών κλπ.

Υποβολής δήλωσης και καταβολή του φόρου 10% που παρακρατήθηκε για τα ποσά αποζημιώσεων ή δικαιωμάτων για τη χρήση κινηματογραφικών ή τηλεοπτικών ταινιών, μαγνητοταινιών για ραδιοφωνικές εκπομπές και για αναπαραγωγή βιντεοκασετών, που καταβλήθηκαν και πιστώθηκαν το μήνα σε αλλοδαπές επιχειρήσεις και οργανισμούς. Με την παρακράτηση εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων (Άρθρο 15 παρ. 3 Ν.Δ. 3843/58).

Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι

15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 15 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.5.8. Φορολογία αλλοδαπών επιχειρήσεων για λοιπές αποζημιώσεις και δικαιώματα

Υποβολή δήλωσης και καταβολή του φόρου που παρακρατήθηκε με συντελεστή 20% πάνω στα ποσά των λοιπών (εκτός των ανωτέρω) αποζημιώσεων και δικαιωμάτων (για εκμίσθωση μηχανημάτων, οργάνωση επιχειρήσεων, εκπαίδευση προσωπικού κλπ.) που καταβλήθηκαν ή πιστώθηκαν σε αλλοδαπές επιχειρήσεις ή οργανισμούς, ή σε ξένα καλλιτεχνικά συγκροτήματα, στο τρέχον μήνα και καταβλήθηκαν τον επόμενο με εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης (Άρθρο 15 παρ. 3 Ν.Δ. 3843/58). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 15 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.5.9 Φορολογία αλλοδαπών επιχειρήσεων για μελέτες, σχέδια και έρευνες

Υποβολή δήλωσης και καταβολή του φόρου που παρακρατήθηκε με συντελεστή 17,5% πάνω στις καταβληθείσες ή πιστωθείσες μέσα στον τρέχον μήνα που καταβάλλονται στον επόμενο ακαθάριστες αμοιβές της αλλοδαπής επιχειρήσεως για κατάρτιση μελετών, σχεδίων, και διεξαγωγή ερευνών με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως (Άρθρο 15 παρ. 4 Ν.Δ. 3843/58). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 15 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.5.10 Φορολογία αλλοδαπών επιχειρήσεων για την εργολαβική κατασκευή τεχνικών έργων

Υποβολή δήλωσης και καταβολή του φόρου που παρακρατήθηκε για τις καταβληθείσες και πιστωθείσες μέσα στον τρέχον μήνα και καταβάλλονται στον επόμενο οι αμοιβές αλλοδαπών εταιριών και οργανισμών για τις σε επικεφαλίδα εργασίες μεξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως με συντελεστές επί των ακαθάριστων εσόδων 4% για τα δημόσια κλπ. τεχνικά έργα, 4,8% για τα ιδιωτικά και 10% για τα χωρίς υλικά έργα, Ομοίως για τις μηχανολογικές και ηλεκτρικές εγκαταστάσεις με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 12 Ν. 542/77 (Άρθρο 15 παρ. 5 Ν.Δ. 3843/58 και

άρθρο 23 παρ. 8. Ν., 2214/1994).

Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 15 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.5.11 Φορολογηθέντα αδιανέμητα κέρδη που διανέμονται ή κεφαλαιοποιούνται μετά την 12.5.1992

Τα ανωτέρω κέρδη που φορολογήθηκαν με τις προϊσχύουσες διατάξεις του Ν. 2065/92 υπόκεινται σε φορολογία 3% με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως με εξαίρεση αυτών που προέρχονται από κέρδη ισολογισμού που λήγουν από την 31.12.1991 μέχρι την 29.6.1992 τα οποία υπόκεινται σε φόρο με τους συντελεστές που αναφέρονται στο άρθρο 42 παρ. 1 Ν. 2066/1992 και Υπ. Οικον. 1072461/ πολ. 1135/23.7.92).

Μέσα σε ένα μήνα από την ημέρα της εγκρίσεως διανομής των από τη γενική συνέλευση.

16.5.12 Εκμίσθωση κοινόχρηστων χώρων οικοδομών

Υποβολή δήλωσης από τον διαχειριστή της πολυκατοικίας και απόδοση του αναλογούντος φόρου 20% πάνω στο ακαθάριστο εισόδημα από εκμίσθωση κοινόχρηστων χώρων του έτους 1994 με εξάντληση της φορολογικής υποχρεώσεως (άρθρο 17 παρ. 3 Ν.Δ. 3323/55 και άρθρο 8 παρ. 1 Ν. 2065/92).

Μέχρι την τελευταία εργάσιμη για τις Δημόσιες Υπηρεσίες ημέρα του Δεκεμβρίου.

16.6 Υποχρεώσεις από των κώδικα βιβλίων και Στοιχείων

16.6.1 Ισολογισμός

Αλλοδαπές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις που εκμεταλλεύονται ποντοπόρα πλοία των οποίων η διαχειριστική περίοδο έληξε την 30.6.1994 έχουν υποχρέωση να κλείσουν τον ισολογισμό τους μέσα σε έξη μήνες από την λήξη της διαχειριστικής περιόδου. (Άρθρο 17 παρ. 8 Π.Δ. 186/92) Μέχρι 31 Δεκεμβρίου

Ανώνυμες εταιρίες και συνεταιρισμοί, των οποίων η διαχειριστική περίοδος έληξε μέχρι 31/12/94, έχουν υποχρέωση να κλείσουν τον ισολογισμό τους μέσα σε 4 μήνες από τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου (Άρθρο 17 παρ. 8 Π.Δ. 186/92) Μέχρι τέλος Απριλίου. Ατομικές Επιχειρήσεις, προσωπικές εταιρίες, Ε.Π.Ε., Κοινοπραξίες ή κοινωνίες Αστικού Δικαίου, των οποίων η διαχειριστική περίοδος έληξε την 31/12/94. Έχουν υποχρέωση να κλείσουν τον Ισολογισμό τους μέσα σε τρεις μήνες από την λήξη της διαχειριστικής περιόδου (άρθρο 17 παρ. 8 Π.Δ. 186/92)

Μέχρι τέλος Μαρτίου.

16.6.2. Μερίσματα Α.Ε.

Υποβολή τριπλότυπου συγκεντρωτικής κατάστασης για τα μερίσματα από ανώνυμες ή Ονομαστικές μετοχές που καταβάλλει ή πιστώνει η Α.Ε. στον μέτοχο της.

Η πιο πάνω κατάσταση, δεν υποβάλλεται εφόσον ο φόρος των μερισμάτων υπολογίζεται στο συνολικό φορολογητέο εισόδημα του υπόχρεου νομικού προσώπου και εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των

δικαιούχων μετόχων (Άρθρο 20 παρ. 1 Κ.Β.Σ. και παρ. 20-9 της υπ' αριθμών 1118148/936/0015/ 24. 11.92 Εγκ. Υπ. Οικονομικών.

Μέσα σε 3 μήνες από την ημέρα έγκρισης του Ισολογισμού.

16.6.3. Μετάθεση χρόνου λήξης διαχειριστικής περιόδου. Μέχρι 31 Μαρτίου

16.6.4. Υποβολή φορολογικών στοιχείων για διασταύρωση Μέχρι 25 Μαΐου

16.6.5 Υποβολή φορολογικών στοιχείων για διασταύρωση. Μέχρι 25 Μαΐου

16.6.6 Επιχειρηματική αμοιβή διαχειριστών- εταίρων Ε.Π.Ε.

Μέσα στο πρώτο 15νθήμερο του επόμενου από την παρακράτηση του φόρου μήνα.

16.6.7 Υπεραπόδοση επενδύσεων των μαθηματικών αποθεμάτων

Εντός 10 ημερών από τη λήξη της προθεσμίας του Κ.Β.Σ. για το κλείσιμο του ισολογισμού.

16.7 Υποχρεώσεις από το φόρο κύκλου εργασιών

16.7.1 Ασφαλιστικές επιχειρήσεις

Υποβολή δήλωσης και καταβολή εφάπαξ του Φ.Κ.Ε. Για τα απαιτητά ασφάλιστρα και δικαιώματα ανά τρίμηνο 1994. (Απ. Υπ. Οικ. Μ. 10470/54 και άρθρο 21 Ν. 18982/90) Για Ιανουάριο έως Μάρτιο μέχρι 30 Ιουνίου, Για Απρίλιο έως Ιούνιο μέχρι 29/9, Για Ιούλιο έως Σεπτέμβριο μέχρι 29/12. Για Οκτώβριο έως Δεκέμβριο μέχρι 20 Μαρτίου.

16.8. Χαρτόσημο δανείων

Καταβολή χαρτόσημου: α) δανείων μεταξύ εμπόρων ή εμπορικών εταιριών ή και τρίτων Β0 καταθέσεων ή αναλήψεων χρημάτων από εταίρους ή μέτοχους από ή προς εταιρίες, τα οποία καταχωρήθηκαν στα βιβλία των επιχειρήσεων και τον τρέχον μήνα καταβάλλονται στον επόμενο. Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 17 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 15 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 15 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 15 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 16 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 15 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 15 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 16 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 17 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 15 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 15 Δεκεμβρίου.

16.9 Υποχρεώσεις από άλλες διατάξεις

Πολυώροφες οικοδομές.

Όσοι ανέγειραν πολυώροφες οικοδομές υποχρεούνται σε υποβολή αντιγράφου της οικοδομικής αδείας που εκδόθηκε (Άρθρο 18 Ν. 820/78).

Πριν από την έναρξη των εργασιών.

16.9.1 Εργολαβίες - υπεργολαβίες

Όσα αναθέτουν εργολαβίες ή υπεργολαβίες εκτελέσεως τεχνικών έργων αξίας άνω των 100.000 δρχ, έχουν υποχρέωση να γνωστοποιήσουν τα στοιχεία του εργολάβου κλπ. ή να καταθέσουν αντίγραφο του συμφωνητικού (Άρθρο 19 Ν. 820/78, άρθρο 3 παρ. 1 Ν. 4045/60, άρθρο 16 παρ. 2 ν 1828/89 και Υπ. Οικον. 105500 Πολ. 1165/90 παρ. 16).

Πριν από την έναρξη των εργασιών.

16.9.2 Διάφορα συμφωνητικά

Συμφωνητικά που καταρτίζονται μεταξύ επιτηδευματιών ή τρίων είναι ανίσχυρα αν δεν προσκομιστούν για θεώρηση στην αρμόδια ΔΟΥ (Αρθρο 8 Ν. 1882/90).

Μέσα σε 10 ημέρες.

16.9.3 Μισθωτήρια συμβόλαια

Τα ιδιωτικά συμφωνητικά μισθώσεως ακινήτου προσκομίζονται από τον εκμισθωτή για θεώρηση από την αρμόδια για την φορολογία του ΔΟΥ (Αρθρα 3 Ν. 4045/60, 16 παρ. 2 Ν. 1828/89 19 παρ. 1 Ν.Δ. 3323/55 και Υπ. Οικον. 1055500/90)

Μέσα σε 30 ημέρες από την σύνταξη τους.

16.9.4 Συντάκτες μελετών τεχνικών έργων

Υποβολή πληροφοριακών στοιχείων για το έργο που θα εκτελεστεί (Αρθρο 30 παρ. 2 Ν. 1642/86 και Αποφ. Υπ. Οικ. 1181/88)..

Με την υποβολή της αίτησης για χορήγηση άδεια στο Πολεοδομικό Γραφείο.

16.9.5 Αποζημιώσεις και αμοιβές οφειλόμενες βάσεις δικαστικής ή διαιτητικής απόφασης ή οποιαδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο υποβάλλουν στην αρμόδια ΔΟΥ φορολογίας του δικαιούχου το σχετικό αντίγραφο της απόφασης ή εγγράφου.

Σε περίπτωση μη υποβολής, ολόκληρο το ποσό προστίθεται στα λογιστικώς ή εξωλογιστικώς προσδιορισμένα καθαρά κέρδη (Αρθρα 55 παρ. 4 και 71 Ν. 2065/1992).

Πριν από την καταβολή ή πίστωση.

16.9.6 Οργανώσεις, συλλογή, σωματεία, ιδρύματα, οργανισμοί κλπ. που πραγματοποιούν χορούς συγκεντρώσεις και δεξιώσεις

Υποβολή αίτησης στην αρμόδια ΔΟΥ που υπάγεται το κέντρο διασκέδαση ή το ξενοδοχείο, στην οποία αναφέρεται ο σκοπός της εκδήλωσης, η επιβάρυνση κατ' άτομο και ο αριθμός των προσκλήσεων που θα εκδοθούν. Στην αίτηση επισυνάπτεται και το συμφωνητικό με το κέντρο διασκέδασης ή το ξενοδοχείο.

Υποβολή στην ανωτέρω ΔΟΥ φωτοτυπίας του τιμολογίου του κέντρου διασκέδασης ή του ξενοδοχείου που εκδόθηκε για την πραγματοποιηθείσα εκδήλωση.

Αν δεν τηρηθεί η ανωτέρω διαδικασία επιβάλλεται στον υπόχρεο πρόστιμο δρχ. 500.000 μέχρι 1.000.000 δρχ. (Άρθρο 55 παρ. 2 Ν. 2065/92).

Μέσα σε 5 ημέρες από την πραγματοποίηση της εκδήλωσης.

16.9.7 Κεφαλαιοποίηση υπεραξίας ακινήτων από αναπροσαρμογή με τον Ν. 2065/92

Οι προσωπικές εταιρίες, οι συνεταιρισμοί, οι Ε.Π.Ε. και οι Ανώνυμες Εταιρίες, υποχρεούνται να κεφαλαιοποιήσουν την υπεραξία των ακινήτων που προέκυψε από την αναπροσαρμογή των με το άρθρο 22 Ν. 2065/92 μετά την αφαίρεση του χρεωστικού υπολοίπου του λογαριασμού «Κέρδη ή ζημιές» μέχρι το τέλος του δευτέρου έτους από το χρόνο της αναπροσαρμογής (Άρθρα 20 και 23 Ν. 2065/92).

Μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1994.

16.10 Δημοτικοί φόροι (Ν. 1080/80).

16.10.1 Εμπόριο πόσιμων(ισματικών η μη) υδάτων.

16.10 Δημοτικοί φόροι (Ν. 1080/80).

16.10.1 Εμπόριο πόσιμων(ισματικών η μη) υδάτων.

Υποβολή δήλωσης και καταβολή στο δημοτικό η κοινοτικό Ταμείο του δικαιώματος υδροληψίας τρέχοντος μηνός καταβάλλεται στον επόμενο μήνα 1994 και αποστολή του γραμματίου είσπραξης στο Δικαιούχο Δήμο ή Κοινότητα (Άρθρο 12 Β.Δ. 24.9.58 και άρθρο 1080/80). Για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 10 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 10 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 10 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 11 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 10 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 10 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 11 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 10 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 12 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 11 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 10 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 12 Δεκεμβρίου.

16.10.1.Τέλος παρεπιδημούντων επί ακαθάριστων εσόδων CAMPINAS ενοικιαζομένων δωματίων

Υποβολή δήλωσης και καταβολή στο δημοτικό η κοινοτικό Ταμείο του τέλους επί των ακαθάριστων εσόδων του τρέχοντος μηνός που καταβάλλεται στον επόμενο μήνα 1994 (Άρθρο 6 παρ. 4 Ν. 1080/1980) Μέσα στην προθεσμία που αποδίδεται ο ΦΠΑ εφόσον οι υπόχρεοι υπόκεινται σε ΦΠΑ αλλιώς για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 10 Ιανουαρίου, , για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 10 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 10 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 11 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 10 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 10 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 11 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 10 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 12 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 10 Οκτωβρίου, για το

μήνα Οκτώβριο μέχρι 10 Νοέμβριο, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 12 Δεκεμβρίου.

16.10.2 Τέλος παρεπιδημόντων επί ακαθάριστων εσόδων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων (ξενοδοχείο motels, baugolows κλπ.)

Υποβολή δήλωσης και καταβολή τέλους επί ακαθάριστων εσόδων του μηνός Νοεμβρίου 1994 (Άρθρο 6 παρ. 6 Ν. 1080/1980, άρθρο 17 Ν. 2093/1992 και άρθρο 17 παρ. 6 Ν. 2130/1993).

Μέσα στην προθεσμία που αποδίδεται από τον υπόχρεο ο ΦΠΑ.

16.10.3 Τέλος επί ακαθάριστων εσόδων κέντρων, διασκεδάσεως εστιατορίων κλπ.

Υποβολή δήλωσης ή καταβολή στο δημοτικό ή κοινοτικό ταμείο του τέλους επί των ακαθάριστων εσόδων του τρέχοντος μηνός και καταβάλλονται στον επόμενο 1994 (Άρθρα 7 Ν.1080/80 και 17 παρ. 7 Ν. 2130/93). Μέσα στην προθεσμία που αποδίδονται ο ΦΠΑ. εφόσον οι υπόχρεοι υπόκεινται σε ΦΠΑ αλλιώς για το μήνα Δεκέμβριο μέχρι 10 Ιανουαρίου, για το μήνα Ιανουάριο μέχρι 10 Φεβρουαρίου. Για το μήνα Φεβρουάριο μέχρι 10 Μαρτίου, για το μήνα Μάρτιο μέχρι 11 Απριλίου, για το μήνα Απρίλιο μέχρι 10 Μαΐου, για το μήνα Μάιο μέχρι 10 Ιουνίου, για το μήνα Ιούνιο μέχρι 11 Ιουλίου, για το μήνα Ιούλιο μέχρι 10 Αυγούστου, για το μήνα Αύγουστο μέχρι 12 Σεπτεμβρίου, για το μήνα Σεπτέμβριο μέχρι 10 Οκτωβρίου, για το μήνα Οκτώβριο μέχρι 10 Νοεμβρίου, για το μήνα Νοέμβριο μέχρι 12 Δεκεμβρίου.

16.11 Υποχρεώσεις από τον ΦΠΑ

α) Υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίων Γ' κατηγορίας του ΚΒΣ., για το φόρο του έτους ανά μήνα. Με βάση τα αρχικά του επωνύμου ή επωνυμίας.

A-Z 29/1 25/2 28/3 25/4 25/5 27/6 25/7 25/8 26/9 25/10 25/11 27/12

H-Λ 26/1 28/2 29/3 26/4 26/5 28/6 26/7 26/8 27/9 26/10 28/11 28/12

M-P 27/1 1/3 30/3 27/4 27/5 29/6 27/7 29/8 28/9 27/10 29/11 29/12

P-Ω 28/1 2/3 31/3 28/4 28/5 30/6 28/7 30/8 29/9 28/10 30/11 30/12

β) υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίων Α' κατηγορίας απαλλασσόμενοι από την τήρηση βιβλίων για το φόρο του ανά τριμήνου 1994

(άρθρο 31 παρ. 1α Ν. 1642/86, Υπ. Οικ. 1040997/3493/ΠΟΛ/ 1105/18.3.93

Υπ. Οικ. 1066507/3968/Α. 0014/ΠΟΛ. 1182/7.5.93 και Τελική διαταγή Υπ. Οικ. 1338/25.5.93).

A-Z 17/1 15/4 15/7 17/10 16/1

H-Λ 18/1 Οκτ. 18/4 Ιαν. 18/7 Απριλ. 18/10 Ιουλ. 17/1 Οκτ.

M-Π 19/1 Δεκ. 19/4 Μαρ. 19/7 Ιουν. 19/10 Σεπτ. 18/1 Δεκ.

P-Ω 20/1 1993 20/4 94 20/7 94 20/10 94 19/1 94

Υπόχρεοι σε τήρηση βιβλίων Β' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. για το φόρο ανά δίκμηνο

A-Z 20/1 21/3 20/5 20/7 20/9 21/11

H-Λ 21/1 22/3 23/5 21/7 21/9 22/11

M-Π 24/1 19/3 24/5 22/7 22/9 23/11

P-Ω 25/1 20/3 25/5 25/7 23/9 24/11

Υποβολή εκκαθαριστικής δήλωσης Φ.Π.Α.

Υπόχρεοι σε Φ.Π.Α. οι οποίοι κατά το 1994 τήρησαν βιβλία Γ'κατηγορίας του ΚΒΣ και έκλεισαν Ισολογισμό στις 31/12/94 υποβάλλουν την ετήσια εκκαθαριστική τους δήλωση μέχρι την 10η ημέρα του 5ου μηνός που ακολουθεί τη λήξη της διαχειριστικής περιόδου δηλ. μέχρι 10 Μαΐου (Άρθρο 31 παρ. 1 Ν. 1642/86 και απόφαση Υπ. Οικ. 1013 28/9/94). Με βάση τα αρχικά του επωνύμου ή της επωνυμίας

A-Z 30/5

H-Λ 11/5

M-Π 12/5

P-Ω 13/5

ΠΡΟΣΟΧΗ!!! Επειδή ορισμένες ΔΟΥ ερμηνεύουν διαφορετικά τις ως άνω διατάξεις για τις προθεσμίες με βάση ταρχικά επωνύμου ή τις επωνυμίας στην περίπτωση που μεσολαβούν αργίες μετά την πρώτη ημερομηνία που ορίζεται από τα αρχικά A-Z, συνίσταται στους αναγνώστες μας να πληροφορούνται σχετικά από την αρμόδια για την παραλαβή της δηλώσεως τους ΔΟΥ.

16.11.2 Προκαταβολή φόρου

Με τις προσωρινές δηλώσεις που υποβάλλονται για τις φορολογικές περιόδους που λήγουν από 31/1/1994 μέχρι και 31/12/1994 προκαταβάλλεται, έναντι του φόρου που οφείλεται στην επόμενη φορολογική περίοδο, ποσό φόρου ίσο με το δεκαπέντε τοις εκατό (15%) του χρεωστικού υπολοίπου.(Άρθρο 31 παρ. 2 Ν. 2093/1992 και άρθρο 2 παρ. 18 Ν. 2187/94). Οι δηλώσεις υποβάλλονται μόνο στην αρμόδια ΔΟΥ με εξαίρεση

τις εποχιακές επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις που εδρεύουν σε νησί που δεν εδρεύει ΔΟΥ, οι οποίες μπορούν να τις υποβάλλουν σε οποιαδήποτε ΔΟΥ (Άρθρο 31 παρ. 3 Ν. 2093/1992 και άρθρο 5 ΑΥΟ 1013287/2.2.94, ΠΟΛ 1032).

Οι πιστωτικές δηλώσεις δεν υποβάλλονται με εξαίρεση όταν σε αυτή περιλαμβάνονται και αξίες ενδοκοινοτικών συναλλαγών ή όταν πρόκειται να υποβληθεί αίτημα για επιστροφή φόρου ή σε περίπτωση υποχρέωσης εξαγωγής συναλλάγματος για εξόφληση υποχρεώσεων στο εξωτερικό (Άρθρο 31 παρ. Ν. 2093/1992 και άρθρο 3 ΑΥΟ 1013287/2.2.94 ΠΟΛ. 1032).

16.Π.3 Υποβολή προσωρινής δήλωσης ΦΠΑ από υπόχρεους που διενεργούν ενδοκοινοτικές συναλλαγές

Οι υποκείμενοι σε ΦΠΑ, ανεξάρτητα από την κατηγορία βιβλίων που τηρούν ή το Δημόσιο όταν ασκεί δραστηριότητες που υπάγονται στο φόρο, υποβάλλουν προσωρινή δήλωση, κάθε μήνα και μέχρι την 25η του επόμενου μήνα εφόσον έχουν εγγραφεί στο σύστημα ΦΠΑ ενδοκοινοτικών συναλλαγών (vies) και έχουν δηλώσει ότι πρόκειται να πραγματοποιήσουν ενδοκοινοτικές συναλλαγές και δεν έχουν προβεί σε ανάκληση της δήλωσης αυτής.

Σε περίπτωση που, με δήλωση μεταβολών, δηλωθεί η διενέργεια ενδοκοινοτικών συναλλαγών (αποκτήσεων ή παραδόσεων αγαθών), από υπόχρεους που τηρούν Β' και Α' κατηγορίας βιβλία του ΚΒΣ, η υποχρέωση υποβολής προσωρινής δήλωσης κάθε μήνα αίρεται από την επόμενη διαχειριστικών περίοδο (ΑΥΟ 1013287/2.2.94, πολ. 1087 στη σελ. 963 "ΛΟΓΙΣΤΗ" Ιουνίου 1994).

16.Π.4. Υποβολή προσωρινής δήλωσης και απόδοσης ΦΠΑ επί οριστικής παύσης εργασιών

Σε περίπτωση οριστικής παύσης εργασιών υπόχρεου η φορολογική περίοδος θεωρείται ότι λήγει την ημερομηνία της οριστικής παύσης εργασιών, η δε προσωρινή δήλωση υποβάλλεται μέσα στις παρακάτω προθεσμίες από την ημερομηνία λήξης της φορολογικής περιόδου.

- α) Σε 15 ημέρες αν τηρούν σε βιβλία Α' κατηγορίας ΚΒΣ και δεν διενεργούσε ενδοκοινοτικές αποκτήσεις ή ενδοκοινοτικές παραδόσεις.
- β) Σε 20 ημέρες, αν τηρούσε βιβλία Β' κατηγορίας ΚΒΣ και δεν διενεργούσε ενδοκοινοτικές αποκτήσεις ή ενδοκοινοτικές παραδόσεις.
- γ) Σε 25 ημέρες, αν τηρούσε βιβλία Γ' κατηγορίας ΚΒΣ, καθώς και στην περίπτωση που τηρούσε βιβλία Β' και Α' κατηγορίας ΚΒΣ και διενεργούσε ενδοκοινοτικές αποκτήσεις ή ενδοκοινοτικές παραδόσεις (Άρθρο 2 παρ. 8 ΑΥΟ 1013287/2.2.94, πολ. 1032).

16.Π.5 Υποβολή εκκαθαριστικής δήλωσης ΦΠΑ επί διακοπής των εργασιών

- α) Επιχειρήσεων που δεν ετήρησαν βιβλία αλλά είχαν ενταχθεί στο τεκμαρτό καθεστώς ΦΠΑ ή ετήρησαν βιβλία Α' και Β' κατηγορίας του ΚΦΣ (Άρθρο 31 παρ. 16 Ν. 1642/86 και ΑΥΟ 1013289/2.2.94, πολ. 1031).
Μέχρι την 25η ημέρα του δεύτερου μήνα από της διακοπής.
- β) Επιχειρήσεων με βιβλία Γ' κατηγορίας του ΚΦΣ (Άρθρο 31 παρ. 16 Ν. 1642/86 και ΑΥΟ 1013289 /2.2.94, πολ. 1031).
Μέχρι την 10η ημέρα του πέμπτου μήνα από της διακοπής.

16.11.6 Μετάταξη επιτηδευμάτων σε άλλο καθεστώς ΦΠΑ.

Σε περίπτωση μετάταξης επιτηδευμάτων, υποβολή δήλωσης με την αξία των αποθεμάτων κατά συντελεστή ΦΠΑ και καταβολή του φόρου όπου δημιουργείται υποχρέωση (Παρ. 10 και 11 άρθρο 32 Ν. 1642/86). Μέσα δύο (2) μήνες από τη μετάταξη.

16.11.7 Ένταξη αγροτών στο κανονικό καθεστώς.

Υποβολή δήλωσης νέων αγροτών για ένταξη στο κοινοτικό καθεστώς του ΦΠΑ. 20 ημέρες από την έναρξη των αγροτικών εργασιών.

16.11.8 Δήλωση οριστικής παύσης των εργασιών.

Υποβολή δήλωσης για την οριστική παύση των εργασιών της επιχείρησης που για τα νομικά πρόσωπα είναι ο χρόνος εξαφάνισης αυτών (Δημοσίευση πράξης λύσης στο ειδικό ΦΕΚ για τις ΕΠΕ, ή καταχώρηση πράξης λύσης ΑΕ στο οικείο βιβλίο ΑΕ της Νομαρχίας, (άρθρο 29 παρ 1γ Ν.1642/86 και εγκ. Υπ.Οικ. 113.1481/7043/0014/23.12.92)

Μέσα σε 10 ημέρες από το χρόνο παύσης των εργασιών.

16.11.9 Δήλωση έναρξης εργασιών

Υποβολή δήλωσης για την έναρξη εργασιών της επιχείρησης. Ως έναρξη εργασιών θεωρείται ο χρόνος πραγματοποίησης της πρώτης συναλλαγής ειδικά για τα νομικά πρόσωπα, ως χρόνος έναρξης θεωρείται ο χρόνος της νόμιμης σύστασης αυτών και δεν θεωρείται εκπρόθεσμη η ανωτέρω δήλωση, εφ'όσον υποβάλλεται μέσα σε 30 ημέρες από τη σύσταση νομικού προσώπου (Άρθρο 29 παρ. 1α Ν.1642/86, Εγκ. Υπουργείου Οικ. 1131481/7043/0014/23.12.92).

Πριν από την έναρξη των εργασιών.

16.Π.10 Εξαγωγή αγροτικών προϊόντων

Σε περίπτωση ΜΗ εξαγωγής αγροτικών προϊόντων από αγοραστές εξαγωγείς μέσα σε δύο μήνες από την αγορά τους από αγρότες και συνεταιρισμούς αγροτών.

Απόδοση του φόρου με τη πρώτη προσωρινή δήλωση.

16.Π.Π.Δήλωση μεταβολών μετάταξης

Υποβολή δήλωσης κάθε διακοπής που δεν συνεπάγεται την οριστική παύση των εργασιών (πτώχευση, αδράνεια, επαναδραστηριοποίηση), θέση του νομικού προσώπου που υπό εκκαθάριση και του φυσικού προσώπου υπό δικαστική απαγόρευση, διακοπή μιας από τις δραστηριότητες της επιχείρησης, αλλαγή κατηγορίας των τηρούμενων βιβλίων, αλλαγής της έδρας ή του τόπου επαγγελματικής εγκατάστασης, της επωνυμίας, του υποκαταστήματος, του γραφείου ή της αποθήκης και κάθε άλλης μεταβολής (Άρθρο 29 παρ. 1α Ν.1642/86 και εγκ. Υπ. Οικ., 1131481/7043/0014/23.12.92). Μέσα σε 10 ημέρες από την μεταβολή.

16.Π.12.Δηλώσεις έναρξης και παύσης ενδοκοινωνικών συναλλαγών

Οι επιχειρήσεις οι οποίες δεν πραγματοποιούσαν ενδοκοινωνικές συναλλαγές, ή πραγματοποιούσαν αλλά δεν δήλωσαν στην εκκαθαριστική δήλωση ΦΠΑ τις σχετικές συναλλαγές στους κωδ. 905 και 910 για τις χρήσεις που έκλεισαν από 31.12.1991 μέχρι και 31.12.1992, υποχρεούνται σε υποβολή δήλωσης μεταβολής - μετάταξης, εφόσον θελήσουν να αρχίσουν αυτή τη δραστηριότητα μετά την 1η Ιανουαρίου 1993. Εξαιρετικά στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι επιχειρήσεις έκαναν δήλωση έναρξης τόσο

το 1991 ή και το 1992, υποχρεούνται επίσης σε υποβολή μεταβολής-μετάταξης, εφ' όσον προβαίνουν σε ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Επίσης από 1.11.1993 καθιερώνεται η υποχρέωση να δηλώνεται η έναρξη ή παύση πραγματοποίησης ενδοκοινοτικών αποκτήσεων αγαθών καθώς παραδόσεων αγαθών προς άλλα κράτη-μέλη της κοινότητας, με την υποβολή δήλωσης μεταβολών-μετάταξης (Άρθρο 29 παρ.5 Ν, 1642/86 εγκ.Υπ. Οικ. 1131481-/7043/0014/23.12.92.)

Μέσα σε 10 ημέρες από τη μεταβολή.

16.Π.13. Ειδικές υποχρεώσεις υποκειμενικών στον Φ.Π.Α. που ενεργούν ενδοκοινοτικές

- α) Υποβολή ανακεφαλαιωτικού πίνακα (LISTING) για τις παραδόσεις αγαθών προς άλλο κράτος μέλος ανά τρίμηνο.
- β) Υποβολή στατιστικής δήλωσης (INTRASTAT) για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές (αποκτήσεις και παραδόσεις) που πραγματοποιήθηκαν το τρέχον μήνα καταβάλλεται τον επόμενο 1994. Η δήλωση αυτή υποβάλλεται στην αρμόδια ΔΟΥ ταυτόχρονα με την προσωρινή δήλωση ΦΠΑ.Υποχρέωση υποβολής της δήλωσης αυτής έχουν μόνο οι πραγματοποιούντες ενδοκοινοτικές συναλλαγές μεγαλύτερες από το όριο "κατώφλι εξομοίωσης" το οποίο για το έτος 1993 έχει καθοριστεί, στο ύψος των 5,000,000 δρχ., 7,500,000 προκειμένου για εξαγωγές που πραγματοποίησε η επιχείρηση το 1992.
- γ) Η τήρηση ειδικού βιβλίου καταχώρησης αγαθών για εργασίες (ACON LISTING) Από Ιανουάριο - Μάρτιο μέχρι 25/4. Από Απριλ.-Ιουν. μέχρι 25/7. Από Ιουλ.-Σεπτεμβ. μέχρι 25/10./ Από Οκτ.-Δεκεμ. μέχρι 25/1.

(INTRASTAT) Για Δεκ. -25/1. Για Ιαν.-25/2. Για Φεβ.-28/3. Για Μάρτιο.-25/4. Για Απριλ.-25/5. Για Μαΐο-27/6. Για Ιουν.-25/7. Για Ιουλ. -25/8. Για Αυγ.-26/9. Για Σεπτεμ.-25/10. Για Οκτ-25/11. Για Νοεμ.-27/12. 16.17.1. Ι.Χ. ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.

Υποβολή δήλωσης και καταβολή του φόρου 4% για τις εργασίες του τρέχοντος μηνός που καταβάλλεται τον επόμενο 1994 (Άρθρο 7 περιπτ. β' Ν.1676/86 και άρθρο 2 παρ. 14 Ν. 2187/94). Για τον Δεκέμβριο μέχρι 25 Ιανουα (ίου. Για τον Ιανουάριο μέχρι 25 Φεβρουάριο. Για τον Φεβρουάριο μέχρι 28 Μαρτίου. Για τον Μάρτιο μέχρι 25 Απριλίου. Για τον Απρίλιο μέχρι 25 Μαΐου. Για τον Μάιο μέχρι 27 Ιουνίου. Για τον Ιούνιο μέχρι 25 Ιουλίου. Για τον Ιούλιο μέχρι 25 Αυγούστου, Για τον Αύγουστο μέχρι 26 Σεπτεμβρίου. Για τον Σεπτέμβριο μέχρι 25 Οκτωβρίου. Για τον Οκτώβρη 25/11. Για τον Νοέμβρη -27/12.

16.17.2. Ειδικός φόρος στις τηλεοπτικές διαφημίσεις

Καταβολή φόρου 30% πάνω στην αξία τιμολογιακής τιμής της διαφήμισης (χωρίς την αξία του αγγελειόσημου) που προβάλλεται από την τηλεόραση του τρέχοντος μηνός και που αποδίδεται στο Δημόσιο από αυτόν που συμβάλλεται με την τηλεοπτική επιχείρηση (Άρθρο 15 παρ. 1 Ν.1326/83, 11 Ν. 1947/91, 17 παρ. 12 Ν. 2166/93, Υπ. Οικον. 1113784/93 πολ. 1283 και 1122122/93 πολ. 1314). Από 1.7.1994 τον ως άνω φόρο, τον αποδίδουν οι τηλεοπτικές επιχειρήσεις (Άρθρο 41 Ν. 2214/1994. Για τον Δεκέμβριο -31 Ιανουαρίου. Για τον Ιανουάριο-21 Φεβρουαρίου. Για τον Φεβρουάριο-31 Μαρτίου. Για τον Μάρτιο-29 Απριλίου -31 Μαΐου. Για τον Μάιο -30 Ιουνίου. Για τον Ιούνιο -29 Ιουλίου. Για τον Ιούλιο -31 Αυγούστου. Για τον Αύγουστο -30 Σεπτεμβρίου. Για τον Σεπτέμβριο-31 Οκτωβρίου. Για τον Οκτώβρη-30 Νοεμβρίου. Για τον Νοέμβριο-2 Δεκεμβρίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17

Διευκρινήσεις για την εφαρμογή διατάξεων του Ν. 2084/1992 για τις κατηγορίες επιτηδευμάτων που υποχρεούνται να ασφαίζονται και να εγγράφονται στα επιμελητήρια εγκ.: 1054940/ΠΟΛ. 1206/94. Σχετ. Εγκύκλιοί μας;

α)1132507/1088/0015/πολ.1284/23.12.92.

β)1060739/408/0015/πολ. 1167/28.4.93.

γ)1092843/656/0015/πολ. 1240/14.7.93.

δ)1114743/836/0015/πολ. 1293/8.9.93.

Σε συνέχεια των παραπάνω σχετικών εγκυκλίων μας, με τις οποίες δόθηκαν πληροφορίες για τις κατηγορίες επιτηδευμάτων που υποχρεούνται να ασφαίζονται στους φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης και θα εγγράφονται στα Επιμελητήρια, και ύστερα από τα έγγραφα Φ.36/ΟΙΚ. Φ.35/381/24.5.94 και Φ.22/722/15.7.94 του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων -Δ/ση Κύριας Ασφάλισης Αυτ/των δίδονται ακόμη συμπληρωματικές οδηγίες και διευκρινίσεις σε ό,τι αφορά τις διατάξεις του άρθρου 63 παρ. 1. του Ν.2084/1992 για την υποχρεωτική ασφάλιση σε κύριο φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης.

Ειδικότερα από τα έγγραφα αυτά προκύπτουν τα εξής

Α. Ασφάλιση στο Ταμείο Εμπόρων

(Εγγρ. Φ36 ΟΙΚ. 549/16.5.94 Υπουρ. Υγείας, Πρόνοιας και Κοινών. Ασφαλίσεων)

1. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του Π.Δ/τος 668/91 στην ασφάλιση του Ταμείου Εμπόρων υπάγονται υποχρεωτικά όλα τα φυσικά πρόσωπα ηλικίας άνω των 18 ετών, ανεξάρτητα από το φύλο και την υπηκοότητα τα οποία ασκούν εμπορία.
2. Επίσης στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΤΑΕ, υπάγονται υποχρεωτικά ανεξάρτητα από την ιδιότητα αυτών ως μη εμπόρων, κατά τον Εμπορικό Νόμο και τα παραπάνω πρόσωπα υπό την προϋπόθεση ότι δεν ασκούν άλλο επάγγελμα για το οποίο να είναι ασφαλισμένα υποχρεωτικά σε άλλο οργανισμό κύριας ασφάλισης.
 - α) Τα τελευταία μέλη των Εμπορικών Εταιριών που έχουν σαν αντικείμενο επιχείρησης την εμπορία.
 - β) Τα μέλη των Διοικήσεων των Ανωνύμων Εταιριών που ασκούν εμπορία και μετέχουν στο κεφάλαιο αυτών με ποσοστό τουλάχιστον τρία επί τοις εκατό (3%). Η τυχόν απολαβή τακτικών αποδοχών μέλους από την ΑΕ δεν αποτελεί λόγο μη υποχρεωτικής ασφάλισης στο Ταμείο.
 - γ) Τα μέλη Εταιριών Περιορισμένης ευθύνης, έχουν ως αντικείμενο επιχείρησης την εμπορία, ανεξάρτητα από την ιδιότητά τους σ'αυτές ή του ποσοστού συμμετοχής τους.
 - δ) Οι επιχειρηματίες ιδιωτικών κλινικών και θεραπευτηρίων, οι οποίοι δεν έχουν την ιδιότητα του ιατρού.
3. Στο ταμείο Ασφάλισης εμπόρων από 18.3.88 συγχωνεύτηκαν:
 - α) Το ταμείο Ασφάλισης Επιχειρηματιών Κινηματογράφου (ΤΑΕΚ) και ασφαλισμένοι των Ταμείων αυτών, λογίζονται ασφαλισμένοι

του ΤΑΕ από την αρχική ασφάλισή τους.

4) Από την υποχρεωτική ασφάλιση του ΤΑΕ εξαιρούνται:

α) Οι παραγωγοί πωλήσεων (πλασιέ) οι οποίοι σύμφωνα με τον Ν 2880/90 υπάγονται στην ασφάλιση του ΙΚΑ (εξυπηρετούν μία επιχείρηση και απασχολούνται αυτοπροσώπως). Δεν εξαιρούνται όταν απασχολούνται με την προώθηση διαφόρων προϊόντων περισσότερων της μιας επιχειρήσεων οπότε ασφαλιζονται στα ΤΑΕ.

β) Οι παραγωγοί ασφαλίσεων, εφόσον δε διατηρούν ειδική επαγγελματική εγκατάσταση αλλά χρησιμοποιούν ως έδρα την οικία τους, υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΤΕΒΕ αντίθετα εφόσον διαθέτουν επαγγελματική εγκατάσταση, υπάγονται στην ασφάλιση του Ταμείου Εμπόρων.

γ) Οι αφανείς εταίροι εμπορικών επιχειρήσεων. Επίσης εξαιρούνται με αίτησή τους από την υποχρεωτική ασφάλιση του ΤΑΕ και όσοι ασκούν εμπόριο στην Ελλάδα αλλοδαποί, εφόσον διαμένουν μόνιμα στο Εξωτερικό.

5. Όσοι παράλληλα με την άσκηση της εμπορίας παρέχουν εξαρτημένη εργασία ή ανεξάρτητες υπηρεσίες ή ασκούν οποιοδήποτε ελεύθερο επάγγελμα και ως εκ τούτου υπάγονται στην ασφάλιση άλλου Ασφαλιστικού Φορέα Κύριας Ασφάλισης, δεν απαλλάσσονται της υποχρεωτικής ασφάλισης στο ΤΑΕ.

Επίσης, η τυχόν απόληξη τακτικών αποδοχών εκ της ΑΕ και η διά του λόγου αυτού ασφάλιση στο ΙΚΑ, δεν αποτελεί λόγο εξαίρεσης των μελών

των ΑΕ και από την υποχρεωτική ασφάλιση του ΤΑΕ ή του ΤΕΒΕ.

6. Ασφάλιση αλλοδαπών

Για την υπαγωγή στο Ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης των αλλοδαπών που εργάζονται στην Ελλάδα ως αυτοτελώς απασχολούμενοι και οι οποίοι προέρχονται είτε από χώρες με τις οποίες η Ελλάδα θα έχει συνάψει διμερές Συμβάσεις Κοιν. Ασφάλισης, είτε από χώρες-μέλη της Ενωμένης Ευρώπης ισχύουν ως εξής:

α) Οι Διμερείς Συμβάσεις περιλαμβάνουν διάταξη σύμφωνα με την οποία παρέχεται η δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές (Υπουργεία) των συμβαλλόμενων χωρών να συμφωνούν, μετά από αίτηση των ενδιαφερομένων και προς όφελος τους, περαιτέρω εξαιρέσεις εργαζομένων ή κατηγοριών εργαζομένων. Έτσι στα πλαίσια της διάταξης αυτής πρόσωπα αυτοτελώς απασχολούμενα ή ελεύθεροι επαγγελματίες στην Ελλάδα, εφόσον έχουν ασφάλιση σε αντισυμβαλλόμενο κράτος, μπορούν να ζητήσουν την εξαίρεση τους από την Ελληνική Κοιν. Ασφάλιση (αρμόδια Υπηρεσία στη Γεν. Γραμματεία Κοιν. Ασφαλίσεων ή Δ/ση Διακρατικής Κοινωνικής Ασφάλισης Τμήμα Διμερών Διακρατικών Συμβάσεων).

β) Σύμφωνα με γενική αρχή του Κανονισμού ΕΟΚ 1408/71 ο οποίος συντονίζει τα συστήματα κοιν. ασφάλισης που εφαρμόζονται στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται στην Κοινότητα, κάθε εργαζόμενος υπάγεται στο ασφαλιστικό σύστημα της χώρας, στην οποία απασχολείται.

Ειδικότερα οι μη μισθωτοί (αυτοτελώς απασχολούμενοι) που ασκούν

παράλληλη δραστηριότητα σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη υπάγονται στο κοινωνικό ασφαλιστικό σύστημα της χώρας στην οποία κατοικούν και ασκούν μέρος της δραστηριότητάς τους.

Εάν κάποιος αλλοδαπός ασκεί μισθωτή δραστηριότητα σε κράτος-μέλος και μη μισθωτή (αυταπασχολούμενος) στην Ελλάδα, τότε υπάγεται υποχρεωτικά (ως προς τον κλάδο σύνταξης και στα δύο κράτη μέλη (ως προς τον κλάδο ασθένειας υπάγεται στο κράτος μέλος που ασκεί μισθωτή δραστηριότητά του).

Εάν κάποιος αλλοδαπός ασκεί μισθωτή δραστηριότητα σε κράτος-μέλος και μη μισθωτή (αυτοαπασχολούμενος) στην Ελλάδα τότε υπάγεται υποχρεωτικά ως προς τον κλάδο σύνταξης και στα δύο κράτη-μέλη (ως προς τον κλάδο ασθένειας υπάγεται στο κράτος-μέλος που ασκεί μισθωτή δραστηριότητά του).

Συνταξιούχος αλλοδαπός κράτους-μέλους ο οποίος εργάζεται ως αυτοτελώς στην Ελλάδα αντιμετωπίζεται από την Ελληνική Νομοθεσία όπως ο συνταξιούχος Έλληνας που εργάζεται ως αυτοτελώς απασχολούμενος δηλ. εφαρμόζεται η εσωτερική νομοθεσία.

Σε όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις προβλέπονται εξαιρέσεις σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 του Κανονισμού της ΕΟΚ 1408/71 (Αρμόδια Αρχή για την εφαρμογή του άρθρου 17 είναι η ΓΓΚΑ/Δ/ση Διακρατικής Κοιν. Ασφάλισης Τμήμα ΕΟΚ).

7. Ασφάλιση Καθηγητών

Οι ασκούντες ελεύθερο επάγγελμα καθηγητές (δηλ. αυτοί που παραδίδουν ιδιαίτερα μαθήματα) υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση

του ΤΕΒΕ.

Επίσης στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΤΕΒΕ υπάγονται οι καθηγητές που προσφέρουν υπηρεσίες σε φροντιστήρια και δεν τελούν σε σχέση εξαρτημένες εργασίας με τον επιχειρηματία του φροντιστηρίου δηλαδή οι παρεχόμενες υπηρεσίες τους δεν έχουν κανένα από τα στοιχεία που απαιτούνται από το Νόμο για τον χαρακτηρισμό της εργασίας ως εξαρτημένης αλλά απασχολούνται κατά βούληση ως προς το ωράριο, τις μέρες και το είδος της εργασίας και επί πλέον απασχολούνται σε περισσότερες από ένα εργοδότη.

Β. Ασφάλιση στο ΤΕΒΕ ή στο ΤΑΕ

Υποχρέωση ασφάλισης στο ΤΕΒΕ ή στο ΤΑΕ έχουν επίσης τα μέλη Εταιριών που είναι επιτηδευματίες Νομικά Πρόσωπα (εταιρείες) δεν ασφαλίζονται μεν έχουν όμως υποχρέωση ασφάλισης τα φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν στις εταιρείες.

Για τις αλλοδαπές εταιρείες που είναι μέλη σε Ελληνικές Εταιρείες και όσον αφορά την ασφάλιση των φυσικών προσώπων που είναι μέλη στις αλλοδαπές Εταιρείες θα εξετάζονται τα εις την παράγραφο. 7 αναφερόμενα.

1) Ασφάλιση διαχειριστών

Οι διαχειριστές που συνήθως είναι φυσικά πρόσωπα και παρέχουν εξαρτημένη εργασία ασφαλίζονται στο ΙΚΑ.

Εφ'όσον καθήκοντα διαχειριστού ΕΠΕ έχει αναλάβει εταιρεία η οποία είναι μέλος στην ΕΠΕ, άσχετα αν αυτά ασκούνται από υπαλλήλους της Εταιρείας-μέλος, τότε η Εταιρεία-μέλος ως νομικό πρόσωπο δεν έχει υποχρέωση ασφάλισης, έχουν όμως υποχρέωση ασφάλισης στο ΤΕΒΕ τα

μέλη (φυσικά πρόσωπα) της εταιρείας-μέλος που εκτελεί χρέη διαχειριστή στην ΕΠΕ.

2) Εξαίρεση από ασφάλιση

Τα μέλη των ΕΠΕ, τα μέλη Δ.Σ. των ΑΕ, εφόσον είναι μέτοχοι κατά ποσοστό 5% τουλάχιστον καθώς και των Ετερόρρυθμων Εταιρειών, τα οποία υπάγονται για πρώτη φορά στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΤΕΒΕ εξαιρούνται από την υποχρεωτική ασφάλιση του, εφόσον κατά την ισχύ του Ν.1027/80 (ΦΕΚ 49/26.2.80 Τ.Α.) είχαν υπερβεί το 55ο έτος της ηλικίας τους.

Για την αλλαγή των ανωτέρων αρμόδια υπηρεσία είναι η Δ/νση Ασφάλισης του ΤΕΒΕ (τηλ. 5237583 και 5236428).

3) Οριοθέτηση ασφάλισης

Από τον συνδυασμό των διατάξεων της νομοθεσίας του ΤΑΕ και τον ΤΕΒΕ καθίσταται φανερό ότι σε ορισμένες περιπτώσεις δεν υπάρχει σαφής οριοθέτηση μερικών επαγγελμάτων, η άσκηση των οποίων να 'προσδιορίζει, άνευ ετέρου, τον αρμόδιο μεταξύ των δύο φορέων

ΤΕΒΕ-ΤΑΕ για την υποχρεωτική ασφάλιση, αφού από τη νομοθεσία των Ταμείων δεν προσδιορίζονται αντικειμενικά κριτήρια και έτσι δημιουργούνται συχνά αμφισβητήσεις, αφού έχουν ήδη ασφαλιστεί Ζ'ένα Ταμείο (ΤΕΒΕ ή ΤΑΕ) τις οποίες επικύει, Ειδική Επιτροπή Επιλύσεως αμφισβητήσεων του Υπουργείου Υγείας, Πρόνοιας και Κοιν. Ασφαλίσεων.

Με το ως άνω έγγραφο του, το Υπουργείο Υγείας Πρόνοιας και Κοιν. Ασφαλίσεων, διευκρινίζεται ότι προς αποφυγήν ταλαιπωρούν και παραπάνω δυσχερούς διάκρισης Ασφαλιστικού Φορέα (ΤΕΒΕ ή ΤΑΕ), οι Χαρμόδιοι

ΔΟΥ, στην περίπτωση που προσκομίζουν οι ενδιαφερόμενοι επιτηδευματίες ή τα μέλη ΑΕ ή ΕΠΕ ή ομόρρυθμοι ετερόρρυθμοι εταίροι προσωπικών Εταιριών, βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας ή νόμιμη απαλλαγή από το ένα ασφαλιστικό φορέα ΤΕΒΕ ή ΤΑΕ, θα πρέπει να θεωρείται ότι πληρούν την προβλεπόμενη από το νόμο προϋπόθεση.

Διάφορη είναι η περίπτωση κατά την οποία, πρόσωπα υποχρεούμενα για προσκόμιση βεβαίωσης ασφαλιστικής ενημερότητας από τον οικείο φορέα που ασφαρίζονται αυτοτελώς απασχολούμενοι, υπέχουν συγχρόνως υποχρέωση προσκόμισης και βεβαίωσης ασφαλιστικής ενημερότητας και από τον φορέα κύριας ασφάλισης μισθωτών στον οποίο ασφαρίζεται το απασχολούμενο σ'αυτούς προσωπικό.

Έτσι π.χ. οι έμποροι, βιοτέχνες ή ακόμη γιατροί, δικηγόροι κ.λ.π. υποχρεούνται να προσκομίζουν βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας από το ΤΑΕ, ΤΕΒΕ ή ΤΣΑΥ ή το Ταμείο Νομικών αντίστοιχα, παράλληλα δε, εφόσον απασχολούν προσωπικό μεζαρτημένη εργασία, υποχρεούνται να προσκομίζουν βεβαίωση ασφαλιστικής ενημερότητας και από τον φορέα κύριας ασφάλισης μισθωτών εν προκειμένου το ΙΚΑ.

Γ. Ασφάλιση ιδιοκτητών ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων (Έγγραφο Φ.35/24.5.94. Υπ. Υγείας , Πρόνοιας και Κοιν. Ασφ.)

Οι ιδιοκτήτες ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων υπάγονται στην υποχρεωτική ασφάλιση του ΤΕΒΕ σαν ελεύθεροι επαγγελματίες σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του Ν. 6364/1934 (ΦΕΚ 376Α') και του άρθρου 1 του Ν. 1027/80 (ΦΕΚ.49Α) και όπως έχουν χαρακτηριστεί και παλαιότερα με αποφάσεις της τότε Μονίμου Επιτροπής Διαχωρισμού Επαγγελματιών Εμπόρων (ΜΕΔΕΕ) (10409/53, 18353/63).

Επίσης κατά καιρούς και τα δικαστήρια έχουν δεχτεί ότι οι ιδιοκτήτες ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων υπάγονται στην ασφάλιση του ΤΕΒΕ (Μον. Πρωτ. Αθηνών 5261/72 ΕΔΚΑ 1972 και 7616/72 ΕΔΚΑ 1973, Γνωμοδότηση 1017/9.12.59 Νομικού Συμβουλίου του Κράτους).

Δ. Ασφάλιση των ιδιοκτητών τουριστικών γραφείων που κατέχουν και τουριστικά λεωφορεία Δ.Χ.

(Έγγραφο Φ.22/722/15.7.94 Υπ. Υγείας, Πρόνοιας και Κοιν. Ασφαλίσεων).

Επειδή στην ασφάλιση των ιδιοκτητών τουριστικών γραφείων που κατέχουν και τουριστικά λεωφορεία Δ.Σ. έχουν γίνει επανειλημμένες μεταβολές στην ισχύουσα νομοθεσία οι ΔΟΥ θα θεωρούν τα βιβλία ή στοιχεία των επιτηδευματιών αυτών δεχόμενες βεβαίωση ασφαλιστική ενημερότητας είτε του ΤΑΜΠΥ είτε του ΤΣΑ έως ότου επιδοθεί ενιαία για όλους τους ιδιοκτήτες τουριστικών γραφείων και κατόχων λεωφορείων Δ.Χ. το Θέμα της υποχρεωτικής ασφάλισής τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΤΑΧΥΔΡΟΜΟΣ 1992 - 1993 - 1994 - 1995

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΛΟΓΙΣΤΗΣ 1994 - 1995

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΒΗΜΑ 1994 - 1995

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ 1994-1995

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ 1994-1995

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ - ΕΓΚΥΚΛΟΠΕΔΙΑ (ΕΠ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ 1982)

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ (ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ Α.Ε.)

ΕΓΚΥΚΛΟΠΕΔΙΑ Υδρῖα ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Α.Ε.